

KORONAVÍRUS ÉS VÁLSÁGKEZELÉS

A magyarok tapasztalatai egy év után

KORONAVÍRUS ÉS VÁLSÁGKEZELÉS

A magyarok tapasztalatai egy év után

Budapest, 2021

Impresszum

KORONAVÍRUS ÉS VÁLSÁGKEZELÉS

A magyarok tapasztalatai egy év után

© Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions, 2021

Felelős kiadó és szerkesztő: **Bíró-Nagy András**

Szerzők: **Bíró-Nagy András** (Policy Solutions, TK PTI) – **Szászi Áron** (Policy Solutions)

Adatfelvétel: **Závecz Research**

Grafikai tervezés és tördelés: **WellCom Stúdió**

Kiadó: **Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions, Budapest**

ISBN 978-615-6289-03-2

Ezen kiadvány a szerzők saját véleményét tartalmazza, mely nem feltétlenül tükrözi a Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) hivatalos álláspontját.
A Friedrich-Ebert-Stiftung által publikált kiadványok kereskedelmi forgalomba kizárólag a FES előzetes írásos engedélyével kerülhetnek.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	3
Bevezetés	4
Vezetői összefoglaló	6
1. Koronavírus és a testi egészség	18
2. Koronavírus és a lelki egészség	27
3. A koronavírus-válság hatása a magyarok gazdasági helyzetére	34
4. Az Orbán-kormány válságkezelésének megítélése	49
5. Oltási hajlandóság egy évvel a koronavírus-járvány kezdete után	74
6. Összeesküvés-elméletek elterjedtsége és a vírustagadás büntethetősége	82

Bevezetés

Egy éve határozza meg mindennapjainkat a koronavírus-járvány, de még mindig nagyon messze vagyunk attól, hogy a járvány szerteágazó, hosszú távú következményeit pontosan lássuk. Annyi azonban bizonyos, hogy a koronavírus-járvány több generációnak is az egyik legmeghatározóbb közös élménye lesz, számos olyan hatással, amelyek messze a járvány közvetlen egészségügyi szempontjain túl alakíthatják át a társadalmi életet. Biztosnak tűnik, hogy a pandémia problémája sokáig meghatározó marad, és befolyással lesz a politikára, a közpolitikára, a gazdaság és a társadalom megszervezésére, lokálisan és globálisan is.

A járványnak ugyan még nincs vége, de már a magyar társadalomnak is van egy évnyi tapasztalata az egészségügyi, gazdasági és szociális válságról, illetve annak kezeléséről. Azt, hogy a választók miként vonják meg ennek az időszaknak a mérlegét, mindenkinek érdemes ismerni, aki érteni szeretné, hogy mi történik Magyarországon 2021-ben.

A Policy Solutions és a Friedrich-Ebert-Stiftung közös kutatásának célja annak vizsgálata, hogy miként élte meg a magyar társadalom a koronavírus-járvány egy évét, és hogyan értékeli az Orbán-kormány válságkezelésének különböző aspektusait. Kutatási eredményeinkre alapozva nemcsak arról kaphatunk képet, hogy a magyarok mennyire tartják veszélyesnek a járványt és milyen nehézségekkel kellett szembenézniük az elmúlt egy évben, hanem arról is, hogy miként alakultak társas kapcsolataik a karantén idején, hogyan változott a különböző társadalmi csoportok anyagi helyzete, kire számíthattak a magyarok, ha bajba kerültek, vagy, hogy a választók szerint eleget tett-e a kormány a magyarok megvédéséért.

Az elemzés megalapozásához 2021. március 2-11. között közvélemény-kutatást végeztünk, melyben a Závecz Research volt a partnerünk. A koronavírus-járvány harmadik hullámában, személyes megkérdezéssel készült felmérés során elért 1000 fő életkor, nem, iskolai végzettség és településtípus szerint az ország felnőtt népességét reprezentálta. Az egyes szocio-demográfiai csoportokon belüli bontások az arányok érzékeltetésére alkalmasak, ezekben az esetekben a megnövekvő hibahatár miatt a pontos számok tájékoztató jellegűek. Tekintettel a hat ellenzéki párt közös indulására a 2022-es országgyűlési választásokon, kiadványunkban a különböző táborokat az ebből fakadó politikai realitásnak megfelelő bontásban (Fidesz-KDNP, ellenzéki közös lista, bizonytalan szavazók) mutatjuk be. E hármas bontás egyben fedi is valamennyi, a teljes népességben legalább 5 százalékos nagyságú választói csoportot.

Bízunk abban, hogy ezzel a kötetünkkel is hozzájárulunk a magyar társadalom koronavírus-válság alatti tapasztalatainak és véleményének mélyebb megismeréséhez, és ezáltal ahhoz, hogy a válság utáni Magyarország olyan közpolitikákra épüljön, amelyek a társadalom legfontosabb, és a járvány következményei által tovább súlyosbított problémáit orvosolják.

Bíró-Nagy András

Vezetői összefoglaló

A magyarok elsőpró többsége komolyan veszi a koronavírus egészségügyi kockázatait

Kutatásunkban először azt mértük fel, hogy mennyire tartják veszélyesnek a magyarok a koronavírust. Külön vizsgáltuk, hogy az emberek mennyire gondolják általánosságban, a saját egészségük és a családtagjaik szempontjából veszélyesnek a vírust, valamint azt, hogy mennyire tartanak a megbetegedés hosszú távú szövődményeitől.

A megkérdezettek 83 százaléka szerint veszélyes az emberek egészségére a vírus. A válaszadóknak csupán a 15 százaléka gondolta úgy, hogy a vírus nem jelent egészségügyi fenyegetést. **Hasonlóan magas arányban vannak azok, akik féltik a családtagjaikat a vírustól (79%),** míg a megkérdezettek közel ötöde (18%) véli úgy, hogy a vírus nem veszélyezteti a családja egészségét. **A válaszadók háromnegyede (74%) tart a vírus hosszú távú szövődményeitől,** ugyanakkor 22% nem gondolta, hogy félnie kellene ettől. A vírussal kapcsolatos aggodalmukat kifejező válaszadók közül a személyes egészségüket féltők voltak a legkevesebben. **A megkérdezettek 68 százaléka gondolta, hogy ha elkapná a vírust, akkor annak súlyos következményei lennének.** Az emberek 18 százaléka szerint nem lenne súlyos következménye, ha megfertőződne.

A különböző demográfiai csoportokat tekintve a fiatalok és az idősök között a leglátványosabb a különbség: míg a 30 év alatti korosztálynak közel negyede (24%) nem tartja veszélyesnek a vírust, addig a 60 év felettieknek csak 7 százaléka gondolja így. A hosszú távú szövődményektől a 30 év alattiak 62 százaléka, míg a 60 év felettiek 87 százaléka fél. **A politikai hovatartozás terén alig van különbség a kormánypárti válaszadók (77% tart a szövődményektől) és az ellenzéki (72%), valamint a bizonytalan szavazók (74%) között – minden politikai csoportban nagy többségben vannak, akik tartanak a hosszú távú szövődményektől.**

A maszk hordása és a kézfertőtlenítés a két legelterjedtebb személyes óvintézkedés

Arról is kérdeztük kutatásunk résztvevőit, hogy személyesen mit tesznek a megbetegedés megelőzése céljából. **A leggyakoribb óvintézkedések a rendszeres kézfertőtlenítés (84%) és a maszk hordása (83%):** a megkérdezettek fele mondta, hogy mindig, harmada pedig, hogy többnyire ezek szerint viselkedik.

Szintén sokan állították, hogy többnyire vagy mindig kerülik a különösen veszélyeztetett emberekkel való kontaktust (79%), sokan az ismerőseikkel való fizikai érintkezést is visszaszorították (77%), illetve tartják a 2 méteres távolságot másokkal az otthonukon kívül, és kerülik a tömegközlekedést (76%). Nem sokkal marad le a lista végén lévő három óvintézkedés sem: 73% inkább kerül a nagyobb összejöveteleket, 70% szed vitaminokat, 69% pedig csak a legszükségesebb okok miatt hagyja el az otthonát.

Saját bevallásuk szerint egy fokkal kevesebben hordanak maszkot a megyeszékhelyeken (82%) és a kisvárosokban (81%) Budapesthez képest (85%). A fővároshoz képest a tömegközlekedést viszont többen kerülik a kisvárosokban és a falvakban. Budapesten 32% és a megyeszékhelyeken 30% mondta, hogy nem (vagy csak ritkán) kerül a tömegközlekedést, míg a kisvárosokban 22%, a falvakban 18% volt ez az arány. A falvakban többen állították azt is, hogy általában vagy mindig kerül a csoportos összejöveteleket (79%), mint Budapesten (71%).

A személyes óvintézkedésekkel kapcsolatban általában véve megállapítható, hogy a legfeljebb 8 általánost végzett válaszadókhoz képest óvatosabbak az érettségizettek és a diplomások, a nők pedig egy fokkal óvatosabbak a férfiaknál. A legnagyobb különbségek azonban korcsoportok szerint rajzolódnak ki: a harminc év alattiakhoz képest az ötvenes éveikben járók, és főleg a 60 év felettiek sokkal óvatosabbak.

Felmértük néhány járványügyi szabálynak a jelenlegi helyzeten túlmutató, jövőbeli elfogadottságát is. **A higiéniai szabályok akár járvány utáni fenntartását a magyarok abszolút többsége támogatja.** Rendkívül népszerű (70%-os támogatottságú) volt a javaslat, ami alapján a boltoknak kötelező kézfertőtlenítő pontokat kellene kitennie az üzlethelyiségükben, a járvány lecsengése után is. Ennél kevesebben támogatnák a maszkviselési szabályok esetleges újbóli elrendelését a világjárvány lecsengését követően is, például influenzaszезonban. Ugyanakkor **a válaszadók abszolút többsége így is azt válaszolta, hogy egyes időszakban a jövőben is támogatná a kötelező maszkviselést a tömegközlekedésen (58%) és a boltokban (54%) egyaránt.**

Társas kapcsolatok a járvány idején: szorosabb családi kapcsolatok, elhidegülő barátságok

Kutatásunk második blokkjában megvizsgáltuk, hogy milyen lelki nehézségeket okozott a járvány és a rendkívüli, járványügyi intézkedések. **A válaszadók döntő többsége (70 százaléka) azt válaszolta, hogy nem változtak a különböző emberi kapcsolatai a karantén és a társas távolságtartás időszakában. Többen mondták ugyanakkor, hogy szorosabbá váltak a családi kapcsolataik (19%), illetve a párkapcsolatuk (16%), mint ahányan az ellenkezőjét állították (8%, illetve 5%). Ezzel szemben a baráti kapcsolatok elhidegüléséről többen számoltak be (19%), mint akik barátságaik megerősödését tapasztalták (7%).** Említésre méltó az is, hogy a válaszadók 11 százalékának a munkakapcsolatai, 8 százalékának a családi kapcsolatai, 5 százalékának a párkapcsolata hidegült el.

A családi kapcsolatok változásával kapcsolatosan a lakóhelyi bontás érdekes mintázatot mutat. **Budapesten a válaszadók több mint negyede (27%) számolt be arról, hogy szorosabbá váltak a családi kötelékei. A többi településkategóriában 9-13 százalékponttal kisebb volt ez az arány (14%-19%).** A párkapcsolat hatása is jelentős a családi viszonyokra: a párjukkal együtt élő megkérdezettek 20 százaléka, míg a többi válaszadónak csak a 6 százaléka válaszolta, hogy javultak a családi kapcsolataik. Ezen túl Budapesten láthatóan magasabb volt a szorosabbá vált párkapcsolatok aránya (22%), mint a kisebb településeken (14%-15%).

A baráti kapcsolatok minősége tekintetében is jobban alakultak a dolgok Budapesten: 18 százalékuk szorosabbak lettek, míg 14 százalékuk elhidegült a barátságoi. A megyeszékhelyeken és falvakban csak a válaszadók 5 százaléka számolt be a baráti kapcsolatai javulásáról, a kisvárosokban 8% volt ez az arány. Ugyanakkor az elhidegülő barátságok aránya 5-7 százalékponttal magasabb volt ezeken a településeken Budapesthez képest: a megyeszékhelyeken 19%, kisvárosokban 22%, falvakban 21%.

A párkapcsolatban élők harmada tart attól, hogy párjuk agresszív válik a karantén alatt

Azoktól a válaszadóktól, akik egy háztartásban élnek a párjukkal, megkérdeztük, tartanak-e attól, hogy párjuk ideges, agresszív lesz a karantén alatt. Ez egy érzékeny kérdés, aminél fent áll a kockázata, hogy sokan nem válaszolnak őszintén, mivel ezt túl személyes kérdésnek érezhetik, félnek vagy szégyenkeznek emiatt. Ennek ellenére a párjukkal együtt élő válaszadók 36 százaléka bevallotta, hogy tart ettől. **A válaszok alapján a megkérdezettek negyedének gyengébb, tizedének erősebb félelme, hogy párjuk agresszív válik.** Továbbá 2% arról számolt be,

hogyan ez már be is következett. A községekben jelentősen kevesebben mondták, hogy tartanak a partnerük viselkedésétől (30%), mint Budapesten (45%). **Látványosan nagyobb a párjuktól tartó válaszadók aránya azok között, akik a járvány miatt elvesztették a munkájukat. Az állásukat veszítők 44 százaléka aggódik, 7 százaléka pedig tapasztalta is már párja idegességét vagy agresszivitását.**

Az egészségügyi aggodalmak mellett a gazdasági félelmek is elterjedtek

A koronavírussal kapcsolatos személyes aggodalmak közül egyértelműen a család és barátok egészségének féltése vezeti a listát. A megkérdezettek 79 százaléka tart attól, hogy közeli családtagjai, barátai megbetegednek. Valamelyest kevesebb ember tart attól, hogy elkapja a vírust (73%). A válaszadók kétharmada (66%) tart attól, hogy korlátozzák a személyes szabadságában, minden tizedik válaszadó pedig úgy érezte, hogy ez már be is következett. A gazdasági félelmek is jelentősek a magyar társadalomban. **A magyarok több mint fele (55%) tart attól, hogy a járvány miatt kevesebb lesz a fizetése, és a megkérdezettek 45%-a tart attól, hogy elveszti az állását.**

Tízből négyen számolnak be anyagi helyzetük romlásáról a válság alatt

Kutatásunkban azt is megvizsgáltuk, hogy miként érintette az elmúlt év a magyarok anyagi helyzetét és munkakörülményeit. **Tízből négyen (39%) azt válaszolták, hogy romlott az anyagi helyzetük, 59% pedig nem érzékelt változást. Alig volt olyan válaszadó, aki az anyagi helyzete javulásáról számolt be (2%).**

Jelentős különbségek vannak a politikai táborok között a személyes gazdasági helyzetértékelésben. A kormánypártiaknak kevesebb mint harmada érezte az anyagi helyzetének romlását (30%). Az ellenzéki és bizonytalan válaszadók 13 százalékponttal nagyobb arányban látták negatívan az anyagi helyzetük változását (43%–43%). Az életkori csoportok közül két korosztály mutat egyedi mintázatot. **A 30–39 évesek különösen sokan érezték a saját bőrükön a gazdasági visszaesést, a harmincas éveikben járók fele (49%) számolt be arról, hogy rosszabb lett az anyagi helyzete. Ezzel szemben a főként nyugdíjasokból álló, 60 év feletti korosztálynak csak 30 százaléka tapasztalta anyagi helyzetének romlását.** A többi korcsoportban 40% körüli ez az arány. **Az iskolázottsági csoportok között az alacsonyabb végzettségűeket valamelyest jobban érinti a recesszió.** A legfeljebb alapfokú végzettségűek 41 százaléka, a szakmunkás képzésűek 43 százaléka számolt be anyagi visszaesésről. Az érettségizettek között már csak 37%, a diplomásoknál pedig 35% ez az arány.

Saját bevallása szerint a válaszadók tizede veszítette el a munkáját az elmúlt évben

Ami az állásvesztés mértékét illeti, az eredmények a hivatalos statisztikáknál nagyobb mértékű leépítésekről árulkodnak: saját bevallása szerint a válaszadók tizede veszítette el a munkáját az elmúlt évben. A mi kutatásunk és a hivatalos statisztikák közötti különbség leginkább módszertani okokból adódik. Egyrészt valószínűsíthető, hogy az állásukat veszítők jelentős része, ha teljes munkaidőben nem is, de részmunkában vagy közfoglalkoztatottként újra elhelyezkedett, ami javíthatja a munkanélküliségi mutatót. Másrészt, az állásvesztőket a KSH nem számolja rögtön a munkahely elvesztését követően a munkanélküliek közé. Nemzetközi sztenderdek alapján csak az aktív munkakeresők számítanak munkanélkülinek. A KSH által mért „önbevallásos munkanélküliség” már közelebb áll a kutatásunk eredményéhez. Erről a mutatóról legutóbb a 2020. április-június közötti hónapokra, vagyis az első hullám időszakára vonatkozó adatokat közöltek. Ez alapján 391 ezer főre becsülték a munkanélküliek számát Magyarországon. Az általunk mért adatok alapján azonban még így is közel kétszer ennyi ember veszíthette el az állását a járvány miatt, 800 ezer körüli lehet az érintettek száma.

Az alacsonyabb végzettségi csoportok felé haladva valamelyest növekszik a munkájukat elvesztők aránya: míg a diplomások között 8%, a legalacsonyabb végzettségi kategóriában 12% ez a szám. A gyereket nevelő szülők szignifikánsan nagyobb arányban veszítették el a munkájukat (13%), mint a többi válaszadó (9%). Ez a különbség akkor is szignifikáns marad, ha kiszűrjük a többi demográfiai változó hatását. Különösen azoknál a szülőknél volt magasabb az állásvesztők aránya (25%), akik egyedül nevelik a gyereket.

Az állásvesztésen túl további munkakörülményeket érintő változásokról is tettünk fel kérdéseket a kutatásunk azon résztvevőinek, akiknek jelenleg van aktív munkaviszonya. A legnagyobb arányban a fizetésük csökkenéséről számoltak be a válaszadók: a megkérdezettek több mint harmadát érintette ez a probléma (34%). A második leggyakoribb munkát érintő változás a munkaidő csökkenése volt, az emberek 29 százaléka számolt be erről. A munkaerőpiacon aktív magyarok 22 százaléka tart attól, hogy elveszíti az állását. A válaszadók közel ötödének (18%) kellett home office-ból dolgoznia. A távmunkát illetően a KSH 2020 júniusáig elérhető adatai a felmérésünkhöz hasonló arányt mutatnak: a statisztikai hivatal szerint az első hullám során májusban tetőzött 17 százalékon a home office-ban dolgozók aránya.

A jövedelemcsökkenés legjobban az alacsony végzettségűeket érintette

A fizetéseszköcsökkenés az alacsonyabb végzettségi kategóriák felé haladva egyre több embert érint. **A diplomás munkavállalóknak 28 százalékát érintette a probléma, míg a legfeljebb alacsony végzettségűeknél ez az arány másfélszer ekkora volt (42%). Fontos az is, hogy a falvakban lakóknak a negyede (26%) számolt be fizetéseszköcsökkenésről, jelentősen kevesebb ember, mint a nagyobb településeken, ahol 37%-40% volt ez az arány.** Ez érthető, mivel a városokra jellemző szolgáltató szektort (elsősorban a turizmust és vendéglátást) érintették leginkább közvetlen módon a korlátozó intézkedések, és ebből adódóan a gazdasági válság is.

Azt is megkérdeztük, hogy elkezdtek-e az emberek jobban takarékoskodni a rendkívüli helyzet miatt. **Csupán a válaszadók 9 százaléka mondta, hogy elkezdett többet félretenni. A magyarok kétharmada (67%) úgy érzi, hogy szüksége lenne arra, hogy jobban takarékoskodjon, de nincsen miből.** A válaszadók csupán 17 százaléka nem tartja szükségesnek nagyobb megtakarítás felhalmozását. Az iskolázottsági bontásból látszik, hogy elsősorban a diplomások kezdtek el félretenni, 22 százalékuk növelte a megtakarításainak összegét, ami 13 százalékponttal az átlag feletti arány. A legfeljebb 8 általánost végzettek között volt szignifikánsan átlag alatti a plusz megtakarítók aránya (5%).

A járvány következtében csökkent munkaidőről jelentősen kevesebben számoltak be a falvakban (23%) és kisvárosokban (28%), mint a megyeszékhelyeken (36%) és Budapesten (35%). A fizetéseszköcsökkenéshez hasonlóan ennek is a szolgáltató szektor visszaeséséhez köthető magyarázata lehet. **Az iskolázottsági szinttel együtt meredeken nő az otthonról dolgozó munkavállalók aránya: a home office alapvetően diplomás kiváltság.** A legfeljebb 8 általánost végzetteknek csupán 5 százaléka dolgozott otthon a járvány miatt, az érettségizettek között azonban ez az arány már négyszer ekkora, 20%, a diplomások között pedig közel nyolcszorosa, 39 százalékos volt. A nők jelentősen nagyobb arányban dolgoztak otthonról a karantén alatt (23%), mint a férfiak (14%). Továbbá sokkal kevesebb munkavállalót érintett a távmunka a falvakban (11%) és a kisvárosokban (16%), mint a megyeszékhelyeken (23%) és Budapesten (31%).

A diplomásoknak különösen nagy gondot jelent a munka és a gyerekek közötti egyensúlyozás a távoktatás idején

Arról is kérdeztük a kutatás résztvevőit, hogy mennyire okozott nehézségeket a gyereknevelés és a munka összehangolása, például a távoktatás időszaka alatt. Ezt azokról a válaszadóktól kérdeztük meg, akiknek van aktív munkaviszonya és egy háztartásban élnek 18 év alatti gyerekükkel. Tízből négy megkérdezett mondta el, hogy

ezt nehézségként élte meg. **A diplomás válaszadók között 59 százalékos, kiugróan magas volt azoknak az aránya, akiknek nehezen ment a munka és a gyerekek közötti egyensúlyozás.** A távmunka hatása valóban jelentős a munka és a gyereknevelés összehangolására. **A járvány alatt otthon dolgozó szülők 54 százaléka számolt be nehézségekről, míg azon a szülőknél, akik nincsenek home office-ban, csak 38 százalékos volt ez az arány.**

A kormánypártiak 4-est, az ellenzékiek 2-est adnak az Orbán-kormány válságkezelésére

Arra kértük a válaszadókat, hogy az iskolában megszokott osztályozáshoz hasonlóan, egytől ötig terjedő skálán értékeljék a kormány egészségügyi és gazdasági válságkezelését. **A magyar társadalom közepest adott a kormány egészségügyi válságkezelésére. A fideszes válaszadók ennél jelentősen jobbra értékelték a kormány egészségügyi intézkedéseit, 4,1 volt az általuk adott átlagpontszám.** A kormánypárti válaszadók pozitív értékelése kifejezetten szembetűnő annak tükrében, hogy 2021. márciusra Magyarország a világ élmezőnyébe került a járvány egymillió lakosra vetített halálos áldozatainak számát illetően. Az ellenzékiek ugyanakkor nagyon negatívan vélekedtek, átlagosan 2,2 pontot adtak a kormánynak a kérdésben. A bizonytalan szavazók ennél valamelyest magasabb értékkel, 2,9 pontra értékelték a kormány teljesítményét.

Az Orbán-kormány gazdasági válságkezelését egy fokkal rosszabbul értékelték a válaszadók, mint az egészségügyi intézkedéseit. A teljes társadalom alacsonyabb, mint közepes osztályzatot adott a kormánynak (2,8 pont). A politikai csoportok közötti különbségek hasonló mintázatot mutatnak az egészségügyi válságkezeléshez, de mindegyik csoporton belül 0,2-0,3 ponttal alacsonyabb osztályzatot adtak a kormány gazdaságpolitikájára, mint az egészségügyi intézkedéseire. **A fideszesek 3,8-as, az ellenzékiek 2-es, a bizonytalan szavazók 2,6-os osztályzatot adtak a kormánynak.**

A kormány gazdasági válságkezelésének a szakmunkás végzettségűek adták a legrosszabb osztályzatot, átlagosan 2,6 pontot. Ez abból a szempontból nem meglepő, hogy ugyancsak ebben a csoportban mondták a legtöbben, hogy romlott az anyagi helyzetük, ahogyan azt is, hogy szükségük lenne plusz megtakarításokra, de nincs miből félretenniük. Az életkori csoportok által adott átlagos osztályzatok nem térnek el szignifikánsan egymástól, kivéve **a 60 év felettieket, akik a kormány egészségügyi intézkedéseire hasonlóan némileg pozitívabban értékelték a kormányzat gazdasági válságkezelését is.** Ezt a döntően nyugdíjasokból álló csoportot kevésbé érintik a válság következtében indult leépítések, illetve a stabilan érkező nyugdíj is pozitív hatással lehet a kormány gazdasági intézkedéseiről alkotott véleményekre.

A kormány gazdasági válságkezelését tekintve fontos kiemelni, hogy a magyarok abszolút többsége szerint (59%) a kormány nem tett eleget a munkahelyek és a jövedelmek védelme érdekében. Csupán a magyarok harmada (34%) gondolja, hogy a kormány mindent megtett, amit tudott, a rendelkezésére álló eszközök birtokában. **Nem meglepő módon sokkal kevésbé elégedettek a kormánnyal a kérdésben azok, akik korábban úgy válaszoltak, hogy romlott az anyagi helyzetük, elveszítették a munkájukat vagy csökkent a fizetésük.**

A politikai táborok között éles különbség mutatkozik a kérdésben. **Míg a fideszesek kétharmada (66%) szerint eleget tett az Orbán-kormány a munkahelyek és a jövedelmek megvédése érdekében, az ellenzékiek elsőprő többsége szerint (85%) nem elegendők a kormány erőfeszítései.** Kevés olyan ellenzéki van, aki szerint nem tudott volna többet tenni a kormány (9%), míg a kormánypártiaknak egy számottevő kisebbsége (27%) nem elégedett a kormánnyal a kérdésben. **A bizonytalan szavazók abszolút többsége is kritikus a kormánnyal szemben (62%), csak a negyedük elégedett a kormány munkavédelmi intézkedéseivel (26%).** A legfeljebb alapfokú képzettségűek között jelentősen kisebb a kormány munkavédelmi intézkedéseivel elégedett válaszadók aránya (28%, 6 százalékponttal az átlag alatt), ugyanakkor átlag feletti a kritikusok aránya (62%, 3 százalékponttal az átlag felett).

A koronavírus következtében kialakult gazdasági válság során közgazdászok és közpolitikai szakértők között újra felmerült az alapjövedelem bevezetésének szükségessége. Kutatásunkban felmértük, hogy a magyar társadalom hogyan vélekedik az alapjövedelem kérdésében. **A magyarok közel kétharmada az alapjövedelem pártján áll: a megkérdezettek 65 százaléka értett azzal egyet, hogy az államnak mindenki számára biztosítania kell a megélhetéshez szükséges minimumot.** Csupán a válaszadók 29 százaléka ért egyet azzal, hogy az államnak ez nem feladata. A politikai csoportok között látványos a különbség a kérdésben. Az ellenzéki válaszadók háromnegyede (75%) támogatja az alapjövedelem intézményét. Ezzel szemben 20 százalékponttal kisebb az alapjövedelem támogatottsága a kormánypárti válaszadók között, de a fideszesek többsége (55%) még így is a kormánnyal teljes mértékben ellentétes állásponton van. A bizonytalan szavazók kétharmada (66%) támogatja az alapjövedelmet, és 28 százalékuk ellenzi azt. **Azon válaszadók között, akik korábban azt válaszolták, hogy a járvány hatására romlott az anyagi helyzetük, jóval népszerűbb volt az alapjövedelem: 79% támogatta, 18% ellenezte az alapjövedelem intézményét.** Azon válaszadók körében, akiknek nem változott az anyagi helyzete, 57% volt a támogatók és 36% az ellenzők aránya.

Csak a családukra számíthatunk, ha baj van

A magyarok közül csak nagyon kevesen érzik, hogy a családjukon kívül máshonnan is kaptak volna segítséget a válság során. **A válaszadók közel fele (44%) válaszolta, hogy a családja segített neki a válság során,** ugyanakkor a többség (56%) azt mondta, hogy a családjától sem kapott segítséget. Ezzel szemben **a megkérdezettek elsőprő**

többsége azt válaszolta, hogy nem kapott segítséget a munkáltatójától (89%), a kormánytól (93%) és az önkormányzattól sem (94%). A diplomások mindegyik felsorolt szereplővel kapcsolatosan nagyobb arányban mondták, hogy kaptak segítséget, mint az alacsonyabb végzettségű válaszadók.

A leginkább látványos különbség a munkahelyi segítség kérdésében mutatkozik meg. Minden ötödik diplomás válaszolta azt, hogy kapott segítséget a munkáltatójától. Ez az arány kb. fele akkora volt az érettségizettek körében (11%), ennél valamelyest kisebb a szakmunkás végzettségűek között (8%), és negyedakkora a legalacsonyabb végzettségi kategóriában (5%). **Vagyis megalapozott következtetés, hogy a fehér galléros munkakörökben dolgozók a válság során sokkal inkább számíthatnak a munkáltatójukra.**

A magyarok relatív többsége szerint az önkormányzatok forrásmegvonásainak célja az ellenzéki vezetésű települések büntetése

A magyarok fele (49%) úgy véli, hogy az önkormányzatok forrásmegvonásai lényegében az ellenzéki települések elleni büntetőintézkedések. A válaszadók 35 százaléka szerint jogosak ezek az elvonások. Magas volt azoknak az aránya, akik nem tudtak vagy nem akartak véleményt nyilvánítani a kérdésben (16%). **Az emberek véleményét e kérdésben egyértelműen a politikai meggyőződésük határozza meg. A kormánypárti válaszadók abszolút többsége (62%) szerint jogosak az önkormányzatok forrásmegvonásai, bár a fideszesek ötöde szerint (22%) is büntetőintézkedésekről van valójában szó. Az ellenzékiek nagy többsége (77%) és a bizonytalanok relatív többsége (47%) véli úgy, hogy a kormány az ellenzéki önkormányzatokat bünteti.** A falvakban az ellenzéki válaszadók 52 százaléka, a kisvárosokban és megyeszékhelyeken 59–59 százaléka értett egyet azzal, hogy az önkormányzati forrásmegvonások büntetőintézkedések. A budapesti ellenzékieknek ezzel szemben 79 százaléka gondolta ugyan-
ezt, ami 20–27 százalékponttal magasabb arány. A kormánypárti válaszadók a fővárosban (76%) és megyeszékhelyeken (75%) gondolták kiugróan sokan, hogy jogosak az elvonások. 19–25 százalékponttal alacsonyabb volt ez az arány a kisvárosokban (57%) és a falvakban (51%).

Az előző kérdéshez nagyon hasonlóan oszlottak meg a válaszok, amikor arról kérdeztük a válaszadókat, hogy szerintük kinek lenne a felelőssége, ha az önkormányzatuk működésképtelenné válna. **A magyarok közel fele (48%) szerint ez a kormány hibája lenne, míg harmaduk szerint az önkormányzatoké (32%). A településtípusok minden szintjén többségben vannak azok, akik szerint a kormány hibája lenne az önkormányzat működésképtelensége.** A falvakban a válaszadók abszolút többsége szerint az önkormányzat becsődölése a kormány hibája lenne (54%), míg a nagyobb településeken csak relatív többségben vannak a hasonlóan gondolkozó válaszadók (Budapesten 44%, a megyeszékhelyeken 49%).

Minden politikai táborban többségben vannak az oltáspártiak

A magyarok 62 százaléka adatná be magának a koronavírus elleni védőoltást, ami hasonló arány más kutató-intézetek eredményeihez. A megkérdezettek 27 százaléka utasítja el a vakcinát. Március elején a megkérdezettek 6 százaléka mondta, hogy már meg is kapta a védőoltást, 5 százalék pedig nem tudott dönteni az oltással kapcsolatban.

Az életkor az egyik legfontosabb meghatározója az oltási hajlandóságnak. A 30 év alattiaknak alig több mint a fele kérné a vakcinát (53%), és a fiatalok közül tízből négyen nem oltatnák be magukat (39%). Ezzel szemben a legidősebb korcsoport 83 százaléka oltáspárti, ha azokat is beleszámoljuk, akik már meg is kapták a védőoltást. A fiatalabbakhoz képest nagyon kevés 60 év feletti oltásszkeptikus van (13%).

A különböző politikai táborokat tekintve jól látszik, hogy minden csoporton belül többségben vannak az oltáspártiak. Az oltások melletti elkötelezettség erősségében vannak ugyanakkor különbségek. A kormánypárti válaszadók 71 százaléka oltatná be magát. Az ellenzéki szavazók között 59%, a bizonytalanok között pedig 55% volt az oltási hajlandóság egy évvel a járvány kezdete után. **Budapesten a legmagasabb az oltási hajlandóság (66%),** amit a falvak (63%), majd a kisebb városok követnek (60%). A budapesti oltási hajlandóság azért is számít kimagaslónak, mert itt válaszolták a legtöbben, hogy biztosak abban, hogy kéri a vakcinát (38%, 12-13 százalékponttal többen a kisebb városokhoz képest).

A különböző vakcinák közül egyértelműen látszik, hogy az európai-amerikai fejlesztésű vakcinák a legelfogadottabbak. **A válaszadók közel kétharmada elfogadná valamelyik nyugati vakcinát (65%). Ettől elmarad az orosz és kínai vakcinák támogatottsága, de a magyarok fele (49%) ezeket az oltásokat is beadatná, ha más nem lenne elérhető.**

Az európai-amerikai vakcinák esetén kicsi az eltérés a Fidesz és az ellenzék tábora között, de a bizonytalanok a nyugati vakcinák iránt is jelentősen bizalmatlanabbak. A kormánypártiak 71 százaléka, az ellenzékiek 67 százaléka, míg a bizonytalanoknak csupán 56 százaléka adatná be magának valamelyik nyugati vakcinát. A kínai és orosz védőoltások iránt már kisebb az ellenzéki választók bizalma. Az ellenzékiek abszolút többsége (51%) elutasítja a kínai vakcinát, és csak tízből négy ellenzéki adatná be magának azt. A kormánypártiak többsége (62%) a kínai vakcinát is elfogadná, de a nyugati vakcinákhoz képest még a fideszesek között is történik lemorzsolódás: 9 százalékponttal alacsonyabb a kínai vakcina elfogadási aránya. Az orosz vakcina fogadtatása nagyon hasonló a kínai fejlesztésű védőoltáshoz. A kormánypártiak 62 százaléka elfogadná, 27% elutasítaná a Szputnyik V vakcinát, ha nem lenne más. Az ellenzékiek 40 százaléka fogadná el, 51 százaléka utasítaná el az orosz védőoltást. A bizonytalan szavazók között az orosz vakcina néhány százalékponttal népszerűbb a kínainál: 46% adatná be, míg 39% utasítja el azt.

A 60 év felettiek 70 százaléka beadatná valamelyik nyugati vakcinát, 59-59 százaléka pedig a kínai és orosz vakcinát is, ha nem lenne más elérhető. Ezzel szemben a 30 év alattiaknak a 60 százaléka oltatna a nyugati vakcinával, és csak 42 százaléka a kínai, 41 százaléka az orosz védőoltással.

A magyarok többsége nem hisz a koronavírussal kapcsolatos összeesküvés-elméletekben

Kutatásunk utolsó részében arról kérdeztük meg a résztvevőket, hogy mennyire hisznek különböző koronavírussal és vakcinákkal kapcsolatos összeesküvés-elméletekben. Arra kértük a megkérdezetteket, hogy egy 1-től 10-ig terjedő skálán jelöljék be, mennyire értenek egyet az egyes összeesküvés-elméleteket összefoglaló kijelentésekkel.

A magyarok többsége inkább vagy egyáltalán nem hisz a felsorolt összeesküvés-elméletekben, ugyanakkor néhány elméletet figyelemreméltóan sokan találnak igaznak. Ilyen az az elmélet, ami szerint a koronavírust Kína szándékosan szabadította a világra, hogy átvegye a világ vezető szerepét. 4,6 volt az erre adott átlagpontszám. **A megkérdezetteknek csak a kis többsége (52%) utasította el ezt az elméletet.** A válaszadók 7 százaléka teljes mértékben egyetértett ezzel, 27 százalék pedig inkább hajlott arra, hogy igaz ez az állítás. **Hasonlóan gondolkodtak a válaszadók arról az elméletéről, amely szerint a gyógyszercégek fejlesztették ki a koronavírust, hogy utána könnyebben eladhassák a gyógyszereiket és oltásaikat. Az állításra adott átlagpontszám 4,2 volt a tízes skálán.** A megkérdezettek 56 százaléka egyáltalán vagy inkább nem értett egyet ezzel, de 27% inkább egyetértett, 4% pedig biztos volt benne, hogy igaz ez az elmélet.

A legegyszerűbb összeesküvés-elméletnek, miszerint a vírus nem is létezik, a legmagasabb az elutasítottsága. A megkérdezettek 59 százaléka egyértelműen, további 23 százalék pedig inkább elutasítja ezt az elméletet. A válaszadók által adott átlagpontszám 2,4 pont. A megkérdezetteknek több mint a tizede így is hajlott arra, hogy elfogadja ezt az állítást, de **csak 1% volt magabiztos vírustagadó.** A koronavírus elleni védőoltásról szóló összeesküvés-elméletekkel már számottevően kevesebben értenek egyet. Csak 3,2 volt az átlagpontszám, amit arra a kijelentésre adtak a megkérdezettek, miszerint a vakcina meddőséget okozhat és az oltás titkolt célja ezért a népegyeztetés. A megkérdezettek 58 százaléka elutasította ezt az elméletet. A híres „microchips” elméletnek, vagyis hogy az oltással egy chipet akarnak beültetni az emberbe, kimagasló ugyanakkor az elutasítottsága. A megkérdezettek abszolút többsége egyáltalán nem hisz ebben (53%), a válaszadók ötöde pedig inkább nem ért egyet ezzel (21%). Csupán 12% hajlik arra, hogy elfogadja ezt az elméletet, és 1% hisz a „chippelésben”. A válaszadók által adott átlagpontszám 2,5 pont. **Érdeklőség, hogy azon válaszadók, akik elveszítették az állásukat a válság**

alatt, a tízes skálán 0,8 ponttal fogékonyabbak az összeesküvés-elméletekre, ha kiszűrjük a politikai és demográfiai változók hatását.

A magyarok többsége a szólásszabadság pártján áll, még ha vírusszkeptikus véleményekről is van szó

A megkérdezettek 56 százaléka nem büntetné a vírusszkeptikus vélemények megfogalmazását, és csak 34 százalék támogatja a fellépést a vírustagadással szemben. A politikai csoportok között jelentős különbség van a kérdésben. A kormánypártiak közel fele (49%), vagyis a relatív többségük büntetné a vírusszkeptikus vélemények nyilvános megfogalmazását. Ezzel szemben a többi válaszadó abszolút többsége a szólásszabadság pártján áll: az ellenzékieknek csak a harmada (33%), a bizonytalanoknak pedig még kisebb része, mindössze a negyede (26%) támogatná a büntetést.

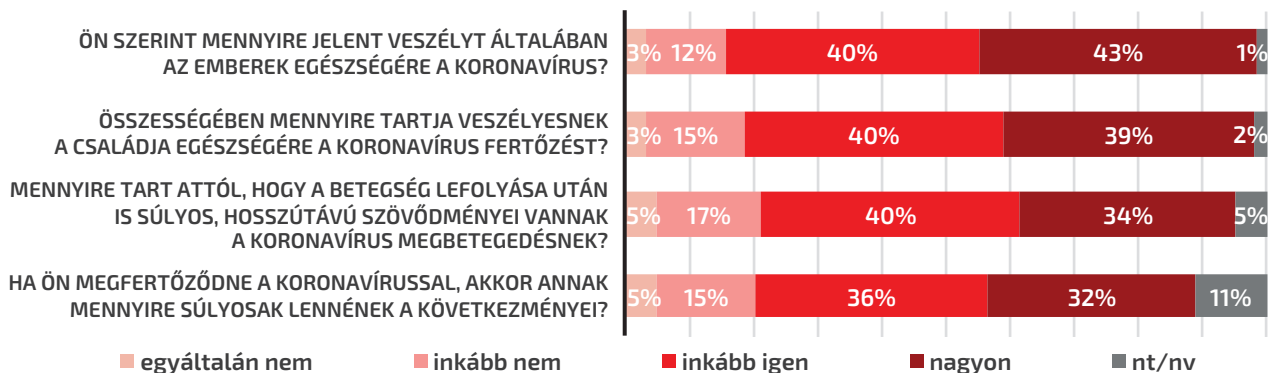
A vírusszkeptikus vélemények büntetéséhez hasonlóan gondolkoznak a magyarok e vélemények cenzúrájáról a közösségi médiában. A megkérdezetteknek csupán 36 százaléka támogatja, míg 54 százaléka ellenzi a vírusszkeptikus posztok, kommentek kitörlésének gyakorlatát a közösségi médiaplatformokon. Ebben a kérdésben is vannak különbségek a politikai törésvonalak mentén. A fideszesek nagyjából fele-fele arányban támogatták és elleneztek a vírustagadó és a veszélyeket relativizáló vélemények közösségi médiás cenzúráját (46% vs. 44%). Az ellenzékiek többsége ellenezte a gyakorlatot (32% vs. 60%), és ehhez hasonlóan vélekedtek a bizonytalan szavazók is (27% vs. 60%).

1. Koronavírus és a testi egészség

Kutatásunkban először azt mértük fel, hogy mennyire tartják veszélyesnek a magyarok a koronavírust. Külön vizsgáltuk, hogy az emberek mennyire gondolják általánosságban, a saját egészségük és a családtagjaik szempontjából veszélyesnek a vírust, valamint azt, hogy mennyire tartanak a megbetegedés hosszú távú szövődményeitől. A magyarok elsöprő többsége komolyan veszi a koronavírus egészségügyi kockázatait.

A megkérdezettek 83 százaléka szerint veszélyes az emberek egészségére a vírus. A válaszadóknak csupán a 15 százaléka gondolta úgy, hogy a vírus nem jelent egészségügyi fenyegetést. Hasonlóan magas arányban vannak azok, akik féltik a családtagjaikat a vírustól (79%), míg a megkérdezettek közel ötöde (18%) gondolta azt, hogy a vírus nem veszélyezteti a családja egészségét. A válaszadók háromnegyede (74%) tart a vírus hosszú távú szövődményeitől, ugyanakkor 22% nem gondolta, hogy félnie kellene ettől. A vírussal kapcsolatos aggodalmukat kifejező válaszadók közül a személyes egészségüket féltő emberek voltak a legkevesebben. A megkérdezettek 68 százaléka gondolta, hogy ha elkapná a vírust, akkor annak súlyos következményei lennének. Az emberek 18 százaléka szerint nem lenne súlyos következménye, ha megfertőződne.

1. ábra

A vírus, mint általános egészségügyi veszély

E kérdésben a fiatalok és az idősök között a leglátványosabb a különbség: míg a 30 év alatti korosztálynak közel negyede (24%) nem tartja veszélyesnek a vírust, addig a 60 év felettieknek csak 7 százaléka gondolkozik hasonlóan. A falvakban 12% a koronavírust veszélytelennek tartó válaszadók aránya, ami 5 százalékponttal alacsonyabb más településkategóriákhoz képest.

Az ellenzéki és a bizonytalan szavazók között egy árnyalattal többen voltak a vírustól kevésbé tartó válaszadók (16%-16%), mint a kormánypártiaknál (12%). A politikai csoportok közötti különbségnek valójában fontos magyarázata, hogy a kormánypárti szavazók között több idős és kistelepülésen élő ember van. Amennyiben a kor hatását is kiszűrjük, már nem szignifikáns a különbség a politikai csoportok között a vírus érzékelt veszélyességében.

A vírus, mint a családot fenyegető veszély

Az előző kérdésekhez hasonlóan itt is a Fidesz támogatói tartanak a leginkább a vírustól (85%), míg egy fokkal alacsonyabb ez az arány az ellenzéki (77%) és a bizonytalan szavazók között (78%). A legidősebb korcsoportban kimagasló volt a családjukat féltők aránya: tízből kilenc 60 év feletti válaszadó szerint veszélyeztetné a családja egészségét a megbetegedés.

Ellentmondásos, hogy a magasabb végzettségi kategóriákban 4–7 százalékponttal többen gondolták, hogy nem veszélyes a családjukra a koronavírus (érettségizettek 22%, diplomások 20%) az alacsonyabb végzettségi csoportokhoz képest (15%–16%).

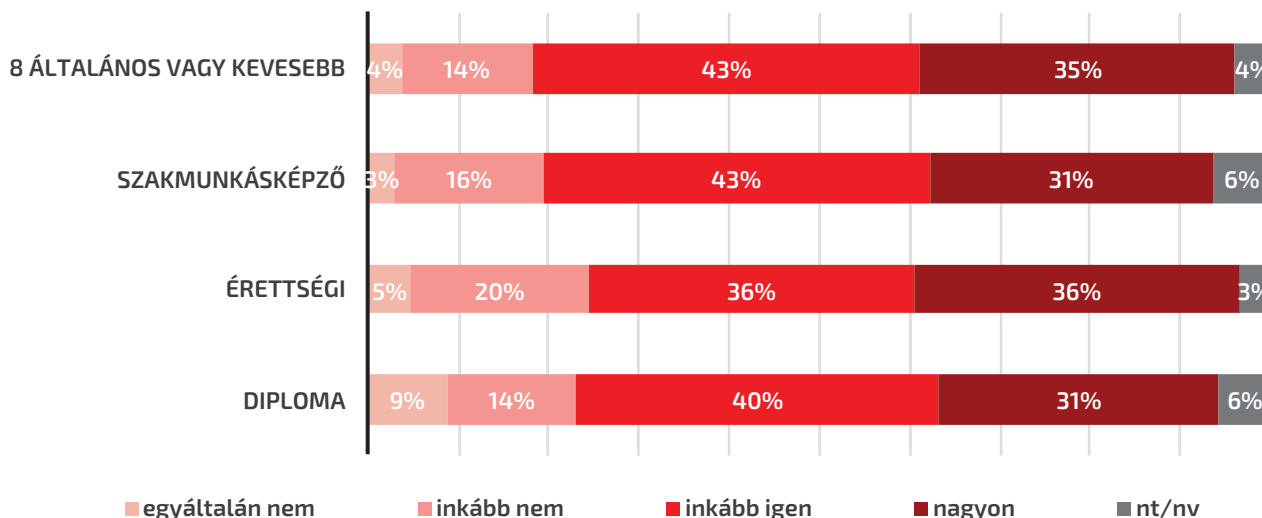
A vírus hosszú távú szövődményei

A koronavírus okozta megbetegedés lefolyása után is megmaradó káros egészségügyi hatásoktól az iskolázottság szerint legkevésbé a diplomások tartanak (71%), legjobban pedig a legfeljebb 8 általánost végzettek (78%).

Az életkor ebben a kérdésben is meghatározó tényező: a 30 év alattiaknak csupán 62 százaléka, míg a 60 év feletieknek 87 százaléka fél a koronavírus hosszú távú hatásaitól. A megyeszékhelyeken kisebb a szövődményektől tartók aránya (67%), mint a többi településkategóriában (73–78%).

2. ábra

Mennyire tart attól, hogy a betegség lefolyása után is súlyos, hosszútávú szövődményei vannak a koronavírus megbetegedésnek?

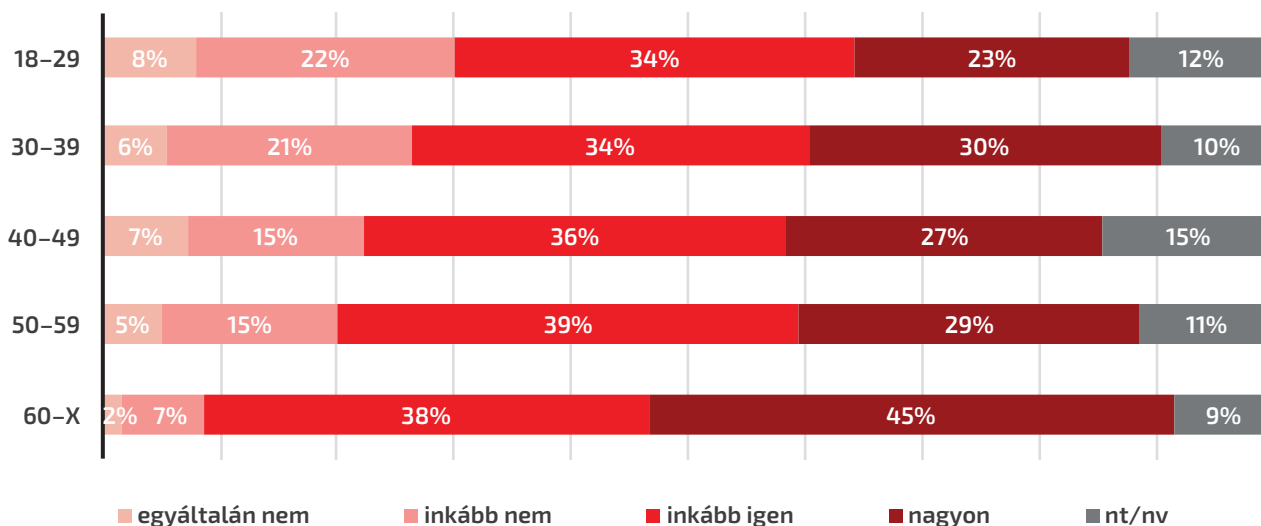
A nők között többen tartanak a megbetegedés hosszú távú következményeitől (76%), mint a férfiak között (72%). A politikai hovatartozás terén itt kisebb a különbség a kormánypárti válaszadók (77% tart a szövődményektől) és az ellenzéki (72%), valamint a bizonytalan szavazók (74%) között – minden politikai csoportban nagy többségben vannak, akik tartanak a hosszú távú szövődményektől.

A vírus, mint személyes egészségügyi kockázat

Azzal kapcsolatban, hogy az emberek mennyire gondolják, hogy személyesen veszélyeztetné őket a koronavírus, az életkori bontás mutat egyértelmű trendet. Minél idősebbek a válaszadók, annál kevésbé gondolják, hogy nem lenne súlyos következménye annak, ha megfertőződnenek a koronavírussal. A 30 év alattiak közel harmada nem gondolja, hogy tartania kéne komoly egészségügyi következményektől, míg a 60 év felettieknél csak 9% ez az arány.

3. ábra

Ha Ön megfertőződné a koronavírussal, akkor annak mennyire súlyosak lennének a következményei?

Az életkori összetétel magyarázhatja a településtípusok közötti különbségeket is. Budapesten és a nagyvárosokban egy fokkal kevesebben gondolják, hogy súlyos következményei lenne számukra a megbetegedésnek (66%–66%), mint a kisebb településeken (70%–71%).

A korábbi kérdésekhez hasonlóan a személyes megbetegedést illetően is többen tartanak a vírustól a Fidesz-szimpatizánsok között (74%), mint az ellenzéki és bizonytalan szavazók között (67%–67%). Az alacsonyabb végzettségűek

között alacsonyabb azoknak az aránya, akik nem tartanak a megbetegedés súlyos következményeitől (17%–19%), mint a legalább érettségivel rendelkező megkérdezetteknél (22%–23%). A férfiak szintén egy árnyalattal kevésbé tartanak a vírustól (66% szerint lennének, 22% szerint nem lennének komoly következményei, ha megbetegednének), mint a női válaszadók (70% vs. 18%). A betegség súlyos következményeitől tartók aránya nagyobb azok között, akik együtt élnek a házastársukkal vagy párjukkal (71%), mint az egyedülálló válaszadóknál (66%).

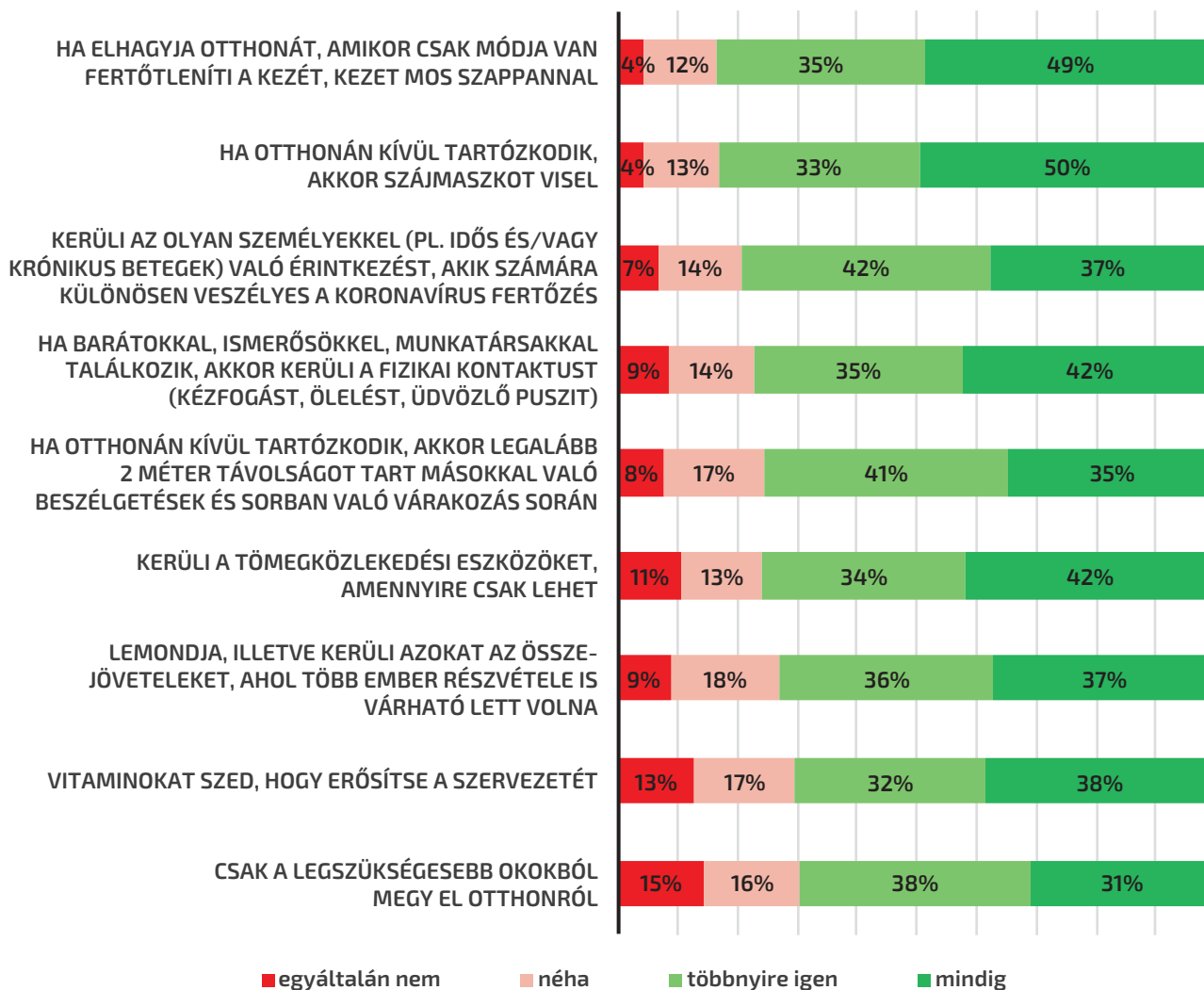
Személyes óvintézkedések

Kutatásunk egészséggel kapcsolatos attitűdöket vizsgáló részében arról is kérdeztük a résztvevőket, hogy személyesen mit tesznek a megbetegedés megelőzése céljából. A leggyakoribb óvintézkedések a rendszeres kézfertőtlenítés (84%) és a maszk hordása (83%): a megkérdezettek fele mondta, hogy mindig, harmada pedig, hogy többnyire ezek szerint viselkedik.

Szintén sokan mondták, hogy többnyire vagy mindig kerülik a különösen veszélyeztetett emberekkel való kontaktust (79%), sokan az ismerőseikkel való fizikai érintkezést is visszaszorították (77%), illetve tartják a 2 méteres távolságot másokkal az otthonukon kívül, és kerülik a tömegközlekedést (76%). Nem sokkal marad le a lista végén lévő három óvintézkedés sem: 73% inkább kerül a nagyobb összejöveteleket, 70% szed vitaminokat, 69% pedig csak a legszükségesebb okok miatt hagyja el az otthonát. Ugyanakkor tízből három megkérdezett mondta, hogy inkább nem jellemző rá, hogy csak szükség esetén megy el otthonról, és ugyanekkora arányban állították azt is, hogy csak ritkán vagy egyáltalán nem szednek vitaminokat.

4. ábra

Ön milyen gyakran követi az alábbi viselkedéseket a koronavírus fertőzés megelőzése céljából?

Az óvintézkedésekre adott válaszokat átlagolva egy preventív-index számot készítettünk. Ez az index egy 1-től 4-ig terjedő skálán vesz fel értékeket, ahol az 1-es azt jelenti, hogy a válaszadó egyáltalán nem tartja be egyik óvintézkedést sem, a 4-es pedig azt, hogy mindig, mindegyik óvintézkedést betartja. Többváltozós elemzés alapján, melyben a politikai és főbb demográfiai tulajdonságok összefüggését vizsgáljuk ezzel a prevenciós index-szel, azt az eredményt kaptuk, hogy a politikai hovatartozás, az iskolázottság, az életkor és a nem is szignifikánsan összefügg a válaszadók bevallott óvatosságával. Az ellenzékieknek 0,11 ponttal, a bizonytalan szavazóknak 0,24 ponttal alacsonyabb az óvatossági indexe a kormánypártiakhoz képest. A legfeljebb 8 általánost végzett válaszadókhoz képest óvatosabbak az érettségizettek (0,17 ponttal) és a diplomások (0,19 ponttal). A nők (0,16 ponttal) óvatosabbak a férfiaknál. A legnagyobb különbségek azonban életkor szerint vannak: a harminc év alattiakhoz képest az ötvenes éveikben járók 0,22 ponttal, a 60 év felettiek 0,45 ponttal óvatosabbak.

Ezeket a modelleket kibővítettük három további változóval: a párkapcsolati státusszal (van-e párja a megkérdezetteknek, akivel egy háztartásban élnek), a gyerekneveléssel (van-e 18 év alatti gyerekük, akikkel egy háztartásban élnek) és a munkaviszonnyal (van-e aktív munkaviszonyuk). Utóbbinak nem volt szignifikáns hatása, de az előbbi kettőnek igen. A gyereket nevelő szülők (0,17 ponttal) kevésbé óvatosak a többi válaszadóhoz képest, ugyanakkor a párjukkal élő válaszadók (0,13 ponttal) óvatosabbak a többiekhez képest. Az együtt élő párok egymásban erősíthetik az óvatosságot, mivel az óvintézkedésekkel nem csak magukat, hanem egymást is védik.

Habár a lakóhely típusának az általunk kalkulált óvatossági indexre nincs szignifikáns hatása, három elővigyázatos viselkedésre viszont van. Saját bevallásuk szerint egy fokkal kevesebben hordanak maszkot a megyeszékhelyeken (82%) és kisvárosokban (81%) Budapesthez képest (85%). A fővároshoz képest a tömegközlekedést viszont többen kerülik a kisvárosokban és a falvakban. Budapesten 32% és a megyeszékhelyeken 30% mondta, hogy nem (vagy csak ritkán) kerüli a tömegközlekedést, míg a kisvárosokban 22%, a falvakban 18% volt ez az arány. A falvakban többen állították azt is, hogy általában vagy mindig kerülik a csoportos összejöveteleket (79%), mint Budapesten (71%).

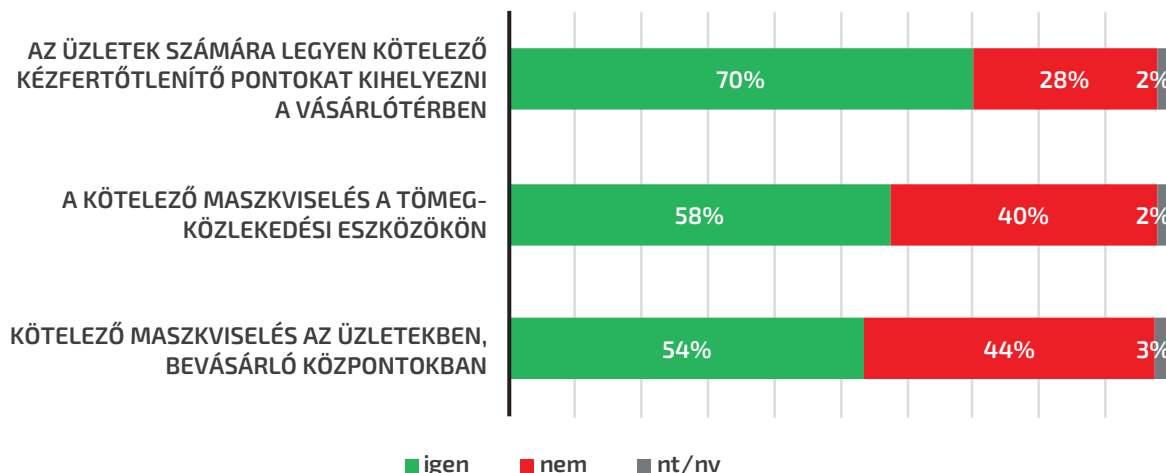
Járványügyi intézkedések a koronavírus-járvány után

Kutatásunkban felmértük néhány járványügyi szabálynak a jelenlegi helyzeten túlmutató, jövőbeli elfogadottságát is. Egyrészt arról kérdeztük a válaszadókat, hogy jó ötletnek tartják-e a maszkviselési szabályokat, illetve a boltokban való kézfertőtlenítés lehetőségét a világjárvány után, például influenzaszezonban is fenntartani.

A higiéniai szabályok akár járvány utáni fenntartását a magyarok abszolút többsége támogatja. Rendkívül népszerű volt a javaslat, ami alapján a boltoknak kötelező kézfertőtlenítő pontokat kellene kitennie az üzlethelyiségükben. Tízből hét ember támogatja ezt, akár a járvány lecsengése után is. Ez azért is fontos, mert jelenleg erre nincsen jogszabályi kötelezettsége az üzleteknek, a boltokban inkább „önszorgalomból” helyezik ki a vásárlókat és dolgozókat is védő kézfertőtlenítőket a vásárlótérben. Jelentősen kevesebb ember támogatja a maszkviselési szabályok esetleges újbóli elrendelését a világjárvány lecsengését követően is, például influenzaszezonban. Ugyanakkor a válaszadók abszolút többsége így is azt válaszolta, hogy a jövőben is támogatná a kötelező maszkviselést a tömegközlekedésen (58%) és a boltokban (54%) egyaránt.

5. ábra

Ön szerint érdemes lenne a világjárvány után is, például influenzaszezonban elrendelni az alábbi intézkedéseket?

A maszkviselés a kelet-ázsiai országokban a 2002-es SARS-járvány után lett **társadalmilag bevett gyakorlat**. A felmérésünk alapján arra következtethetünk, hogy – legalábbis bizonyos időszakokban – a maszkviselés Magyarországon is a városi emberek mindennapjainak része maradhat, még ha a maszkviselés nem is lesz újra kötelező.

A kormánypárti válaszadók között az összes felsorolt intézkedés támogatottsága magasabb volt, mint az ellenzékieknél. A fideszesek 65 százaléka támogatja a tömegközlekedésen, 62 százaléka a boltokban a maszkviselést, 79 százalékuk pedig a kötelező kézfertőtlenítő pontokat az üzletekben. Az ellenzékiek körében ezek az arányok sorrendben 57%, 52% és 68% (kb. 10 százalékponttal alacsonyabb, mint a kormánypártiaknál). A bizonytalan szavazók között még alacsonyabb a szabályok támogatottsága (50%, 46%, 61%).

A maszkviselési szabályokat többen tartanak szükségesnek a járvány után is a nők körében, mint a férfiak között (tömegközlekedésen 60% vs. 55%, boltokban 73% vs. 66%). A kézfertőtlenítő pontok esetében is több nő fejezte ki a támogatását, mint férfi (56% vs. 51%). Ugyanakkor a többi demográfiai és politikai változó hatását kiszűrve a maszkviselés kérdésében már nincsen, csak a kézfertőtlenítő pontok kérdésében van szignifikáns hatása a válaszadók nemének. Az életkori csoportok közül a 60 év felettek körében volt a legnépszerűbb mindhárom intézkedés (5-8 százalékponttal az átlag feletti támogatottság), de ez a különbség sem szignifikáns a demográfiai és politikai kontroll után.

2. Koronavírus és a lelki egészség

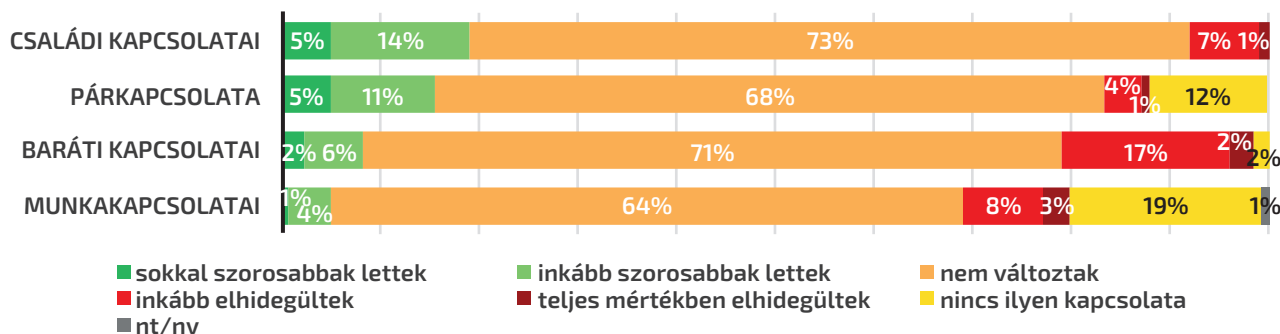
Kutatásunk második blokkjában azt vizsgáltuk, hogy milyen lelki nehézségeket okozott a járvány és a rendkívüli, járványügyi intézkedések. Egyrészt azt mértük fel, hogy a magyarok emberi kapcsolatai hogyan változtak az elmúlt egy év bezártsága alatt. Másrészt feltérképeztük, hogy a járvány milyen fenyegető következményeitől tartanak a magyarok és esetleg van-e már olyan, ami bekövetkezett.

Emberi kapcsolatok a karantén alatt

A megkérdezettek döntő többsége azt válaszolta, hogy nem változtak a különböző emberi kapcsolatai a karantén és a társas távolságtartás időszaka alatt. Egy számottevő kisebbség ugyanakkor azt mondta, hogy szorosabbá váltak a családi kapcsolatai (19%), illetve a párkapcsolata is (16%). Ezzel szemben a baráti kapcsolatok elhidegüléséről számoltak be sokan (19%). Említésre méltó az is, hogy a válaszadók 11 százalékának a munkakapcsolatai, 8 százalékának a családi kapcsolatai, 5 százalékának a párkapcsolata hidegült el.

6. ábra

A különböző emberi kapcsolatai inkább szorosabbak lettek, vagy elhidegültek a karantén, valamint a szociális távolságtartás időszaka alatt?

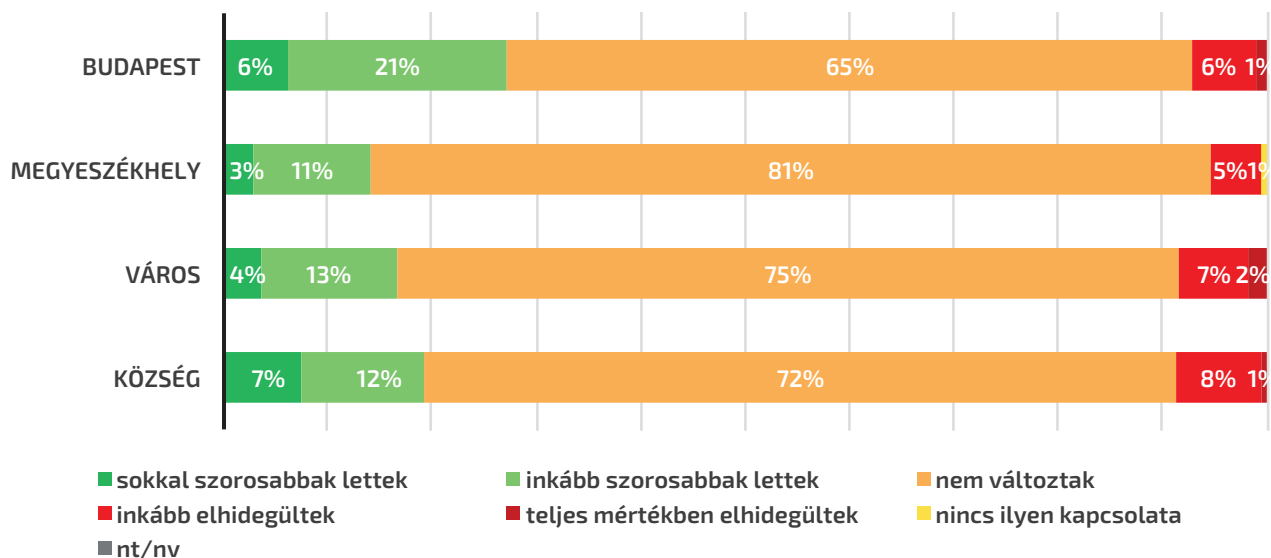

Családi kapcsolatok

A családi kapcsolatok változásával kapcsolatosan a lakóhelyi bontás érdekes mintázatot mutat. Budapesten a válaszadók több mint negyede (27%) számolt be arról, hogy szorosabbá váltak a családi kötelékei. A többi település-kategóriában 9–13 százalékponttal kisebb volt ez az arány (14%–19%).

7. ábra

A családi kapcsolatai inkább szorosabbak lettek, vagy elhidegültek a karantén, valamint a szociális távolságtartás időszaka alatt?

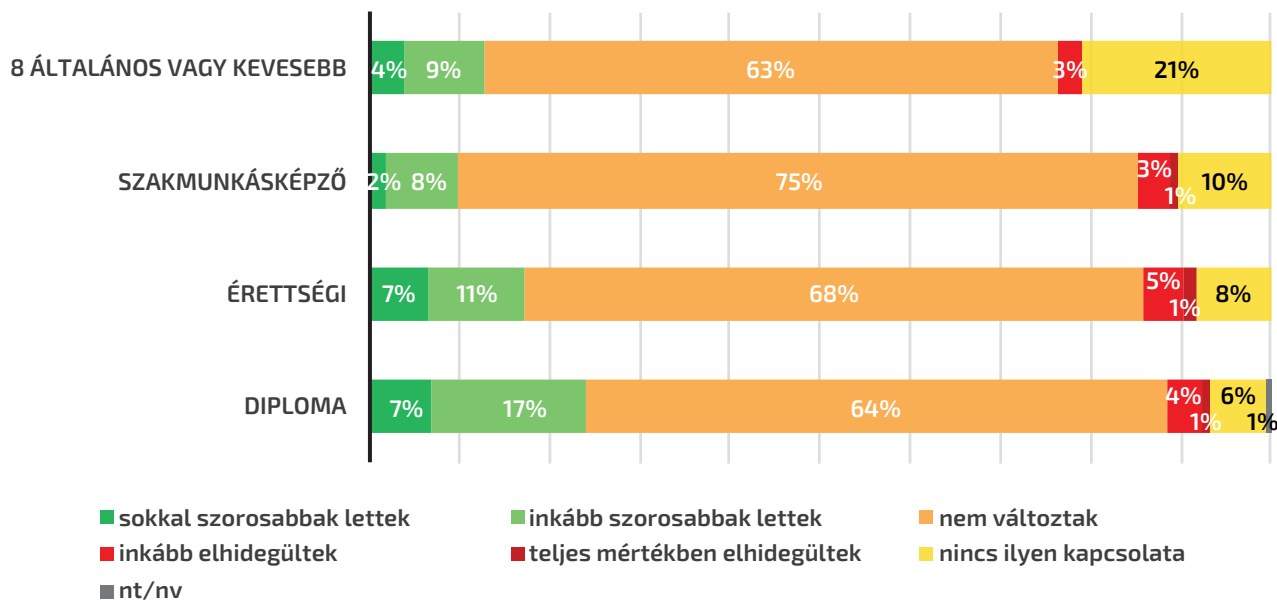
A Budapest és a kisebb városok közötti különbség akkor is szignifikáns marad, ha kiszűrjük a politikai hovatartozás, a főbb demográfiai változók, sőt a családi állapot és a munkaviszony hatását is. Ezen túl a párkapcsolat hatása is jelentős a családi viszonyokra: a párjukkal együtt élő megkérdezettek 20 százaléka, míg a többi válaszadónak csak a 6 százaléka válaszolta, hogy javultak a családi kapcsolataik.

Párkapcsolatok

A párkapcsolatok tekintetében a képzettségi szint mutat trendszerű különbséget. A legfeljebb 8 általánost végzett válaszadók 13 százalékának, a szakmunkás végzettségűek 10 százalékának javult a párkapcsolata. Ezzel szemben a magasabb végzettségűek magánélete pozitívabb képet mutat: az érettségivel rendelkezők 18 százaléka és a diplomások 24 százaléka vélte úgy, hogy szorosabbá vált a párkapcsolata a karantén alatt. Ezen túl Budapesten láthatóan magasabb volt a szorosabbá vált párkapcsolatok aránya (22%), mint a kisebb településeken (14%–15%), ugyanakkor csak a kisvárosokban volt szignifikánsan alacsonyabb.

8. ábra

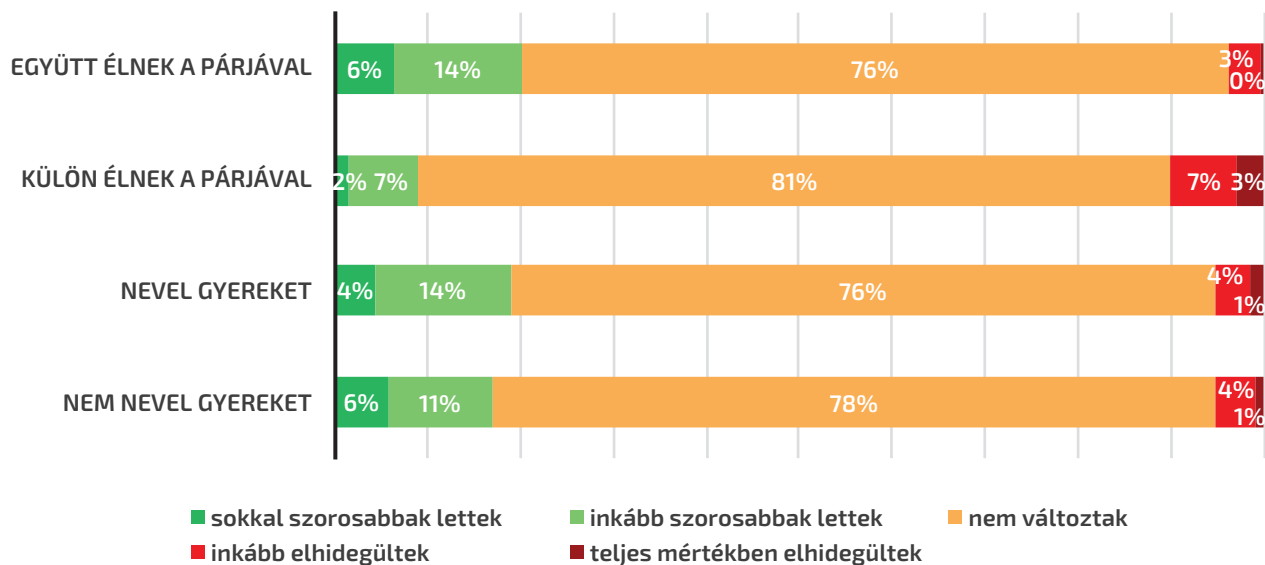
A párkapcsolata inkább szorosabb lett, vagy elhidegült a karantén, valamint a szociális távolságtartás időszaka alatt? (Volt párja az elmúlt időszakban, N=879)

Azon válaszadók közül, akik együtt élnek a párjukkal, jelentősen magasabb volt azon válaszadók aránya, akiknek javult a kapcsolata a karantén alatt (20%), azokhoz képest, akik nem éltek együtt a párjukkal (9%). Ez érthető, mivel a járványhelyzettől és a karanténtól függetlenül is jelezheti egy párkapcsolat stabilitását, ha együtt is élnek annak tagjai. Ugyanakkor kétszer akkora arányban hidegült el a különélő párok kapcsolata (10%), mint az együtt élő pároké. A gyereket nevelő és gyerek nélküli válaszadók között azonban nem volt számottevő különbség.

9. ábra

A párkapcsolata inkább szorosabb lett, vagy elhidegült a karantén, valamint a szociális távolságtartás időszaka alatt? (Volt párja az elmúlt időszakban, N=879)

Baráti és munkakapcsolatok

A baráti kapcsolatok minősége tekintetében a főváros jelentősen jobban teljesít: 18 százaléknak szorosabb lett, 14 százaléknak elhidegülték a barátságai. A megyeszékhelyeken és falvakban csak a válaszadók 5 százaléka számolt be a baráti kapcsolatairól, a kisvárosokban 8% volt ez az arány. Ugyanakkor az elhidegülő barátságok aránya 5–7 százalékponttal magasabb volt ezeken a településeken Budapesthez képest: a megyeszékhelyeken 19%, kisvárosokban 22%, falvakban 21%.

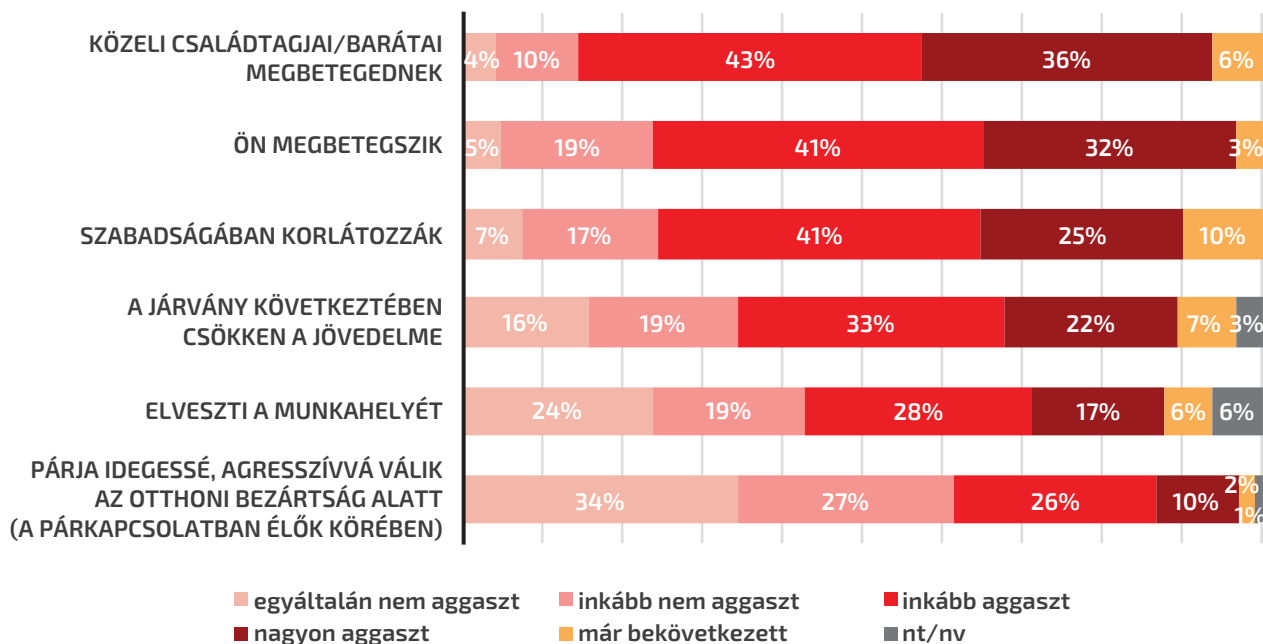
A kisebb településeken szintén valamelyest többen számoltak be a munkakapcsolataik romlásáról. Budapesten 6% mondta, hogy elhidegülték a munkahelyéhez köthető emberi kapcsolatait, a megyeszékhelyeken 9%, kisvárosokban 13%, községekben 11% volt ez az arány. Ennél is fontosabb volt a politikai csoportok közötti különbség: a kormánypárti válaszadónak csupán 6 százaléka, az ellenzékieknek már 14 százaléka, a bizonytalanoknak pedig 12 százaléka számolt be a munkakapcsolatairól. Ezek a különbségek akkor is szignifikánsak, ha a demográfiai tényezők hatásait, a családi helyzetet és az aktív munkaviszony hatását is kiszűrjük. Ennek a magyarázója lehet, hogy a kormánypárti szavazók optimistábbak, az ellenzékiek és bizonytalanok borúlátóbbak általánosságban a gazdasági helyzettel kapcsolatosan, ami a munkakapcsolataik értékeléseit is befolyásolhatja.

Személyes aggodalmak

A koronavírussal kapcsolatos személyes aggodalmak közül egyértelműen a család és barátok egészségének feltétele vezet a listát. A megkérdezettek 79 százaléka tart attól, hogy közeli családtagjai, barátai megbetegednek, és 2021. március elején 6% számolt be arról, hogy ez már bekövetkezett. Valamelyest kevesebb ember tart attól, hogy elkapja a vírust (73%). A válaszadók kétharmada (66%) tart attól, hogy korlátozzák a személyes szabadságában, minden tizedik válaszadó pedig úgy érezte, hogy ez már be is következett. A gazdasági félelmek is jelentősek a magyar társadalomban. A magyarok több mint fele (55%) tart attól, hogy a járvány miatt kevesebb lesz a fizetése, és a megkérdezettek 45%-a tart attól, hogy elveszti az állását.

10. ábra

Mennyire erősen aggódik a következők miatt?

Párkapcsolati indulatok és erőszak

Azoktól a válaszadóktól, akik egy háztartásban élnek a párjukkal, megkérdeztük azt is, hogy tartanak-e attól, hogy párjuk ideges, agresszív lesz a karantén alatt. Ez egy érzékeny kérdés, aminél fent áll a kockázata, hogy sokan nem válaszolnak őszintén, mivel ezt túl személyes kérdésnek érezhetik, félnek vagy szégyenkeznek emiatt. Ennek ellenére a párjukkal együtt élő válaszadók 36 százaléka bevallotta, hogy tart ettől. A válaszok alapján a megkérdezettek negyedének gyengébb, tizedének erősebb félelme, hogy párjuk agresszívvá válik. Továbbá 2% arról számolt be, hogy ez már be is következett. Ez az arány a felnőtt korú magyar lakosságra vetítve kb. 100 ezer embert jelent. Ugyanakkor fontos hozzátenni, hogy a 2%-os arány hibahatáron belül van, vagyis a párkapcsolatban élők között ez 0% és 5% közötti értékeket vehet fel. Amennyiben ehhez hozzávesszük azokat is, akiknek komoly félelme, hogy a párjuk agresszív lesz, akkor már 150 ezer körüli lehet a magyar társadalomban az érintettek száma. A gyenge félelmeket is beleszámítva pedig látványosan megugrik ez a szám: kb. 2 025 000 és 2 150 000 közötti magyar fél attól, hogy a vele együtt élő partnere ideges vagy agresszív lesz. Nagyjából fele-fele arányban oszlik meg ez az arány a férfiak és nők között (53% férfi, 47% nő).

A párjuk agresszivitásától tartó válaszadók arányát illetően a politikai és a lakóhelyi csoportok között találunk szignifikáns különbséget. A községekben jelentősen kevesebben mondták, hogy tartanak a partnerük viselkedésétől (30%), mint Budapesten (45%). A megyeszékhelyeken 34%, a kisvárosokban 37% vallott erről a félelméről. A gyereket nevelő és nem gyereket nevelő párok között nincs szignifikáns különbség. A további magyarázatokat keresve vizsgáltuk, hogy az otthon töltött idő befolyásolhatja-e a párkapcsolati félelmeket. Az aktív munkaviszony hatása nem minden elemzésben kimutatható, ahogyan a home office-ban dolgozó válaszadók sem mutatnak egyedi mintázatot. Ugyanakkor látványosan nagyobb a párjuktól tartó válaszadók aránya azok között, akik a járvány miatt elveszítették a munkájukat. Az állásukat veszítők 44 százaléka aggódik, 7 százaléka pedig tapasztalta is már párja idegességét vagy agresszivitását. Ugyanez a két arány 35% és 1% a többi válaszadó között.

3. A koronavírus-válság hatása a magyarok gazdasági helyzetére

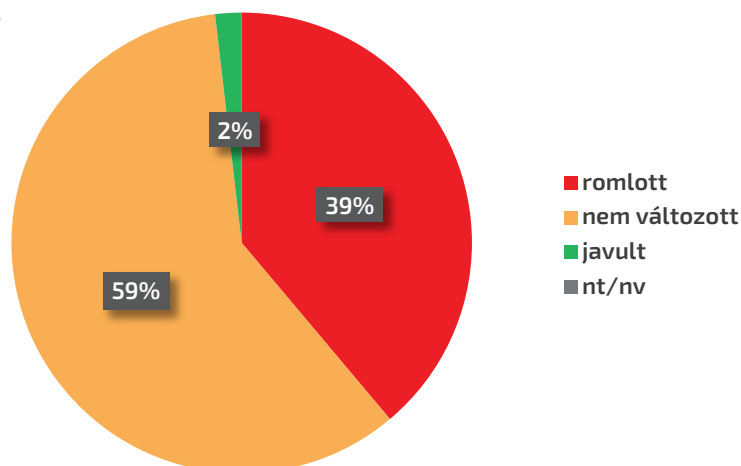
Az egészséggel kapcsolatos attitűdök, valamint a járványhoz és karanténhoz köthető félelmek után azt mértük fel, hogy miként érintette az elmúlt év a magyarok anyagi helyzetét és munkakörülményeit.

Általános anyagi helyzet

Elsőként azt kérdeztük meg a kutatás résztvevőitől, hogy miként alakult az anyagi helyzetük a járvány magyarországi berobbanása óta. Tízből hat megkérdezett nem érzékelt változást, négyen viszont azt válaszolták, hogy romlott az anyagi helyzetük. Alig volt olyan válaszadó, aki az anyagi helyzete javulásáról számolt be (2%).

11. ábra

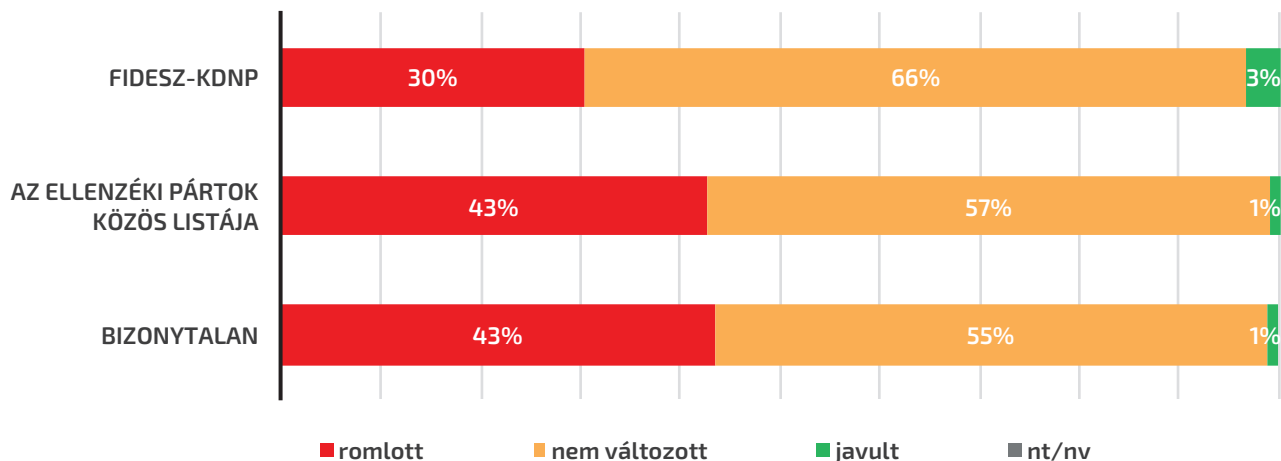
Az Ön háztartásának anyagi helyzete javult vagy romlott a koronavírus-járvány 2020. márciusi magyarországi kitörése óta?

Jelentős különbségek vannak a politikai csoportok között a személyes gazdasági helyzetértékelésben. A kormánypártiaknak kevesebb mint harmada érzékelte az anyagi helyzetének romlását (30%). Az ellenzéki és bizonytalan válaszadók 13 százalékponttal nagyobb arányban látták negatívan az anyagi helyzetük változását (43%–43%).

12. ábra

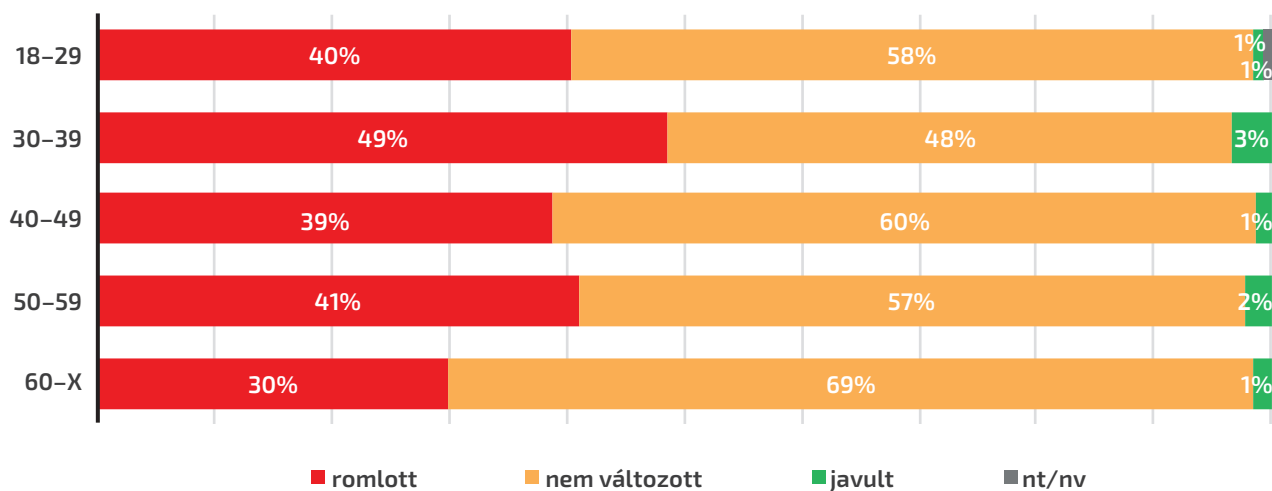
Az Ön háztartásának anyagi helyzete javult vagy romlott a koronavírus-járvány 2020. márciusi magyarországi kitörése óta?

Az életkori csoportok közül két korosztály mutat egyedi mintázatot. A 30–39 évesek különösen sokan érezték a saját bőrükön a gazdasági visszaesést, a harmincas éveikben járók fele (49%) számolt be arról, hogy rosszabb lett az anyagi helyzete. Ezzel szemben a főként nyugdíjasokból álló, 60 év feletti korosztálynak csak 30 százaléka tapasztalt anyagi visszaesést. A többi korcsoportban 40% körüli ez az arány.

13. ábra

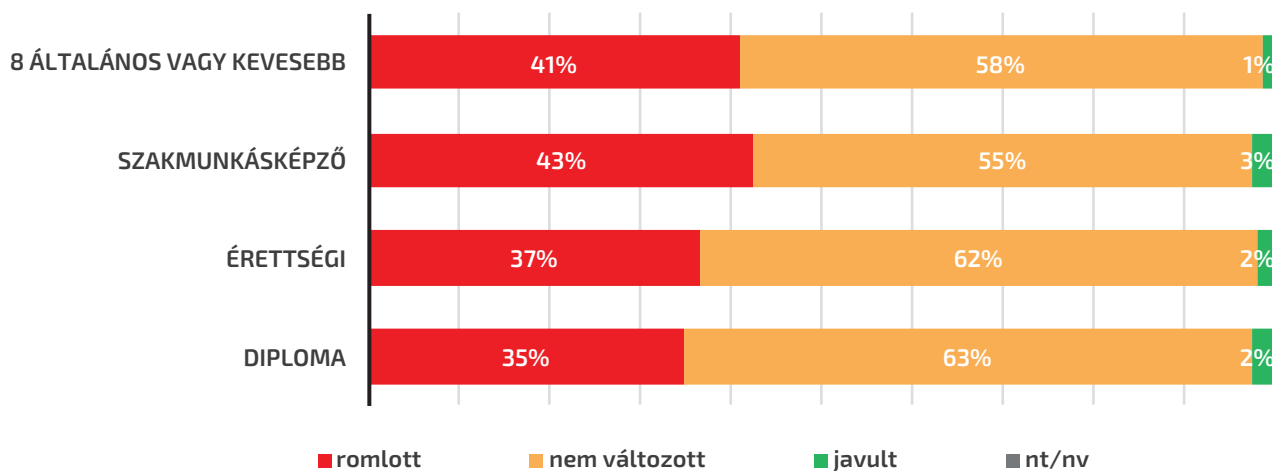
Az Ön háztartásának anyagi helyzete javult vagy romlott a koronavírus-járvány 2020. márciusi magyarországi kitörése óta?

Az iskolázottsági csoportok között az alacsonyabb végzettségűeket valamelyest jobban érinti a recesszió. A legfeljebb alapfokú végzettségűek 41 százaléka, a szakmunkás képesítésűek 43 százaléka számolt be anyagi visszaesésről. Az érettségizettek között már csak 37%, a diplomásoknál pedig 35% ez az arány.

14. ábra

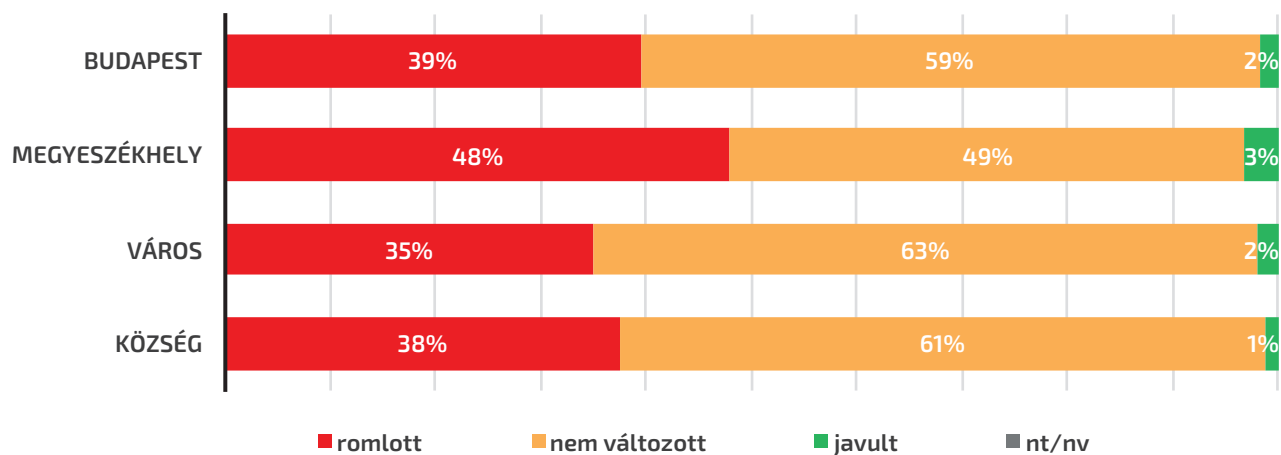
Az Ön háztartásának anyagi helyzete javult vagy romlott a koronavírus-járvány 2020. márciusi magyarországi kitörése óta?

A megyeszékhelyeken az emberek közel fele (48%) érezte, hogy negatív irányba mozdult el az anyagi helyzete. Ez jelentősen magasabb arány, mint a többi településkategóriában, ahol 40% alatt számoltak be anyagi helyzetük romlásáról.

15. ábra

Az Ön háztartásának anyagi helyzete javult vagy romlott a koronavírus-járvány 2020. márciusi magyarországi kitörése óta?

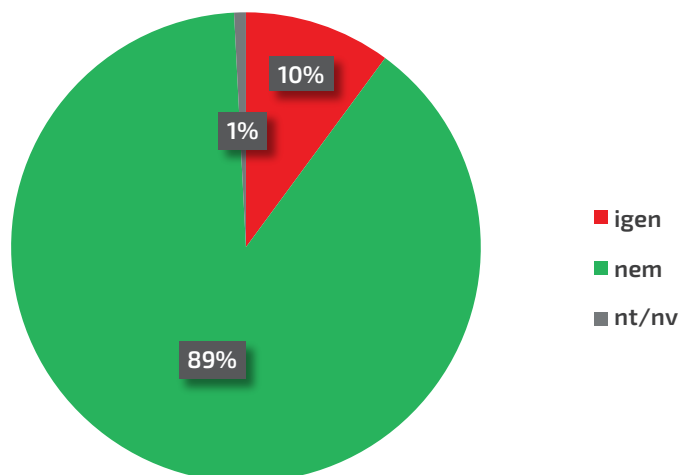

Állásvesztés és munkakörülmények

Azt is felmértük, hányan számolnak be arról, hogy elveszítették az állásukat a járvány nyomán kialakult gazdasági válság miatt. Az eredmények a hivatalos statisztikáknál nagyobb mértékű leépítésekről árulkodnak: saját bevallása szerint a válaszadók tizede veszítette el a munkáját az elmúlt évben. Ezzel szemben [a KSH közlése szerint](#) 2020-ban átlagosan 4,3% volt a munkanélküliségi ráta.

16. ábra

Elvesztette a munkáját a válság miatt?

A mi kutatásunk és a hivatalos statisztikák közötti különbség leginkább módszertani okokból adódik. Egyrészt valószínűsíthető, hogy az állásukat veszítők jelentős része, ha teljes munkaidőben nem is, de részmunkában vagy közfoglalkoztatottként újra elhelyezkedett, ami javíthatja a munkanélküliségi mutatót. Másrészt ennél is fontosabb az, amire [a Portfolio rámutatott](#), miszerint az állásvesztőket a KSH nem számolja rögtön a munkahely elvesztését követően a munkanélküliek közé. Nemzetközi sztenderdek alapján csak az aktív munkakeresők számítanak munkanélkülinek. A KSH által mért „önbevallásos munkanélküliség” azonban már közelebb áll a kutatásunk eredményéhez. Erről a mutatóról legutóbb a 2020. április–június közötti hónapokra, vagyis az első hullám időszakára vonatkozó adatokat közöltek. Ez alapján 391 ezer főre becsülték a munkanélküliek számát Magyarországon. Az általunk

mért adatok alapján azonban még így is közel kétszer ennyi ember veszíthette el az állását a járvány miatt, 800 ezer körüli lehet az érintettek száma. Ha a nyugdíjkorhatár feletti válaszadókat nem számoljuk ebbe bele, akkor is ehhez a számhoz közeli az állásukat veszítők becsült száma.

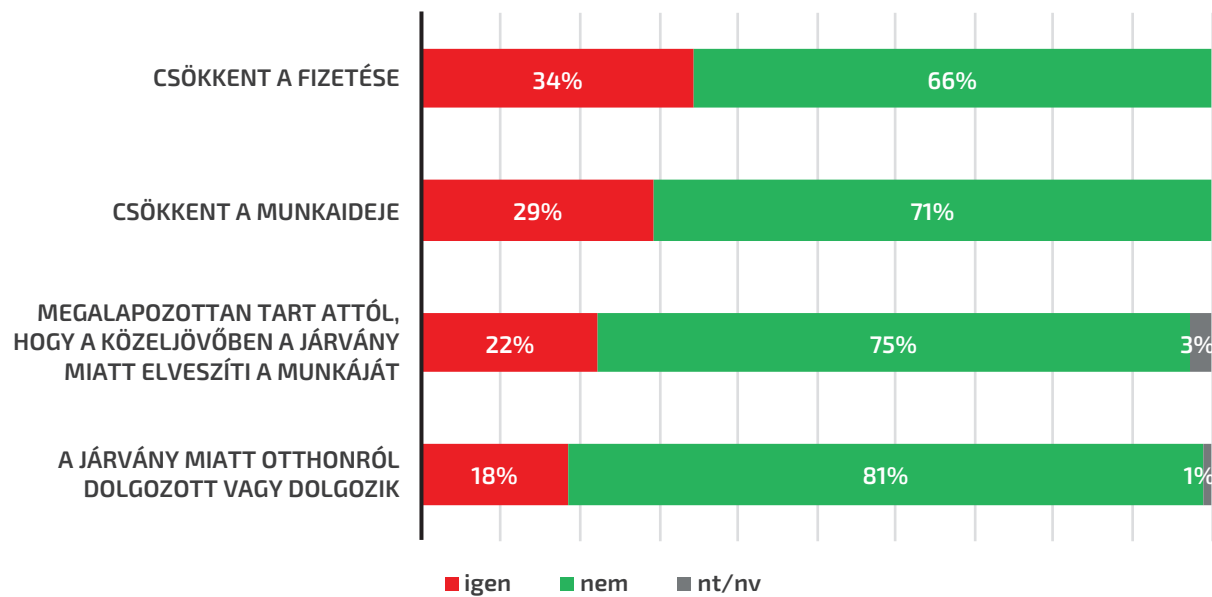
A munkájukat veszítők között nincsenek látványos különbségek a demográfiai csoportok szerint. Az alacsonyabb végzettségi csoportok felé haladva valamelyest növekszik a munkájukat elvesztők aránya: míg a diplomások között 8%, a legalacsonyabb végzettségi kategóriában 12% ez a szám. A gyereket nevelő szülők szignifikánsan nagyobb arányban veszítették el a munkájukat (13%), mint a többi válaszadó (9%). Ez a különbség akkor is szignifikáns marad, ha kiszűrjük a többi demográfiai változó hatását. Különösen azoknál a szülőknél volt kimagasló az állásvesztők aránya (25%), akik egyedül nevelik a gyereket. Ugyanakkor hozzá kell tenni, hogy nagyon kevés ilyen válaszadó volt a kutatási mintában (32 fő). Feltételezhető, hogy ezen szülők közül sokan az iskolák bezárása, és így a hazakerülő gyerekek miatt veszítették el a munkájukat.

Az állásvesztésen túl további munkakörülményeket érintő változásokról is tettünk fel kérdéseket a kutatásunk azon résztvevőinek, akiknek jelenleg van aktív munkaviszonya. A legnagyobb arányban a fizetésük csökkenéséről számoltak be a válaszadók: a megkérdezettek több mint harmadát érintette ez a probléma (34%). A második leggyakoribb munkát érintő változás a munkaidő csökkenése volt, az emberek 29 százaléka számolt be erről. A magyarok 22 százaléka tart attól, hogy elveszíti az állását. A válaszadók közel ötödének (18%) kellett home office-ból dolgoznia.

A távmunkát illetően a KSH 2020 júniusáig elérhető adatai a felmérésünkhöz hasonló arányt mutatnak: a statisztikai hivatal szerint az első hullám során májusban tetőzött 17 százalékon a home office-ban dolgozók aránya. A kutatásunkban fizetéscsökkenésről beszámoló válaszadók aránya azonban éles kontrasztban áll a **KSH beszámolójával**, amely azt mutatta, hogy a reálkeresetek átlagosan 6,2 százalékkal nőttek 2020-ban. A **Portfolio rámutatott**, hogy ez egy félrevezető mutató, mivel a reálbérek átlagos szintjét csak a teljes munkaidőben foglalkoztatottak fizetése alapján számolják ki. 2020-ban pedig jelentősen nőtt a részdíjban foglalkoztatottak száma, valamint elsősorban a kisebb vállalkozások csökkentették a munkavállalójuk fizetését. Vagyis a „bérnövekedés” abból adódik, hogy az alacsonyabb fizetések kiestek az átlagkeresetek számításából. Ezt támasztják alá az általunk mért arányszámok, elsősorban a csökkent munkaidőben dolgozók (29%) és az állásvesztők (10%) magas aránya a magyar társadalomban.

17. ábra

Ön a járvány hatására személyesen érintett valamilyen módon a következők közül?
(Aktívak körében, N=583)

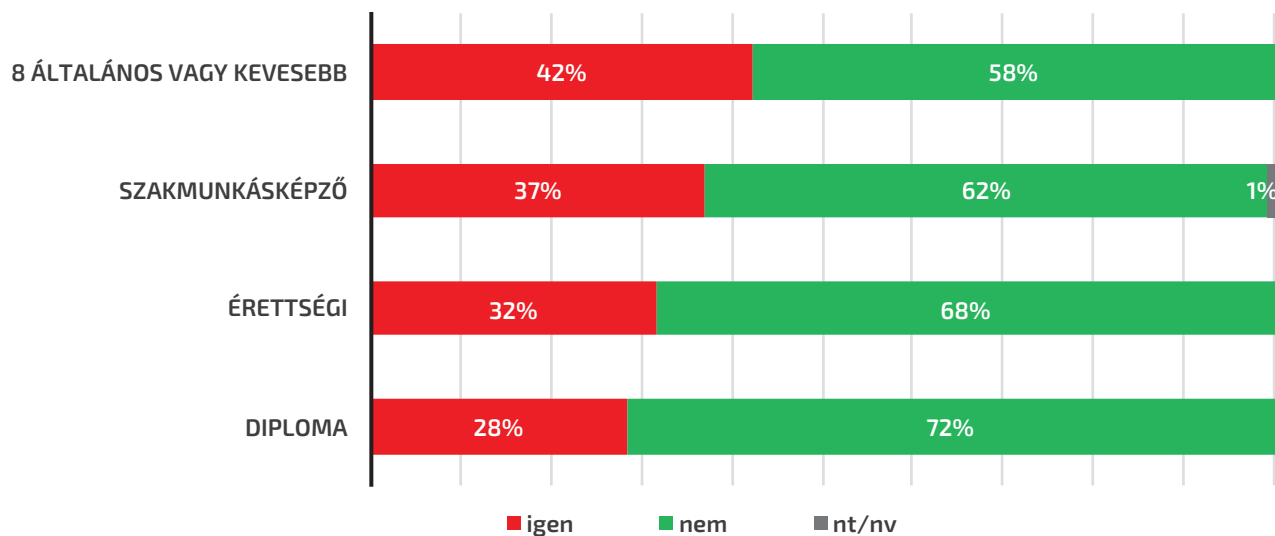

Fizetéscsökkenés és rövidített munkaidő

A fizetéscsökkenés az alacsonyabb végzettségi kategóriák felé haladva egyre több embert érint. A diplomásoknak 28 százalékat érintette a probléma, míg a legfeljebb alapfokú végzettségűeknél ez az arány másfélszer ekkora volt (42%).

18. ábra

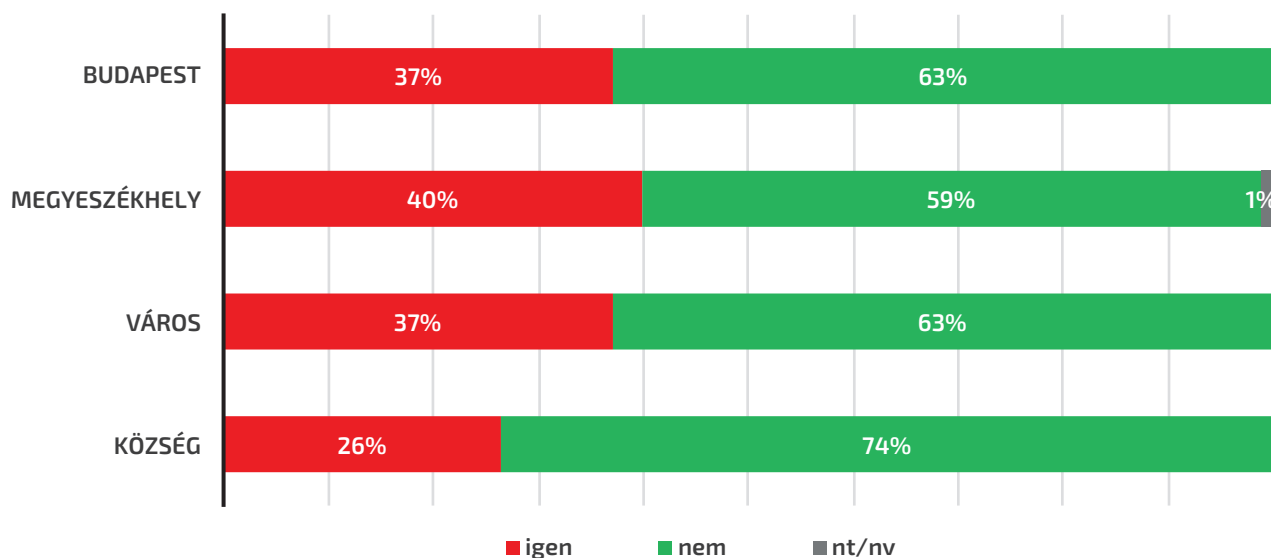
Önnek a járvány hatására csökkent a fizetése?
(Az aktívak körében, N=583)

A falvakban lakóknak a negyede (26%) számolt be fizetéscsökkenésről, jelentősen kevesebb ember, mint a nagyobb településeken, ahol 37%–40% volt ez az arány. Ez érthető, mivel a városokra jellemző szolgáltató szektort (elsősorban a turizmust és vendéglátást) érintették leginkább közvetlen módon a korlátozó intézkedések, és **ebből adódóan a gazdasági válság is**.

19. ábra

Önnek a járvány hatására csökkent a fizetése?
(Az aktívak körében, N=583)

A 30 év alattiak közül jelentősen kevesebb embernek csökkent a fizetése a járvány miatt (27%, 7 százalékponttal az átlag alatt), mint az idősebb korosztályoknál (34%–39%).

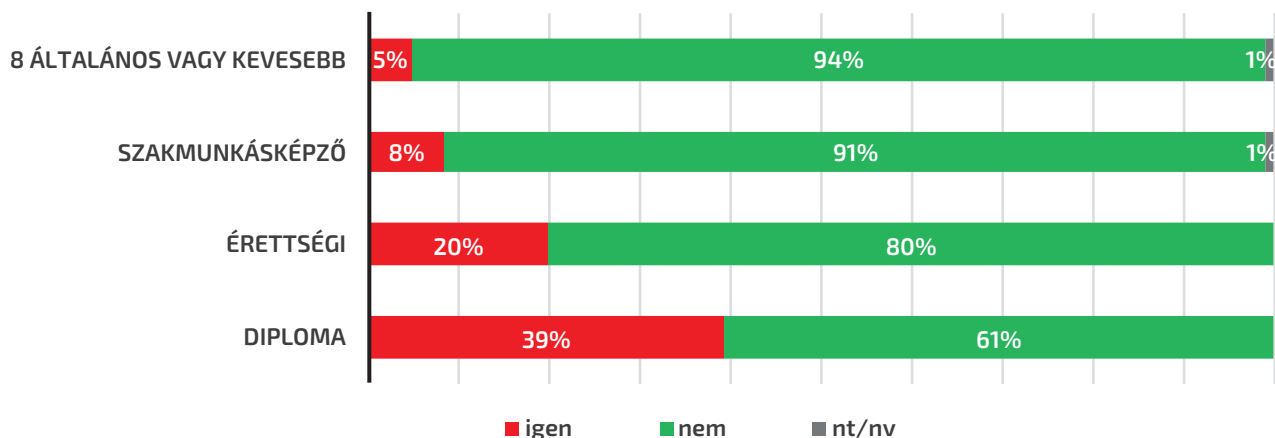
A járvány következtében csökkent munkaidőről jelentősen kevesebben számoltak be a falvakban (23%) és kisvárosokban (28%), mint a megyeszékhelyeken (36%) és Budapesten (35%). A fizetéscsökkenéshez hasonlóan ennek is a szolgáltató szektor visszaeséséhez köthető magyarázata lehet.

Home office, munka és gyereknevelés a karantén alatt

A végzettségi szinttel együtt meredeken nő az otthonról dolgozó munkavállalók aránya. A legfeljebb 8 általánost végzetteknek csupán 5 százaléka dolgozott otthon a járvány miatt, az érettségizettek között azonban ez az arány már négyszer ekkora, 20%, a diplomások között pedig közel nyolcszoros, 39 százalékos volt. A növekvő trendet magyarázza, hogy többnyire a fehér galléros, számítógép használathoz köthető munkakörök végezhetőek otthon is.

20. ábra

Ön a járvány miatt otthonról dolgozott vagy dolgozik?
(Az aktívak körében, N=583)

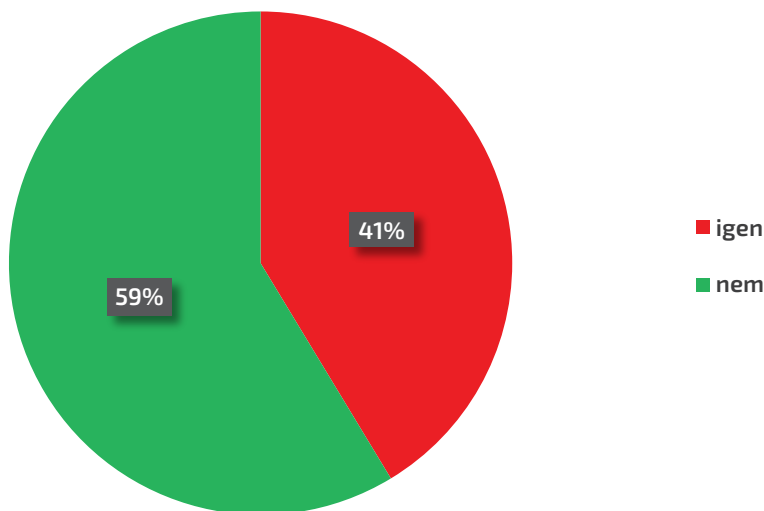

A nők jelentősen nagyobb arányban dolgoztak otthonról a karantén alatt (23%), mint a férfiak (14%). Továbbá sokkal kevesebb munkavállalót érintett a távmunka a falvakban (11%) és a kisvárosokban (16%), mint a megyeszékhelyeken (23%) és Budapesten (31%).

Arról is kérdeztük a kutatás résztvevőit, hogy mennyire okozott nehézségeket a gyereknevelés és a munka összehangolása, például a távoktatás időszaka alatt. Ezt azoktól a válaszadóktól kérdeztük meg, akiknek van aktív munkaviszonya és egy háztartásban élnek 18 év alatti gyerekükkel. Tízből négy megkérdezett mondta el, hogy ezt nehézségként élte meg.

21. ábra

**Nehézségeket okozott a gyereknevelés és a munkavégzés összehangolása, például a távoktatás időszaka alatt?
(A gyermeket nevelők körében, N=298)**

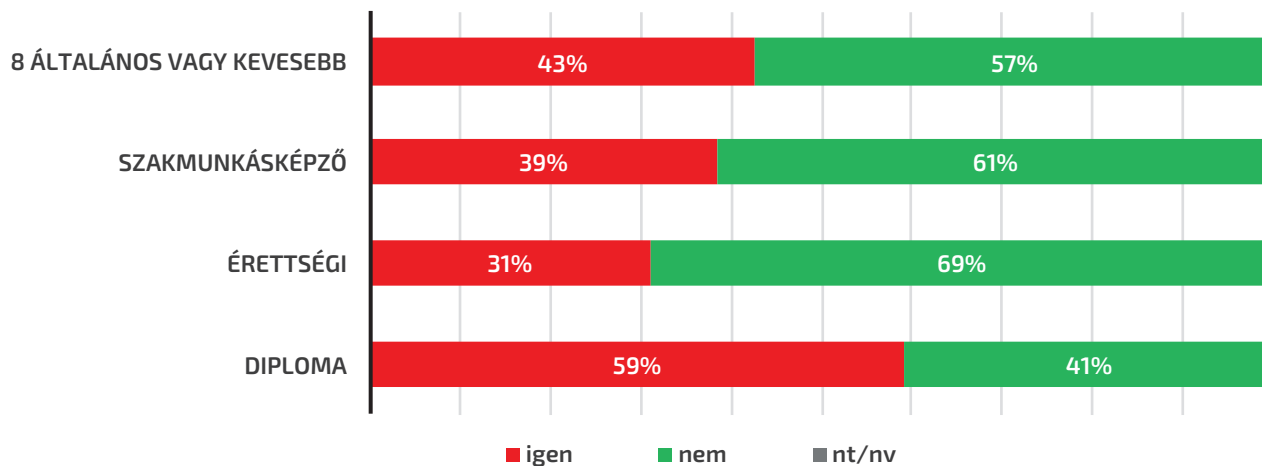

A fiatal szülőknek jelentősen jobban ment a gyereknevelés és a munka összehangolása. A 30 év alatti, gyereküket nevelő válaszadóknak csupán 24 százaléka mondta, hogy nehézségekbe ütközött, ami 17 százalékponttal az átlag alatti érték. Az ötvenes éveikben járó szülőknél volt még átlag alatti ez az arány (30%).

A diplomás válaszadók között 59 százalékos, kiugróan magas volt azoknak az aránya, akiknek nehezen ment a munka és a gyerekek közötti egyensúlyozás. Legkevésbé az érettségizetteknek okozott ez problémát (31%). Ennél magasabb volt a gyerekneveléssel küzdő válaszadók aránya a szakmunkás végzettségűek (39%) és legfeljebb 8 általánost végzettek között (43%).

22. ábra

**Önnek nehézségeket okozott a gyereknevelés és a munkavégzés összehangolása, például a távoktatás időszaka alatt?
(A gyermeket nevelők körében, N=298)**

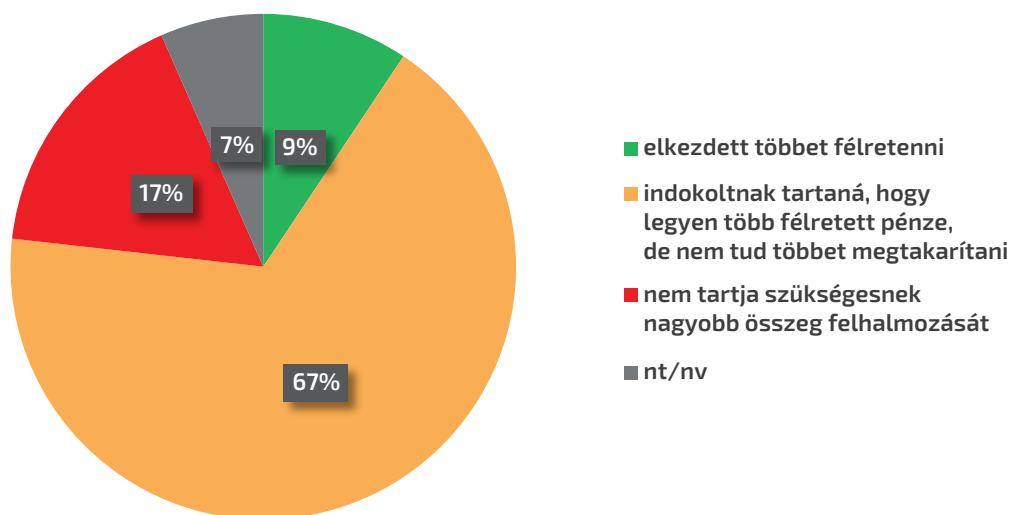
Az alacsonyabb végzettségű szülőknek feltételezhetően a távoktatásban részt vevő gyerekük tanulásban való segítése mehetett nehezebben. A felsőfokú végzettségűekkel kapcsolatosan kézenfekvőnek tűnik, hogy az otthoni munkavégzés magas aránya miatt kerülhettek nehézségbe a diplomások a gyereknevelés terén. A távmunka hatása valóban jelentős a munka és a gyereknevelés összehangolására. A járvány alatt otthon dolgozó szülők 54 százaléka számolt be nehézségekről, míg azon a szülőknél, akik nincsenek home office-ban, csak 38 százalékos volt ez az arány.

Pénzügyi takarékoskodás

A koronavírus gazdasági hatásait vizsgáló blokkunk végén azt is megkérdeztük, hogy elkezdtek-e az emberek jobban takarékoskodni a rendkívüli helyzet miatt. Csupán a válaszadók 9 százaléka mondta, hogy elkezdett többet félretenni. A magyarok kétharmada (67%) úgy érzi, hogy szüksége lenne arra, hogy jobban takarékoskodjon, de nincsen miből. A válaszadók csupán 17 százaléka nem tartja szükségesnek nagyobb megtakarítás felhalmozását.

23. ábra

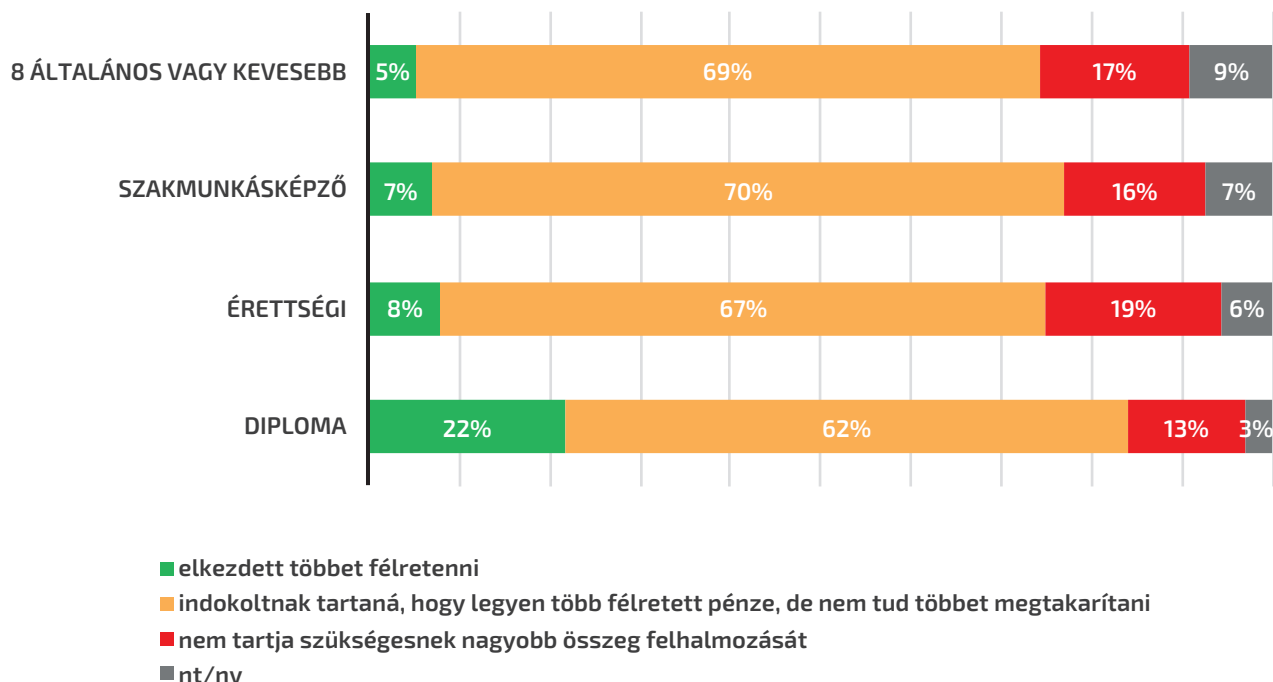
Ön a járvánnyal járó kiszámíthatatlanság hatására...

Az iskolázottsági bontásból látszik, hogy elsősorban a diplomások kezdtek el félretenni, 22 százalékuk növelte a megtakarításainak összegét, ami 13 százalékponttal az átlag feletti arány. Ugyancsak a diplomások között volt a legkisebb az aránya azoknak, akik azt mondták, hogy nincs szükségük több megtakarításra (13%). A legfeljebb 8 általánost végzettek között volt szignifikánsan átlag alatti a plusz megtakarítók aránya (5%).

24. ábra

Ön a járvánnyal járó kiszámíthatatlanság hatására...

A főbb politikai és demográfiai csoportok között csak kisebb különbségek mutatkoznak. A következő csoportokból kiemelkedően sokan mondták, hogy szükséges lenne félretenniük, de nincs miből: a gyerekesek (73%), az ellenzékiek (72%), a falvakban élők (71%) és az 50–59 évesek (71%).

4. Az Orbán-kormány válságkezelésének megítélése

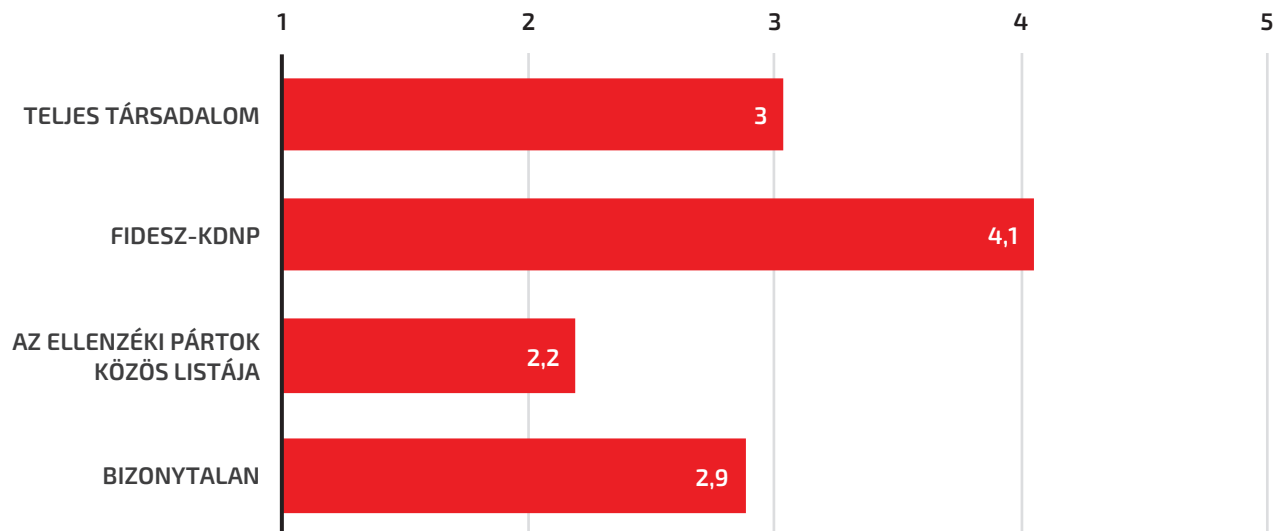
A kutatásunk következő blokkjában megvizsgáltuk, hogy a magyarok hogyan értékelik a járvány által előidézett egészségügyi és gazdasági válság kezelését célzó intézkedéseket. Arról is kérdeztük a résztvevőket, hogy kitől számíthattak segítségre: mennyire támogatta őket a kormány, az önkormányzat, a munkáltatójuk és a családjuk? Mivel a világ számos részén a háztartásoknak közvetlenül juttatott pénzügyi támogatással próbálták mérsékelni a válság hatását, ezért felmértük azt is, hogy a magyarok mennyire támogatják az alapjövedelem intézményét a járvány berobbanása után egy évvel. Végül az önkormányzatok forrásmegvonásával kapcsolatos véleményeket térképeztük fel.

Az egészségügyi válságkezelés megítélése

Arra kértük a válaszadókat, hogy az iskolában megszokott osztályozáshoz hasonlóan, egytől ötig terjedő skálán értékeljék a kormány egészségügyi és gazdasági válságkezelését. A magyar társadalom középezt adott a kormány egészségügyi válságkezelésére. A fideszes válaszadók ennél jelentősen jobbra értékelték a kormány egészségügyi intézkedéseit, 4,1 volt az általuk adott átlagpontoszám. A kormánypárti válaszadók optimizmusa kifejezetten szembetűnő annak tükrében, hogy 2021. márciusra Magyarország a világ élmezőnyébe került a járvány egymillió lakosra vetített halálos áldozatainak számát illetően. Az ellenzékiek nagyon negatívan vélekedtek, átlagosan 2,2 pontot adtak a kormánynak a kérdésben. A bizonytalan szavazók ennél valamelyest magasabb értékkel, 2,9 pontra értékelték a kormány teljesítményét. A kormánypárti és ellenzéki, illetve bizonytalan válaszadók közötti különbség akkor is szignifikáns marad, ha többváltozós elemzésben kontrollálunk a főbb demográfiai tényezőkre is.

25. ábra

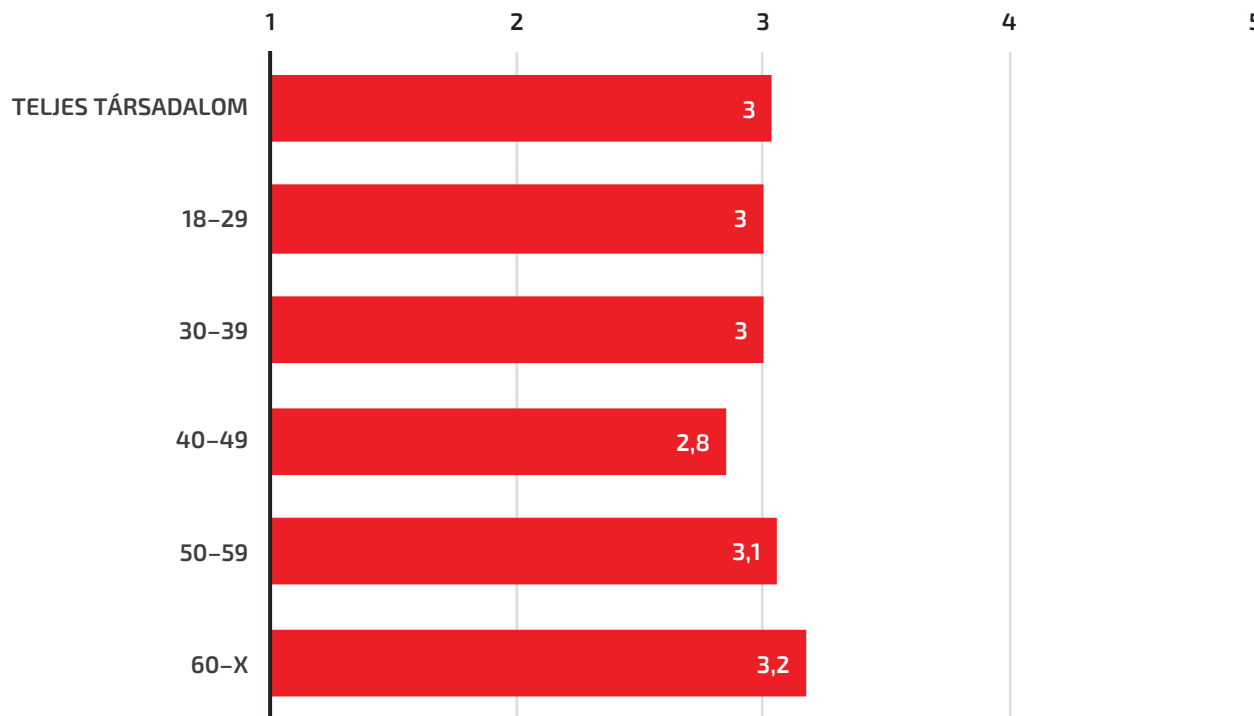
Ön szerint összességében hogyan kezelte az Orbán-kormány a koronavírus okozta válságot, amikor a magyarok egészségét kellett megvédeni? (1-től 5-ig terjedő skálán)

Az életkori csoportok között mérsékelt különbséget találunk. A legidősebb korosztály a leginkább elégedett a kormány egészségügyi válságkezelésével, 3,2 pont a 60 év felettiek által adott átlagpontoszám. Ezzel szemben a negyvenes éveikben járók valamivel rosszabbul, 2,8 ponttal értékelték a kormány erőfeszítéseit. Ezek a különbségek a politikai és demográfiai változók hatásait kiszűrve is szignifikánsak maradnak.

26. ábra

Ön szerint összességében hogyan kezelte az Orbán-kormány a koronavírus okozta válságot, amikor a magyarok egészségét kellett megvédeni? (1-től 5-ig terjedő skálán)

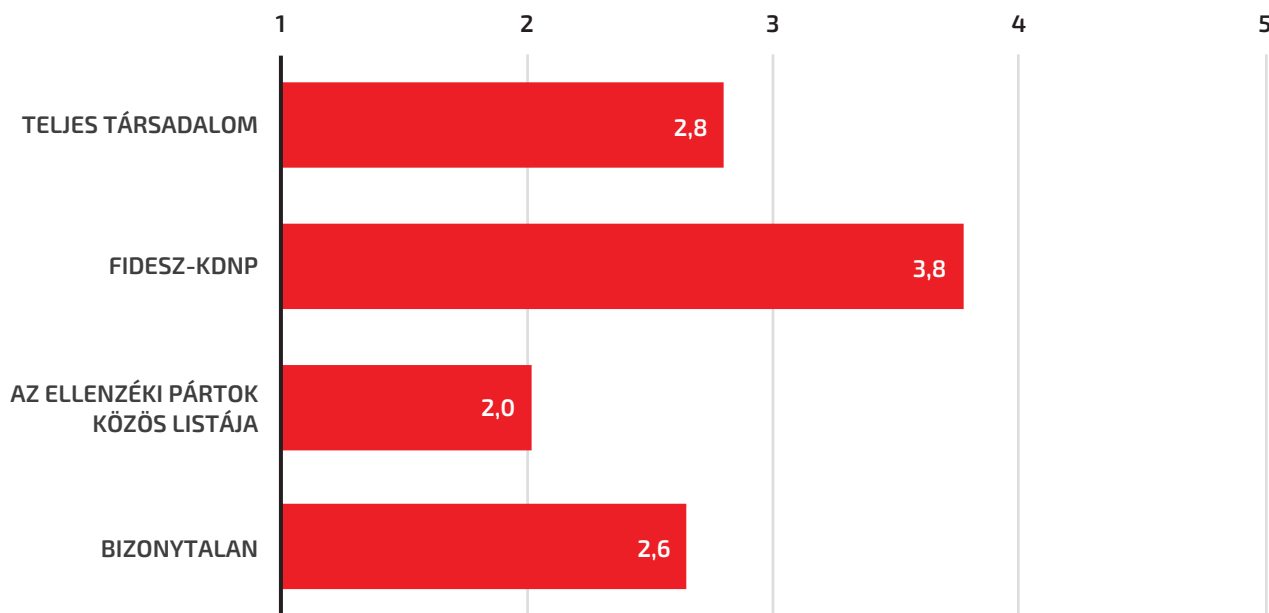

A gazdasági válságkezelés megítélése

Az Orbán-kormány gazdasági válságkezelését egy fokkal rosszabbul értékelték a válaszadók, mint az egészségügyi intézkedéseit. A teljes társadalom alacsonyabb, mint közepes osztályzatot adott a kormánynek (2,8 pont). A politikai csoportok közötti különbségek hasonló mintázatot mutatnak az egészségügyi válságkezeléshez, de mindegyik csoporton belül 0,2–0,3 ponttal alacsonyabb osztályzatot adtak a kormány gazdaságpolitikájára, mint az egészségügyi intézkedéseire. A fideszesek 3,8-as, az ellenzékiek 2-es, a bizonytalan szavazók 2,6-os osztályzatot adtak a kormánynek.

27. ábra

Ön szerint összességében hogyan kezelte az Orbán-kormány a koronavírus nyomán kialakult gazdasági válságot? (1-től 5-ig terjedő skálán)

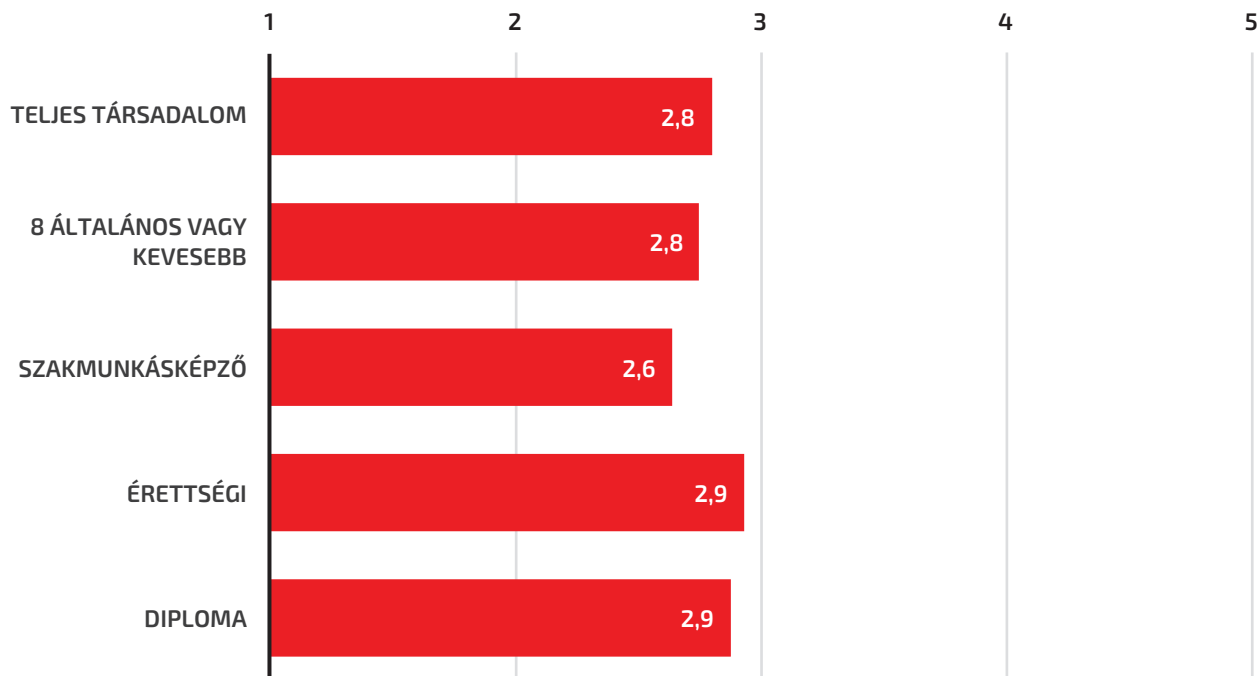

Azért is ellentmondásos, hogy a járványügyi intézkedéseknek pozitívabb az értékelése a gazdasági válságkezeléshez képest, mert miközben a halálozási mutatók tekintetében az élvonalban van Magyarország, a gazdasági mérőszámok tekintetében nemzetközi összehasonlításban a főbb mérőszámok alapján kevésbé teljesít rosszul. A magyar GDP 5%-kal csökkent 2020-ban, ami az EU-s átlagnál (−6,2%) valamivel kisebb visszaesés. A V4-ek közül Szlovákiában és Csehországban a magyar recesszióhoz hasonló mértékű (−5,2%, −5,6%), míg Lengyelországban fele ekkora a visszaesés (−2,7%). **2021 januárjában** az Eurostat adatai alapján 4,9% volt a munkanélküliségi ráta Magyarországon, ami jelentősen alacsonyabb az EU-s átlagnál (7,3%). Jobb a helyzet Lengyelországban (3,1%) és Csehországban (3,2%), de jelentősen rosszabb Szlovákiában (7,2%). Ugyanakkor a koronavírus gazdasági hatásait vizsgáló fejezetünkben bemutattuk, hogy az állásvesztők aránya Magyarországon ennél lényegesen nagyobb lehet (10% körüli), valamint kiugró a fizetéseszkökenést tapasztalók aránya is (az aktív dolgozók 34 százaléka). A kormányzati gazdaságpolitika és a járványkezelés közötti különbség alapja valószínűleg nem az, hogy komolyabb veszélyként érzékelik a gazdasági válságot a járványnál az emberek (a lelki egészséggel foglalkozó fejezetben bemutattuk, hogy az egészségügyi félelmek még általánosabban elterjedtek, mint a gazdasági jellegű félelmek). Sokkal inkább az lehet a magyarázat, hogy a recesszióért inkább hajlamosak felelőssé tenni a kormányt, mint a járvány egészségügyi következményeiért.

A kormány gazdasági válságkezelésének a szakmunkás végzettségűek adták a legrosszabb osztályzatot, átlagosan 2,6 pontot. Ez abból a szempontból nem meglepő, hogy az előző fejezetben bemutattuk, hogy ugyancsak ebben a csoportban mondták a legtöbben, hogy romlott az anyagi helyzetük, ahogyan azt is, hogy szükségük lenne plusz megtakarításokra, de nincs miből félretenniük. Az érettségizettek és a diplomások ennél 0,3 ponttal jobban értékelték a kormány gazdasági válságkezelését. A többváltozós elemzésből azonban kiderül, hogy a politikai és más demográfiai változók hatását kiszűrve már a 8 általánost végzettek között is átlag alatti a kormányzat gazdaságpolitikájára adott érdemjegy.

28. ábra

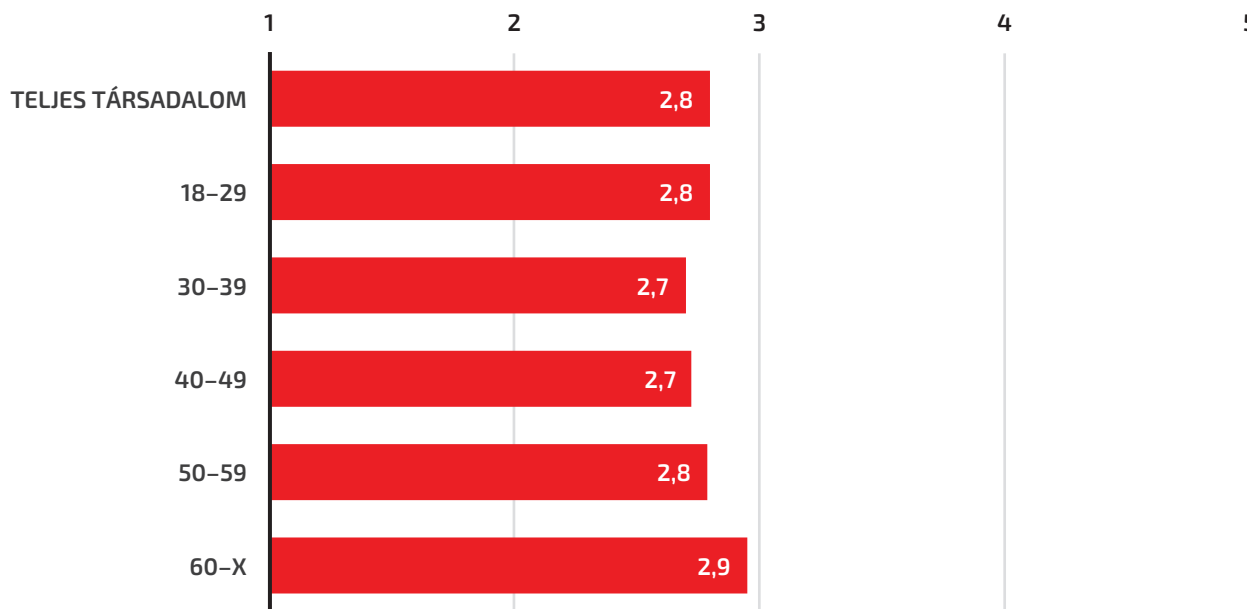
Ön szerint összességében hogyan kezelte az Orbán-kormány a koronavírus nyomán kialakult gazdasági válságot? (1-től 5-ig terjedő skálán)

Az életkori csoportok által adott átlagos osztályzatok nem térnek el szignifikánsan egymástól, kivéve a 60 év felettieket, akik a kormány egészségügyi intézkedéseire hasonlóan pozitívabban értékelték a kormányzat gazdasági válságkezelését is (átlagosan 2,9 pontot adtak). Ez a különbség is szignifikáns a politikai és más demográfiai szempontok hatásainak kiszűrése után is. Vagyis az idősek nem csak azért elégedettebbek a kormánnyal, mert átlagosan több kormánypárti szavazó van közöttük. Egyrésztől elképzelhető, hogy azért is engedékenyebbek a gazdaságot negatívan érintő lezárásokkal szemben, mivel ez elsősorban az ő korosztályuk védelmét szolgálja. Másrésztől ezt a döntően nyugdíjasokból álló csoportot kevésbé érintik a válság következtében indult leépítések, illetve a stabilan érkező nyugdíj is pozitív hatással lehet a kormány gazdasági intézkedéseiről alkotott véleményekre.

29. ábra

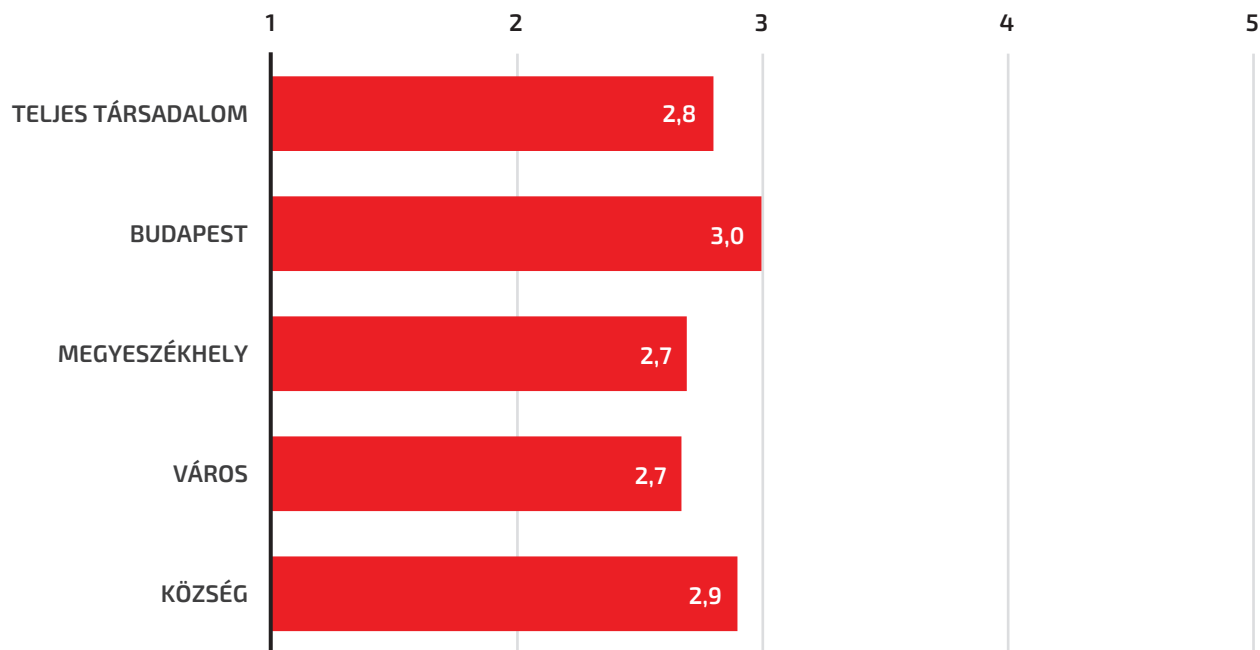
Ön szerint összességében hogyan kezelte az Orbán-kormány a koronavírus nyomán kialakult gazdasági válságot? (1-től 5-ig terjedő skálán)

A fővárosnál kisebb városokban rosszabb érdemjegyet adtak a válaszadók a kormány gazdasági válságkezelésének (2,7) és ez a különbség a többváltozós, politikai és demográfiai tényezőket is magába foglaló elemzésben is szignifikáns marad.

30. ábra

**Ön szerint összességében hogyan kezelte az Orbán-kormány a koronavírus nyomán kialakult gazdasági válságot?
(1-től 5-ig terjedő skálán)**

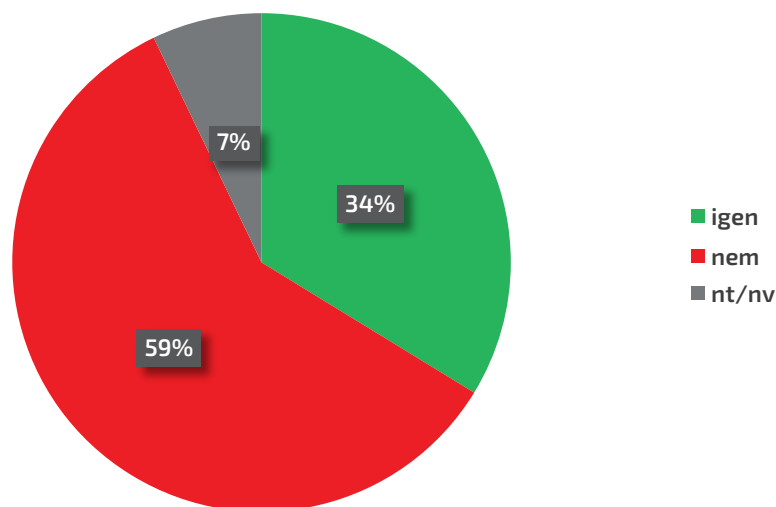

Munkahelyek védelme

A kormány válságkezelésének **felvállalt irányelve**, hogy a szociális védőháló erősítése és bővítése helyett a munkahelyek támogatására helyezi a hangsúlyt, „*segélyek helyett a munkahelyeket megtartani kész, beruházó, fejlesztő vállalkozásokat támogatja*”. Azonban a magyarok abszolút többsége szerint (59%) a kormány nem tett eleget a munkahelyek és a jövedelmek védelme érdekében. Csupán a magyarok harmada (34%) gondolja, hogy a kormány mindent megtett, amit tudott, a rendelkezésére álló eszközök birtokában. A megkérdezettek 7 százaléka nem válaszolt érdemben a kérdésre.

31. ábra

Ön szerint a rendelkezésére álló eszközök birtokában eleget tett a kormány annak érdekében, hogy megvédje a munkahelyeket és a jövedelmeket a mostani válság során?

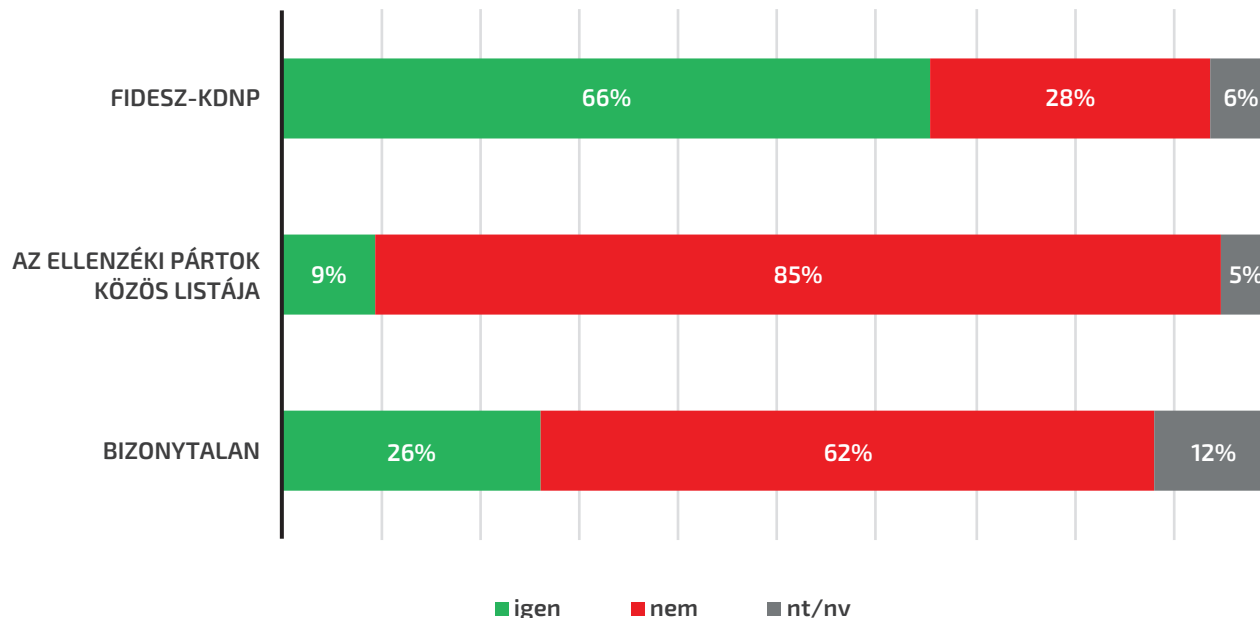

A többváltozós elemzésekben kontrollként használtuk a gazdasági helyzetértékelést mérő változókat, ezek pedig egyértelműen összefüggésben állnak a kormány munkavédelmi teljesítményének értékelésével. Nem meglepő módon sokkal kevésbé elégedettek a kormánnyal a kérdésben azok, akik korábban úgy válaszoltak, hogy romlott az anyagi helyzetük, elvesztették a munkájukat vagy csökkent a fizetésük.

Az sem meglepő, hogy a politikai táborok között éles különbség mutatkozik a kérdésben. Míg a fideszesek kétharmada (66%) szerint eleget tett az Orbán-kormány a munkahelyek és a jövedelmek megvédése érdekében, az ellenzékiek elsöprő többsége szerint (85%) nem elegendőek a kormány erőfeszítései. Kevés olyan ellenzéki van, aki szerint nem tudott volna többet tenni a kormány (9%), míg a kormánypártiaknak egy számottevő kisebbsége (27%) nem elégedett a kormánnyal a kérdésben. A bizonytalan szavazók abszolút többsége is kritikus a kormánnyal szemben (62%), csak a negyedük elégedett a kormány munkavédelmi intézkedéseivel (26%). Ezek a különbségek akkor is szignifikánsak, ha kiszűrjük a demográfiai változókat, sőt az egyéni gazdasági helyzetet hatását is (vagyis, hogy romlott-e a válaszadók anyagi helyzete, csökkent-e a fizetésük, munkaidejük). Ez abból a szempontból nem meglepő, hogy az ellenzéki politikai kommunikáció központi üzenete, hogy a kormány nem csak a járványt képtelen kezelni, de a munkavállalókat is az út szélén hagyta.

32. ábra

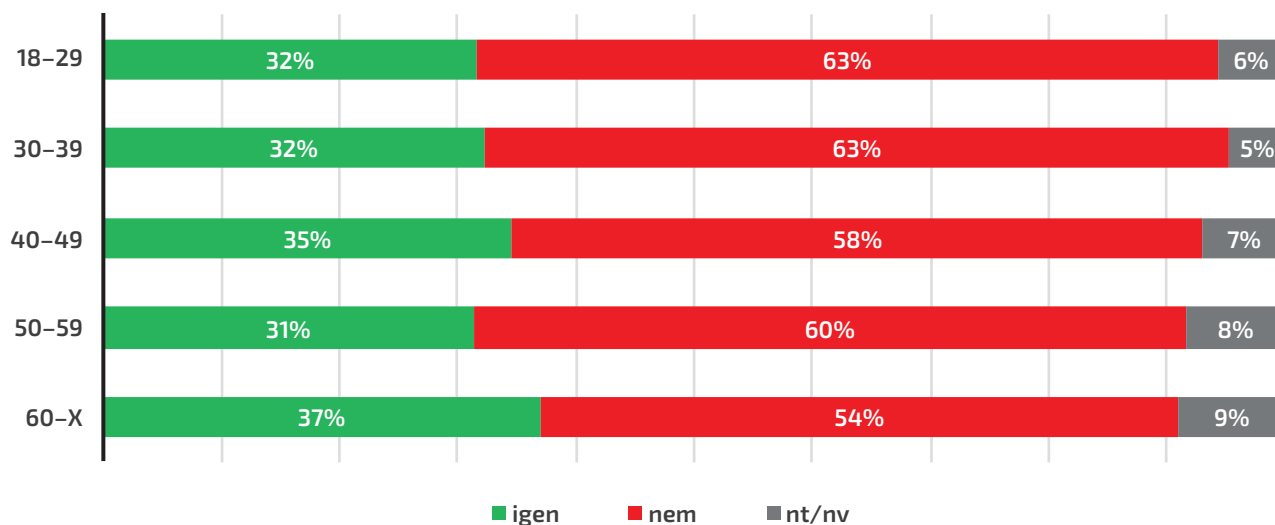
Ön szerint a rendelkezésére álló eszközök birtokában eleget tett a kormány annak érdekében, hogy megvédje a munkahelyeket és a jövedelmeket a mostani válság során?

A korcsoportok közül ebben a kérdésben is a 60 év felettiek között van a legkevesebb kritikus a kormánynak. Habár a legidősebb korosztály abszolút többsége elégedetlen a kormány munkavédelmi intézkedéseivel, a kritikus idősök 54 százalékos aránya 5 százalékponttal az átlag, 9 százalékponttal a 40 év alattiak arányszáma alatt van. Ez a különbség a főbb politikai és demográfiai, valamint gazdasági helyzetértékelési változók hatásait kiszűrve is szignifikáns marad. Kivételt jelent a csökkent fizetés változót is magába foglaló elemzés, de ennek a fő oka, hogy ezzel kapcsolatosan csak a jelenleg is dolgozó válaszadókra van adatunk, és nagyon kevés 60 év feletti, aktív munkaviszonnyal rendelkező válaszadó van a mintában. Ugyanakkor ez rámutat arra, hogy az idősök eltérő mintázatának kézenfekvő magyarázata, hogy többségük nyugdíjas és nem érintett a leépítésekben.

33. ábra

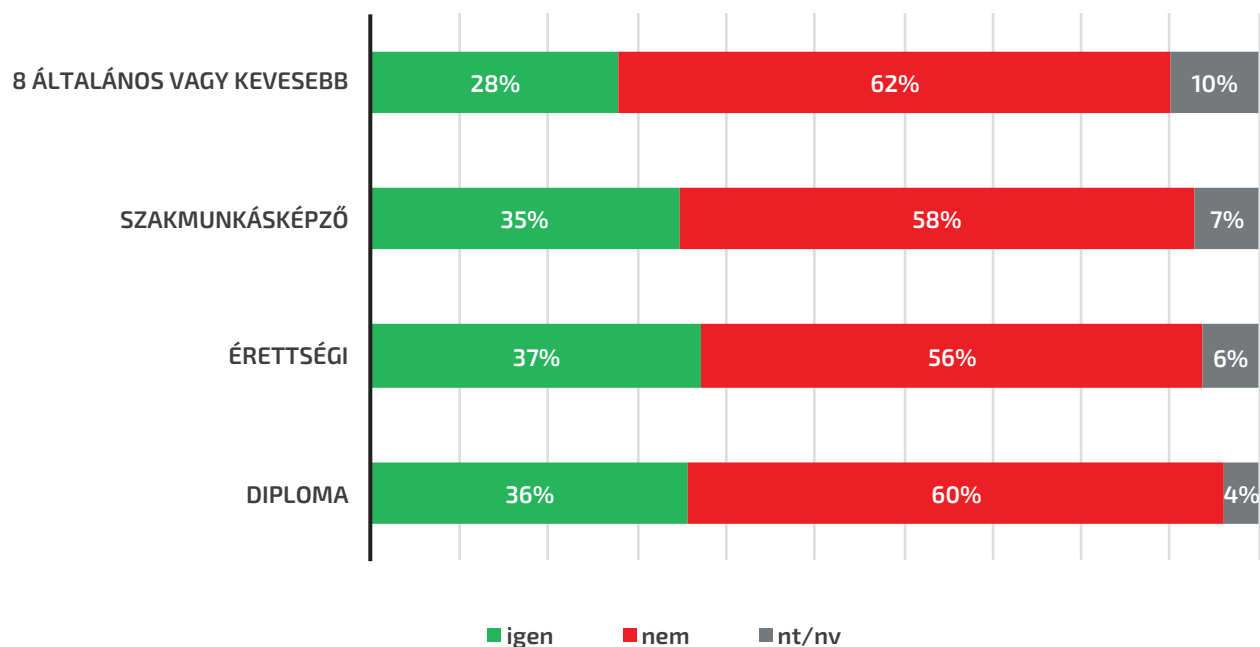
Ön szerint a rendelkezésére álló eszközök birtokában eleget tett a kormány annak érdekében, hogy megvédje a munkahelyeket és a jövedelmeket a mostani válság során?

A legfeljebb alapfokú képzettségűek között jelentősen kisebb a kormány munkavédelmi intézkedéseivel elégedett válaszadók aránya (28%, 6 százalékponttal az átlag alatt), ugyanakkor átlag feletti a kritikusok aránya (62%, 3 százalékponttal az átlag felett). A legfeljebb 8 általánost végzettekhez képest a magasabb képzettségi csoportokban jelentősen (7–9 százalékponttal) magasabb a kormánnyal elégedett válaszadók aránya.

34. ábra

Ön szerint a rendelkezésére álló eszközök birtokában eleget tett a kormány annak érdekében, hogy megvédje a munkahelyeket és a jövedelmeket a mostani válság során?

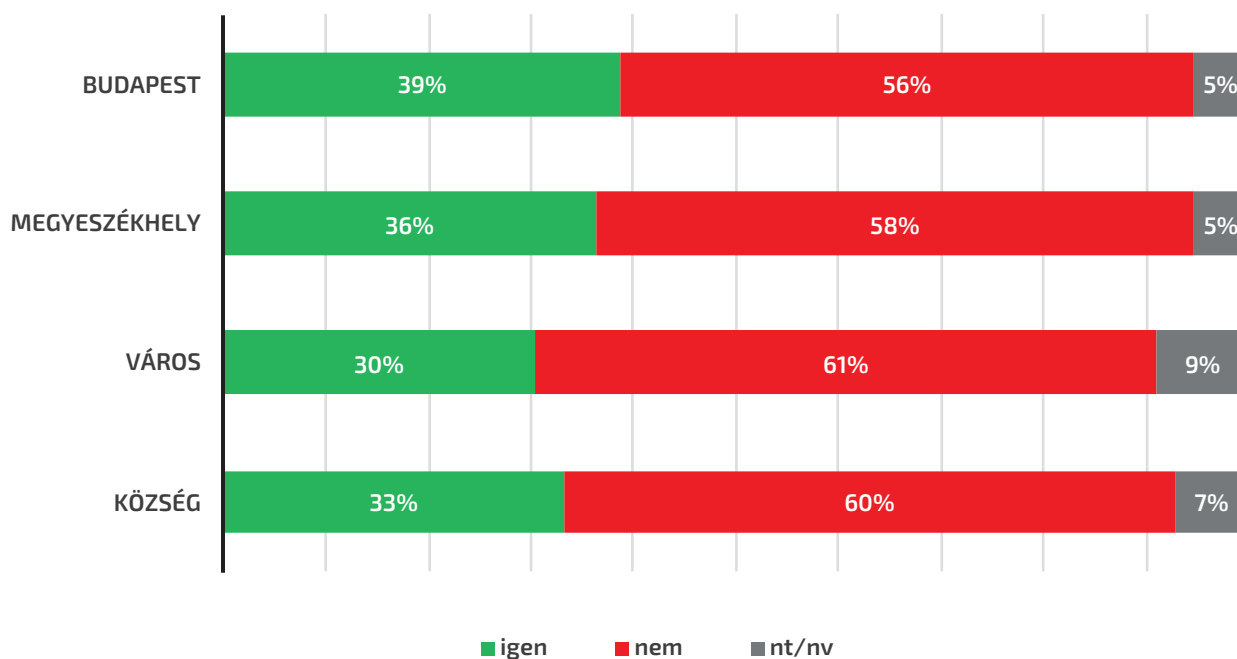
Az alacsony képzettségűek magas elégedetlensége akkor is szignifikáns marad, ha nem számolunk az ebben a kategóriában viszonylag magas válaszmegtagadási aránnyal (10%), sőt, akkor is, ha a demográfiai, politikai és gazdasági helyzetértékelés hatásait kiszűrjük. Vagyis a legkevésbé képzett válaszadók attól függetlenül is kritikusabbak a kormánnyal, hogy őket érintették a legnagyobb arányban a leépítések és a fizetések csökkenése. Ennek

magyarázata lehet, hogy a képzetlen válaszadók a személyes környezetükben gyakrabban találkoznak a válság káros következményeivel, még ha személyesen nem is érintettek.

A települések közül a kisvárosokban (30%) és a falvakban (33%) a legkevésbé elégedettek a kormány jövedelem- és munkavédelmi intézkedéseivel a válaszadók. Ezzel szemben közel kétszer annyian vannak ezeken a településeken azok, akik szerint nem tesz eleget a kormány (kisvárosok 61%, falvak 60%). Szintén többségben vannak, de kisebb arányban a kormány gazdasági és szociális válságkezelésével kritikus válaszadók a megyeszékhelyeken (58% vs. 36%) és Budapesten (56% vs. 39%). A kistépülések eltérő mintázata is szignifikáns marad a többváltozós modellekben, vagyis amikor kiszűrjük más demográfiai változókat, a politikai hovatartozás és az egyéni gazdasági helyzet hatását.

35. ábra

Ön szerint a rendelkezésére álló eszközök birtokában eleget tett a kormány annak érdekében, hogy megvédje a munkahelyeket és a jövedelmeket a mostani válság során?

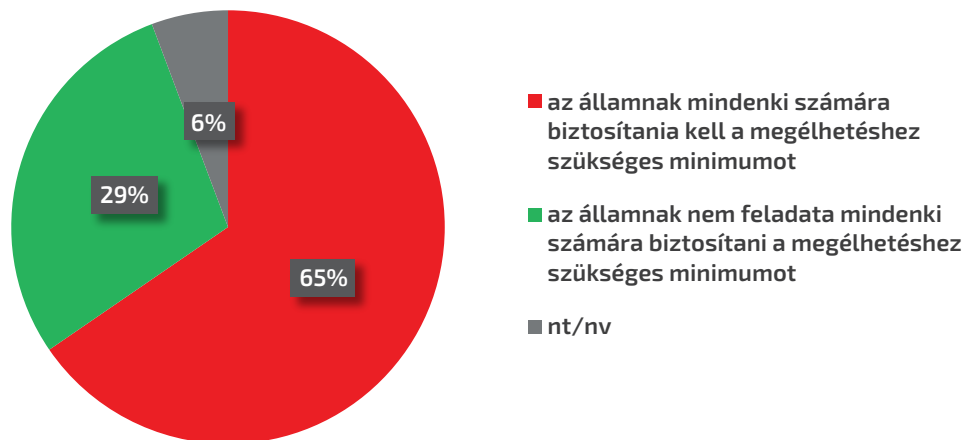
Alapjövedelem

A koronavírus következtében kialakult gazdasági válság során közgazdászok és közpolitikai szakértők között újra felmerült az alapjövedelem bevezetésének szükségessége. **Vannak, akik mellett érvelnek**, hogy az alapjövedelem intézménye egy hatékony válságkezelő eszköz tudna lenni, amivel csökkenteni lehetne a tömeges munkanélküliség és a vállalkozások széleskörű bezárásának káros hatásait. Kutatásunkban felmértük, hogy a magyar társadalom hogyan vélekedik az alapjövedelem kérdésében. Kérdésünk így hangzott: *„A koronavírus okozta válság kezelése kapcsán gyakran felmerül az alapjövedelem bevezetésének lehetősége. Az alapjövedelem támogatói szerint az államnak mindenki számára biztosítani kell a megélhetéshez szükséges minimumot. Az alapjövedelem ellenzői szerint az államnak nem feladata mindenki számára biztosítani a megélhetéshez szükséges minimumot, mivel azt elsősorban mindenkinek a saját feladata megteremteni. Ön melyik állítással ért egyet?”*

A magyarok közel kétharmada az alapjövedelem pártján áll: a megkérdezettek 65 százaléka értett azzal egyet, hogy az államnak mindenki számára biztosítani kell a megélhetéshez szükséges minimumot. Csupán a válaszadók 29 százaléka ért egyet azzal, hogy az államnak ez nem feladata. A válaszadók 6 százaléka nem foglalt állást a kérdésben. Ugyanezt a kérdést feltettük 2020. augusztusi kutatásunkban is, amelynek eredményeit a **„Zöld baloldali politika lehetőségei Magyarországon”** című kiadványunkban mutattuk be. A tavaly augusztusi adatokhoz képest 2021. márciusra 8 százalékponttal alacsonyabb az alapjövedelem támogatóinak aránya (akkor 73% volt), és 6 százalékponttal nőtt az ellenzők tábora (ez korábban 23% volt).

36. ábra

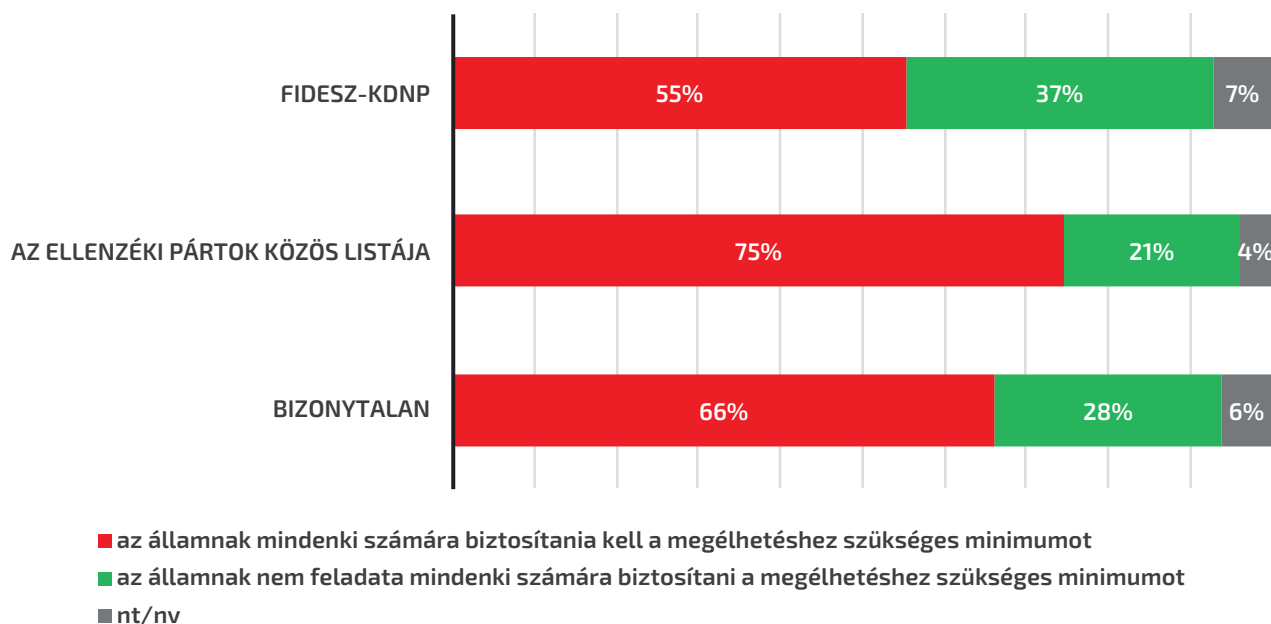
Ön melyik állítással ért egyet?

A politikai csoportok között látványos a különbség a kérdésben. Az ellenzéki válaszadók háromnegyede támogatja az alapjövedelem intézményét. Ezzel szemben 20 százalékponttal kisebb az alapjövedelem támogatottsága a kormánypárti válaszadók között, de a fideszesek többsége (55%) még így is a kormánnyal teljes mértékben ellentétes állásponton van. A bizonytalan szavazók kétharmada (66%) támogatja az alapjövedelmet, és 28 százalékuk ellenzi azt. Ezek a különbségek akkor is szignifikánsak maradnak, ha kontrollálunk a demográfiai tényezők hatásaira.

37. ábra

Ön melyik állítással ért egyet?

A demográfiai csoportok közül a többváltozós elemzésben egyedül a településkategóriáknak van szignifikáns hatása. Budapesten 61% az alapjövedelem támogatottsága, míg a kisebb településeken valamelyest magasabb: a megyeszékhelyeken 67%, a kisvárosokban 65%, a falvakban 68%. Ugyanakkor Budapesten csupán 1%, míg a többi településen 6–8% volt a válaszmegtagadók aránya.

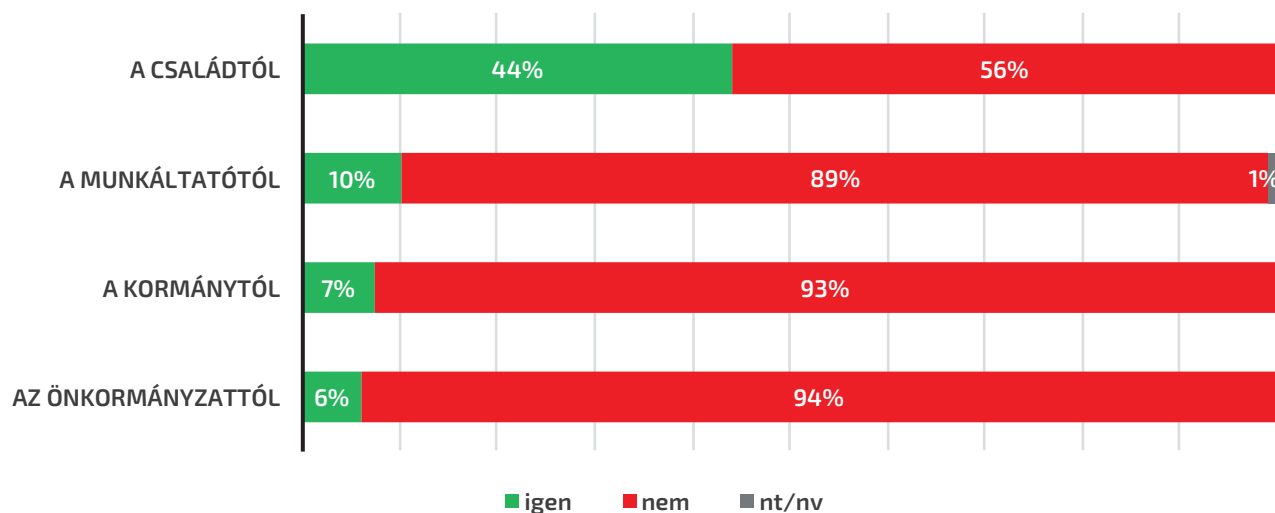
A demográfiai és politikai hatásokat kiszűrve is szignifikáns hatása van az egyéni gazdasági helyzetnek is. Azon válaszadók között, akik korábban azt választották, hogy a járvány hatására romlott az anyagi helyzetük, jóval nép-szerűbb volt az alapjövedelem: 79% támogatta, 18% ellenezte az alapjövedelem intézményét. Azon válaszadók körében, akiknek nem változott az anyagi helyzete, 57% volt a támogatók és 36% az ellenzők aránya.

Segítség a válságban

A kutatásunk résztvevőit megkérdeztük arról is, hogy kitől kaptak segítséget a válság során. A magyarok közül csak nagyon kevesen érzik, hogy a családjukon kívül máshonnan is kaptak volna segítséget. A válaszadók közel fele (44%) válaszolta, hogy a családja segített neki a válság során, ugyanakkor a többség azt (56%) azt mondta, hogy a család-jától sem kapott segítséget. Ezzel szemben a megkérdezettek elsöprő többsége azt válaszolta, hogy nem kapott segítséget a munkáltatójától (89%), a kormánytól (93%) és az önkormányzattól sem (94%).

38. ábra

Ön kapott-e segítséget a koronavírus-válság során a következő szereplőktől?

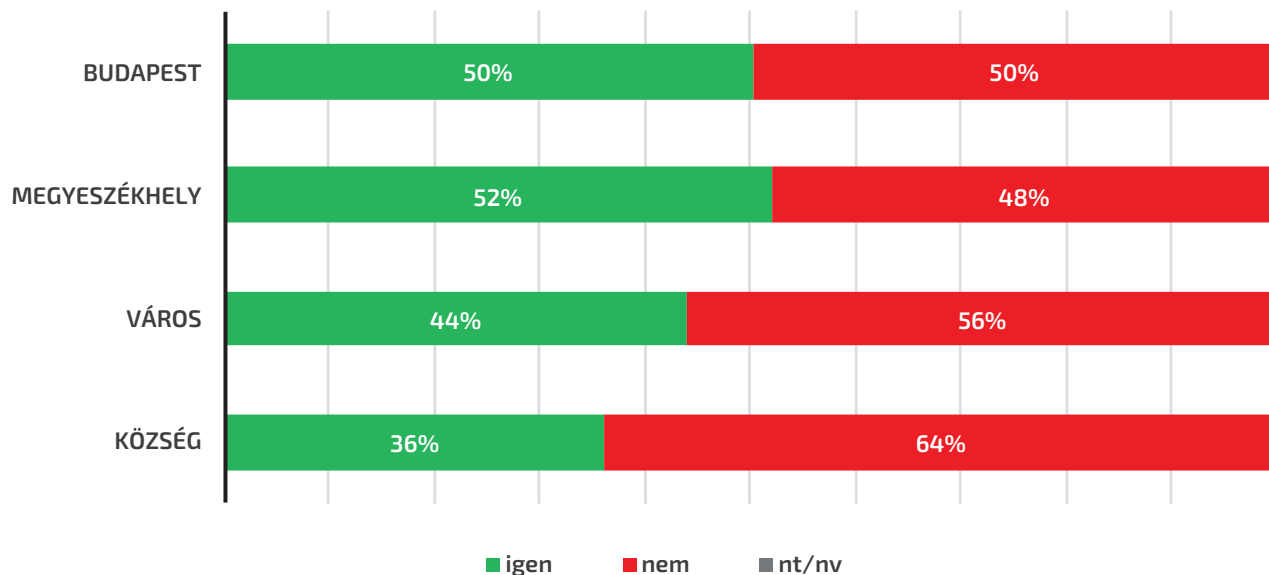
A kormánypárti válaszadókhoz képest az ellenzékiek és a bizonytalanok jelentősen kevesebben válaszolták, hogy segítséget kaptak volna bármelyik felsorolt szereplőtől. A fideszesek 47 százaléka érezte, hogy segítette a családja, míg az ellenzékieknél 42%, a bizonytalanoknál 44% volt ez az arány. A munkáltató segítségét a kormánypártiak 15 százaléka, az ellenzékiek 9 százaléka, a bizonytalanok 6 százaléka tapasztalta. A kormány támogatását tapasztalók aránya a fideszesek körében 16%, míg az ellenzékieknél csupán 2%, a bizonytalan szavazók között 3%. Ehhez hasonló arányban válaszolták a megkérdezettek, hogy kaptak önkormányzati segítséget mindhárom politikai csoportban (kormánypártiak 11%, ellenzékiek 4%, bizonytalanok 3%). Felmerül a kérdés, hogy csak a percepciók szintjén van különbség a politikai táborok között, vagy ténylegesen számít-e a válsággal való megbirkózás és a külső segítségek megtalálása során, hogy az egyén a szakértábor melyik oldalán áll.

Vélhetően ez nem egy vagy-vagy, inkább egy is-is kérdés. Egyrészt az egyéni gazdasági helyzetértékelésnél is megmutatkozott, hogy a kormánypártiak optimistábbak, az ellenzékiek borúlátóbbak, a bizonytalanok pedig a két csoport között helyezkednek el. Másrészt viszont ennek az oka nemcsak a „politikai szemüveg” lencséjének a torzítása lehet, hanem valós gazdasági különbségek, és erre mutat rá az is, hogy az ellenzéki és bizonytalan szavazók úgy érzik, hogy a családjuk és a munkahelyük is kevésbé tud nekik segíteni. A valós gazdasági különbségek mögött is több magyarázat állhat, és az okság iránya többféleképpen is elképzelhető. Egyrészt elképzelhető, hogy ellenzékinek lenni hátrányt jelenthet az önkormányzati, munkahelyi, kormányzati támogatások elosztásakor. Vagy azért, mert az egyént közvetlenül diszkriminálják, vagy egyszerűen azért, mert a kormányzati támogatások esetében a Fidesz a bázisát képző társadalmi csoportokat priorizálja. Másrészt viszont az is hihető magyarázat, hogy a nehéz helyzetbe került egyének, akik a környezetüktől nem számíthatnak segítségre, kiábrándulnak a kormányból.

A településkategóriák között egyedül a családtól kapott segítség tekintetében van látványos különbség. A nagyvárosokban jelentősen többen mondták, hogy támogatta őket a családjuk a válság alatt (Budapesten 50%, megyeszékhelyeken 52%). A városokban 44 százalékos, a falvakban pedig csupán 36 százalékos volt ez az arány.

39. ábra

Ön kapott-e segítséget a koronavírus-válság során a családjától?

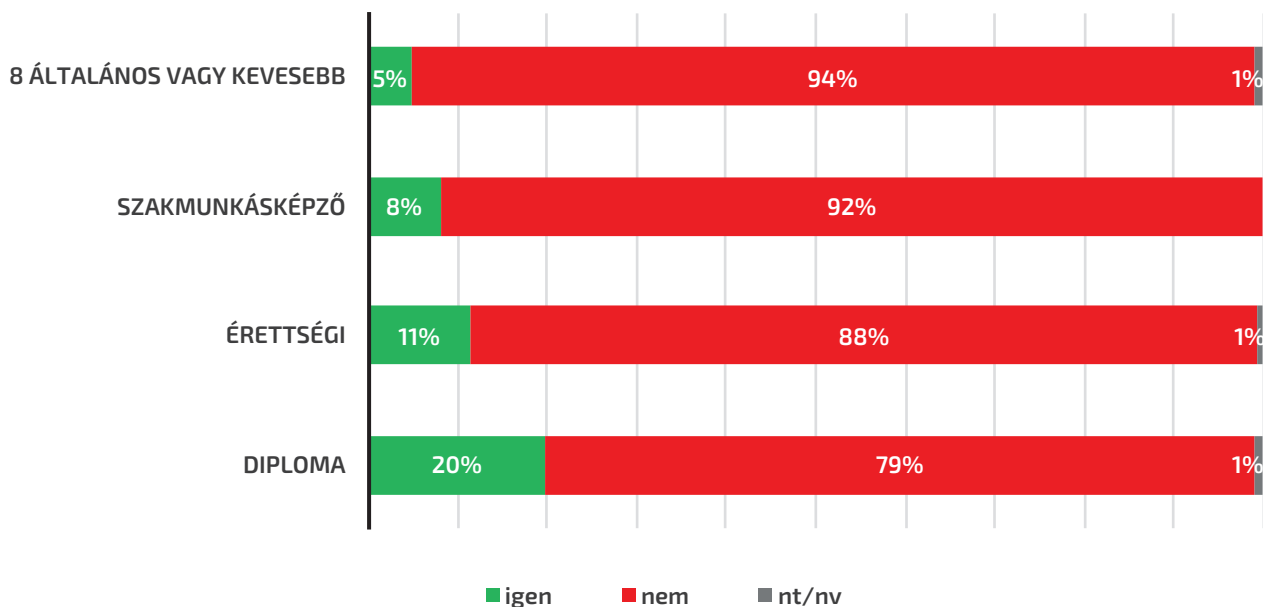
Ez a különbség azonban már nem szignifikáns, ha a politikai és demográfiai tényezők hatásait kiszűrjük. Vagyis ennek a különbségnek az alapja valamilyen összetételi hatás lehet, elsősorban az magyarázhatja, hogy a kisebb településeken több a bizonytalan szavazó, valamint kevesebb a diplomás. Utóbbinak azért lehet fontos szerepe, mivel a diplomások mindegyik felsorolt szereplővel kapcsolatosan nagyobb arányban mondták, hogy kaptak segítséget, mint az alacsonyabb végzettségű válaszadók. Az iskolázottság hatása a politikai, demográfiai és egyéni gazdasági helyzet hatását kiszűrve is szignifikáns marad. A kormány és az önkormányzattól kapott segítség tekintetében ez a különbség kisebb, csupán 1–6 százalékponttal nagyobb a felsőfokú végzettségűek között a segítséget

kapók aránya a többi iskolázottsági csoporthoz képest. A családtól azonban már 5–11 százalékponttal több diplomás kapott segítséget (51%), mint a többi csoport esetében (legfeljebb általánost végzettek 46%, szakmunkás végzettségűek 42%, érettségizettek 40%).

A leginkább látványos különbség a munkahelyi segítség kérdésében mutatkozik meg. Minden ötödik diplomás válaszolta azt, hogy kapott segítséget a munkáltatójától. Ez az arány kb. fele akkora volt az érettségizettek körében (11%), ennél valamelyest kisebb a szakmunkás végzettségűek között (8%), és negyedakkora a legalacsonyabb végzettségi kategóriában (5%). Vagyis megalapozott következtetés, hogy a fehér galléros munkakörökben dolgozók a válság során sokkal inkább számíthatnak a munkáltatójukra.

40. ábra

Ön kapott-e segítséget a koronavírus-válság során a munkáltatójától?

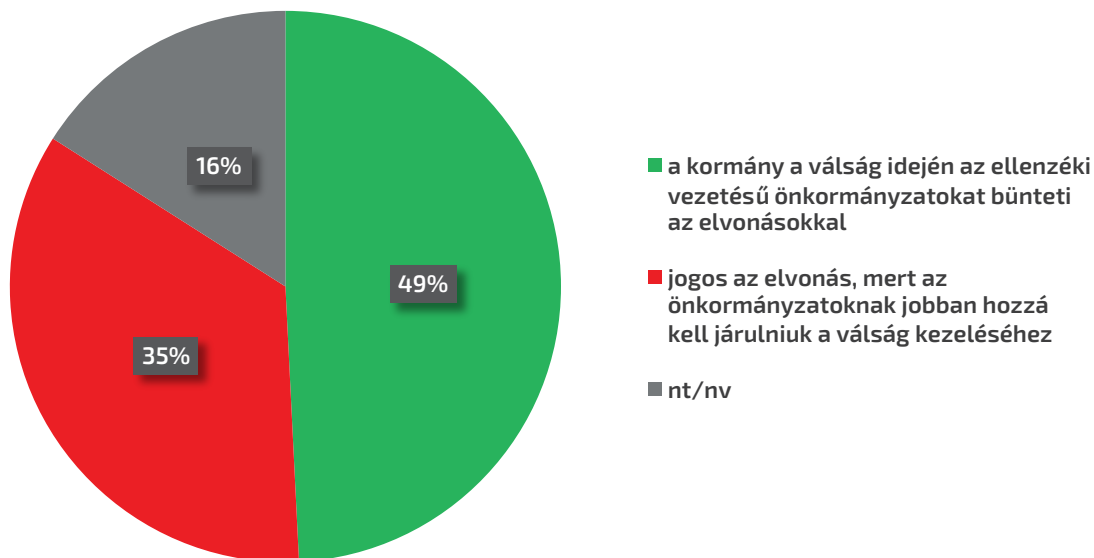

Önkormányzatok a válságban

Arról is megkérdeztük a kutatás résztvevőit, hogy mit gondolnak az önkormányzatok forrásmegvonásairól. A magyarok fele (49%) úgy véli, hogy ezek lényegében az ellenzéki települések elleni büntetőintézkedések. A válaszadók 35 százaléka szerint jogosak ezek az elvonások. Magas volt azoknak az aránya, akik nem tudtak vagy nem akartak véleményt nyilvánítani a kérdésben (16%).

41. ábra

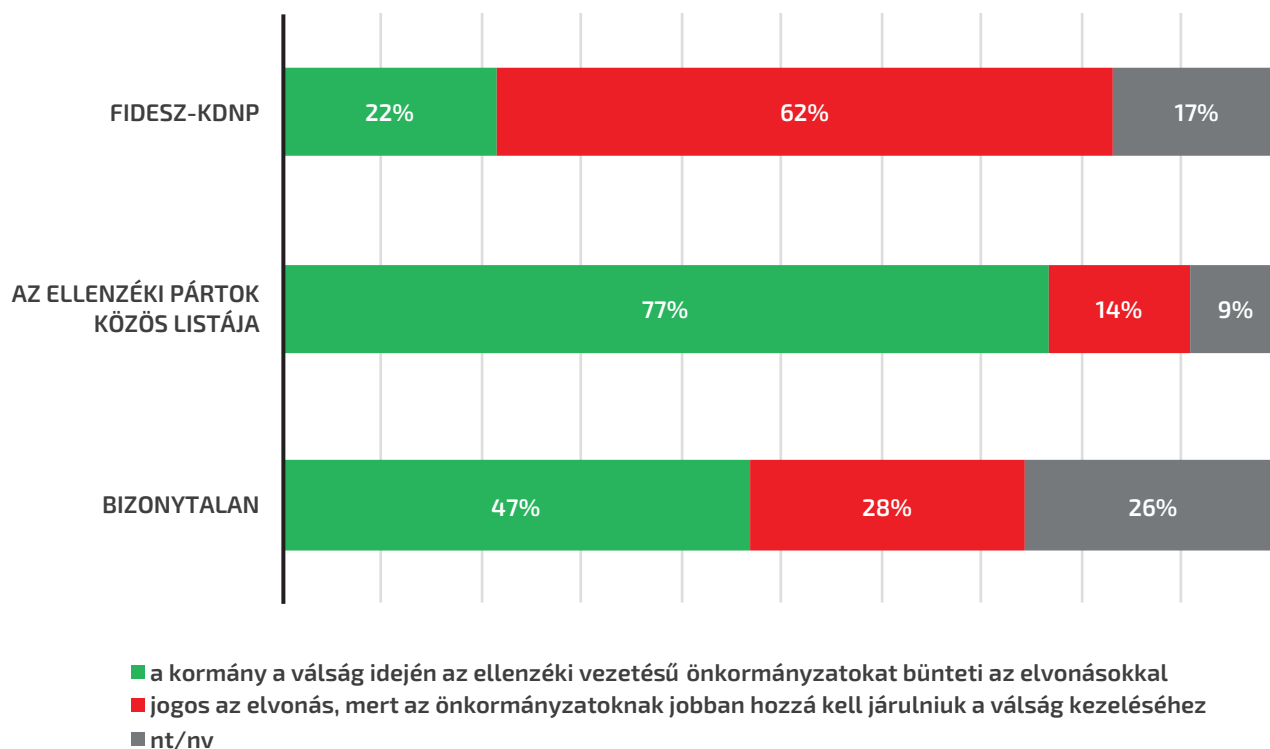
A koronavírus válság idején a kormány jelentős anyagi forrásokat vont el az önkormányzatoktól. Ön melyik állítással ért inkább egyet?

Az emberek véleményét e kérdésben egyértelműen a politikai meggyőződésük határozza meg. A kormánypárti válaszadók abszolút többsége (62%) szerint jogosak az önkormányzatok forrásmegvonásai, bár a fideszesek ötöde szerint (22%) is büntetőintézkedésekről van valójában szó. Az ellenzékiek nagy többsége (77%) és a bizonytalanok relatív többsége (47%) véli úgy, hogy a kormány az ellenzéki önkormányzatokat bünteti. Az ellenzékiek közül 14%, a bizonytalanok között kétszer ennyi ember, 28% gondolja jogosnak az intézkedéseket. Ezek a különbségek a demográfiai tényezők hatását kiszűrve is szignifikánsak maradtak.

42. ábra

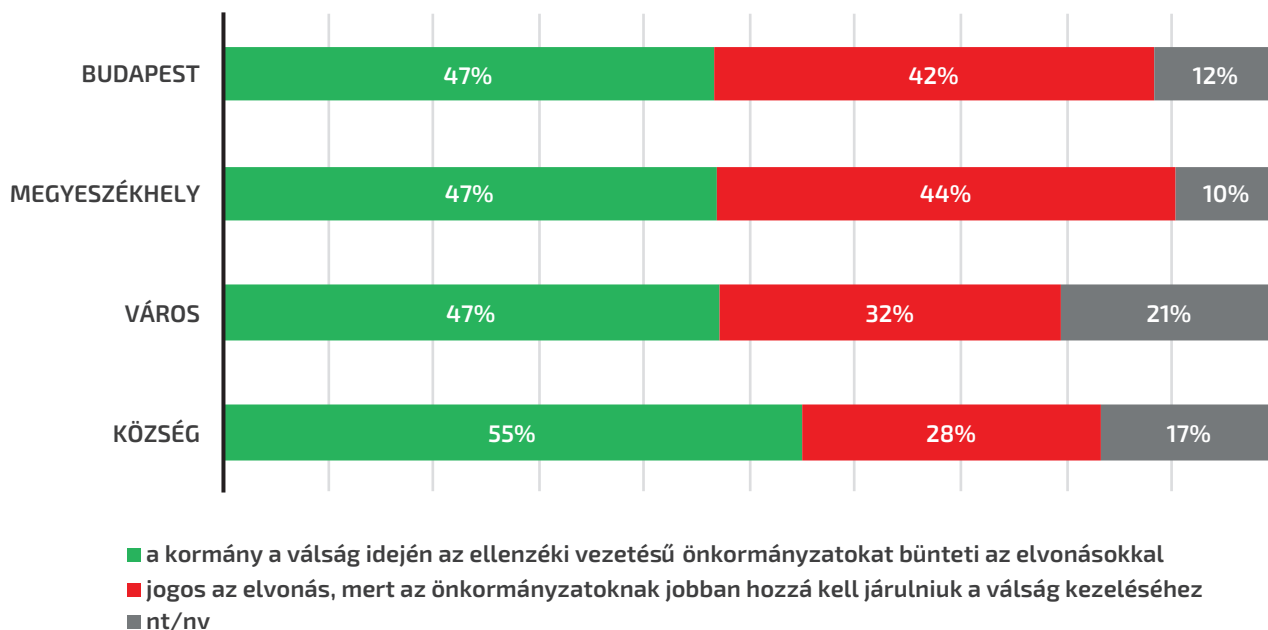
A koronavírus válság idején a kormány jelentős anyagi forrásokat vont el az önkormányzatoktól. Ön melyik állítással ért inkább egyet?

A településkategóriák közül a községek mutatnak eltérő mintázatot. Egyedül a falvakban vannak abszolút többségben azok, akik szerint a kormány bünteti az ellenzéki önkormányzatokat. A válaszadók 55 százaléka gondolkozott eszerint, ami 8 százalékponttal magasabb arány, mint a nagyobb településeken. A községekben lakó válaszadónak csak 28 százaléka vélte úgy, hogy jogosak az önkormányzatok forrásmegvonásai. Ugyanez az arány a kisvárosokban 4 százalékponttal, a nagyvárosokban 14–16 százalékponttal magasabb. Jelentősen magasabb volt a válaszmegtagadók aránya a kisebb településeken (falvakban 17%, kisvárosokban 21%), mint a nagyvárosokban (megyeszékhelyeken 10%, Budapesten 12%). Ezek a különbségek a politikai és demográfiai hatásokat kiszűrve is szignifikánsak maradnak.

43. ábra

A koronavírus válság idején a kormány jelentős anyagi forrásokat vont el az önkormányzatoktól. Ön melyik állítással ért inkább egyet?

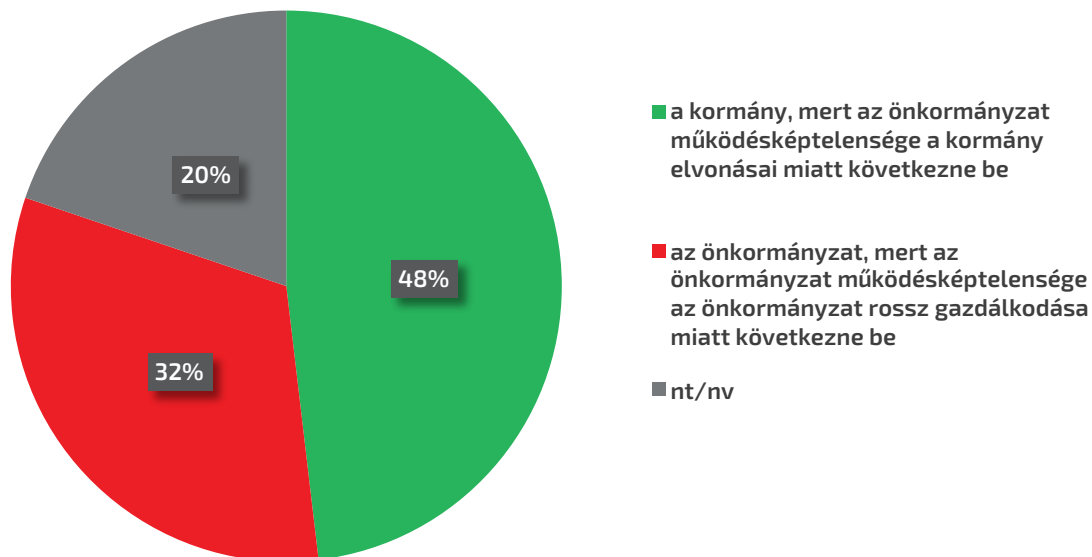
A falvakban a kormány intézkedéseit kritizáló vélemények kiugró aránya azért ellentmondásos, mivel a forrásmegvonások, mint az iparűzési adó lecsökkentése, a helyi adóemelések tilalma elsősorban a nagyobb településeket és a fővárost érinti a leg súlyosabban. Erre a helyi ellenzéki politikusok tudatosan ráirányították a választóik figyelmét. Budapest önkormányzata a közösségi médiában, valamint plakátokon **hívta fel az emberek figyelmét** arra, hogy a forrásmegvonások veszélyeztetik az önkormányzat által nyújtott közszolgáltatások biztosítását, mint a tömegközlekedés, szemétszállítás, közművek. A politikai kommunikációnak azonban vélhetően volt hatása, legalábbis erre következtethetünk az ellenzéki és kormánypárti választadók települési bontásban mutatott véleményei alapján.

A falvakban az ellenzéki választadók 52 százaléka, a kisvárosokban és megyeszékhelyeken 59–59 százaléka értett egyet azzal, hogy az önkormányzati forrásmegvonások büntetőintézkedések. A budapesti ellenzékieknek ezzel szemben 79 százaléka gondolta ugyanezt, ami 20–27 százalékponttal magasabb arány. A fideszesek körében azonban az ellenzéki kommunikáció ellentétes hatást válthatott ki a nagyvárosokban. A kormánypárti választadók a fővárosban (76%) és megyeszékhelyeken (75%) gondolták kiugróan sokan, hogy jogosak az elvonások. 19–25 százalékponttal alacsonyabb volt ez az arány a kisvárosokban (57%) és a falvakban (51%).

Arról is megkérdeztük a válaszadókat, hogy szerintük kinek lenne a felelőssége, ha az önkormányzatuk működés-képtelenné válna. Az előző kérdéshez nagyon hasonlóan oszlottak meg a válaszok. A magyarok közel fele (48%) szerint ez a kormány hibája lenne, míg harmaduk szerint az önkormányzatoké (32%).

44. ábra

Amennyiben az Ön önkormányzata a járvány alatt működésképtelenné válik, azért ki lesz a felelős?

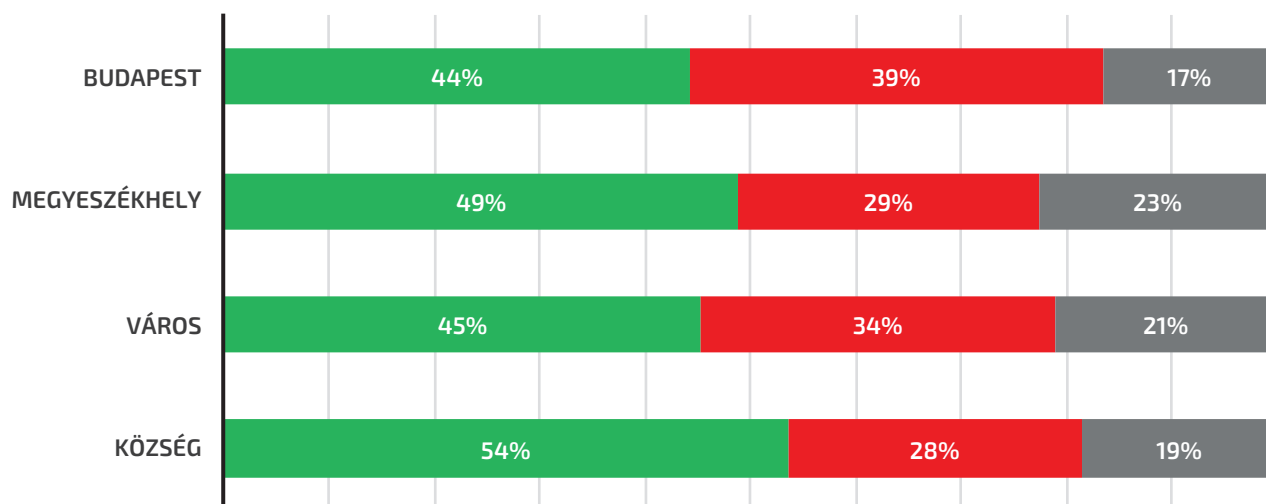

A magasabb iskolázottsági kategóriákban jelentősen többen gondolják, hogy az önkormányzatok felelőssége lenne, ha működésképtelenné válnának. Az érettségizettek között 39%, a diplomások között 37% ez az arány, míg a szakmunkás végzettségűek között csupán 24%, a legfeljebb 8 általánost végzettek között pedig 28%.

A településtípusok minden szintjén többségben vannak azok, akik szerint a kormány hibája lenne az önkormányzat működésképtelensége. A falvakban a válaszadók abszolút többsége szerint az önkormányzat becsődölése a kormány hibája lenne (54%), míg a nagyobb településeken csak relatív többségben vannak a hasonlóan gondolkozó válaszadók (Budapesten 44%, a megyeszékhelyeken 49%). Budapesten gondolják a legtöbben, hogy az önkormányzat felelőssége lenne, ha működésképtelenné válna (39%), a kisvárosokban gondolkoznak is hasonló arányt látunk (34%). A megyeszékhelyeken és a falvakban azonban átlag alatti az önkormányzatok felelősségét hangoztatók aránya (29% és 28%). Utóbbi kettő településkategóriának a fővárostól eltérő véleménymegoszlása a politikai és más demográfiai tényezők hatását kiszűrve is szignifikáns marad.

45. ábra

Amennyiben az Ön önkormányzata a járvány alatt működésképtelenné válik, azért ki lesz a felelős?

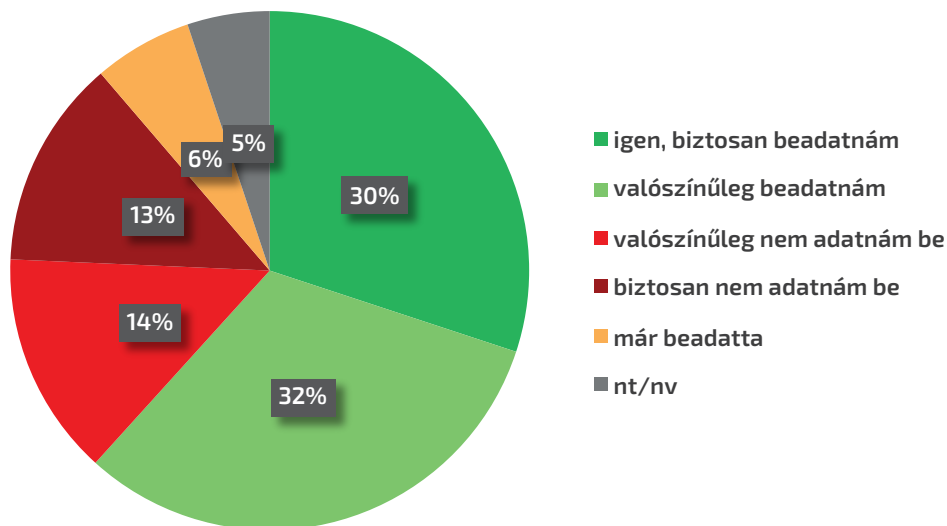
- a kormány, mert az önkormányzat működésképtelensége a kormány elvonásai miatt következne be
- az önkormányzat, mert az önkormányzat működésképtelensége az önkormányzat rossz gazdálkodása miatt következne be
- nt/nv

5. Oltási hajlandóság egy évvel a koronavírus-járvány kezdete után

E fejezetben azt mutatjuk be, hogy a harmadik hullámban, a járvány kezdete után egy évvel mekkora a magyar társadalom oltási kedve általánosságban, valamint a különböző származási helyű vakcinák esetében. Felmérésünk alapján a magyarok 62 százaléka adatná be magának a koronavírus elleni védőoltást, ami hasonló arány más kutatóintézetek eredményeihez. Ugyanakkor ezeknek a válaszadóknak csak a fele biztos abban, hogy beadatná a vakcinát. A magyarok 27 százaléka utasítja el a vakcinát, ezeknek a válaszadóknak szintén a fele magabiztos az álláspontjával kapcsolatban. Március elején a megkérdezettek 6 százaléka mondta, hogy már meg is kapta a védőoltást, 5 százalék pedig nem tudott dönteni az oltással kapcsolatban.

46. ábra

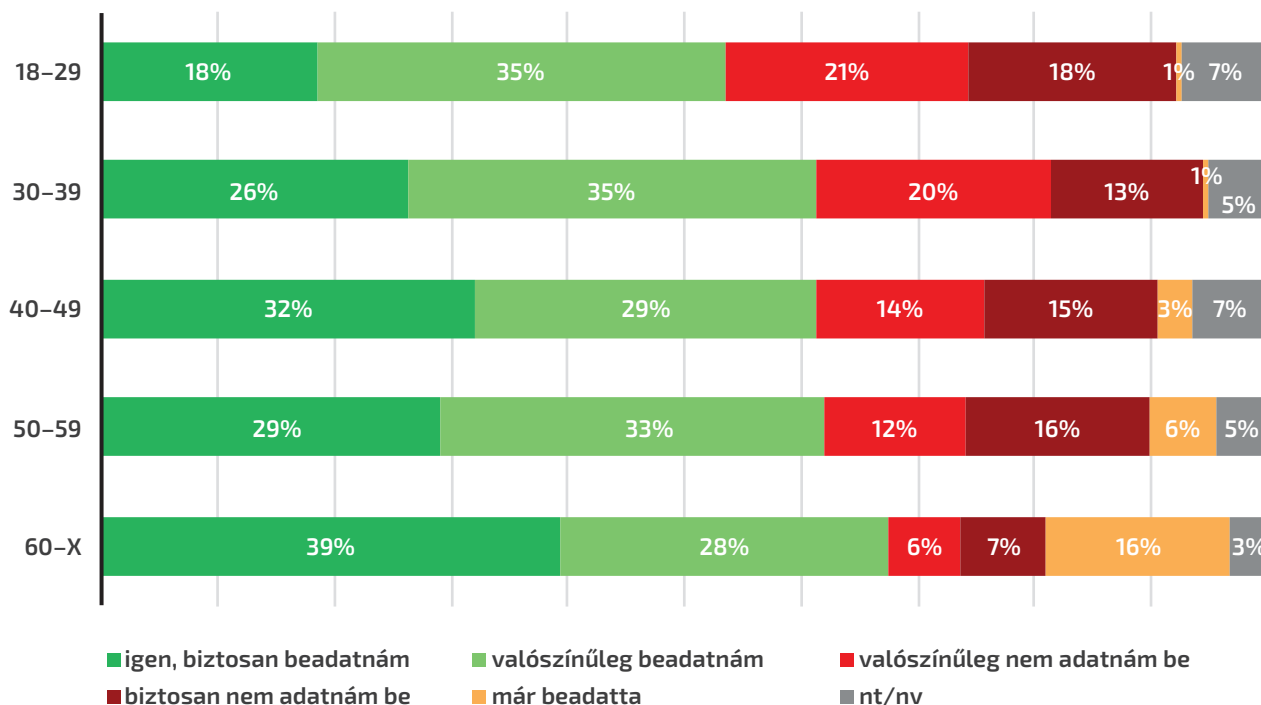
Ön beadatná magának a koronavírus elleni valamelyik védőoltást?

Az életkor az egyik legfontosabb meghatározója az oltási hajlandóságnak. A 30 év alattiaknak alig több mint a fele kérné a vakcinát (53%), és a fiatalok közül tízből négyen nem oltatnák be magukat (39%). Ezzel szemben a legidősebb korcsoport 83 százaléka oltáspárti, ha azokat is beleszámoljuk, akik már meg is kapták a védőoltást. A fiatalabbakhoz képest nagyon kevés 60 év feletti oltásszkeptikus van (13%). A felmérésünk szerint március elején a 60 év felettek között 16 százalékos, az 50 és 60 év közöttiek között 6 százalékos volt az átoltottság, a fiatalabb csoportokban pedig 1–3 százalékos.

47. ábra

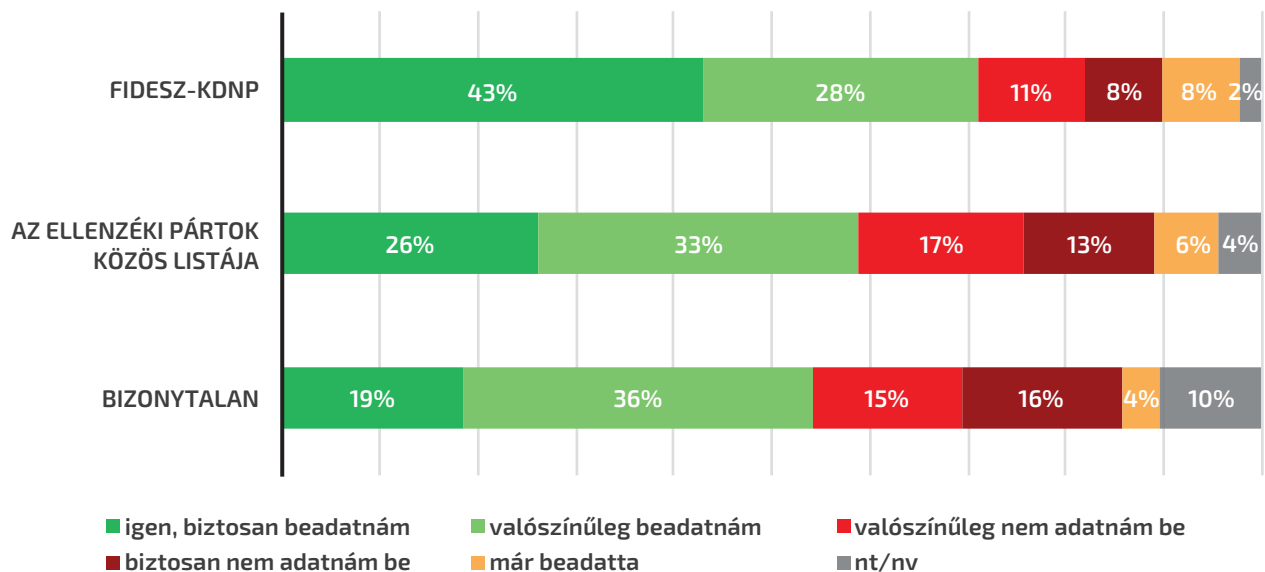
Ön beadatná magának a koronavírus elleni valamelyik védőoltást?

A különböző politikai táborokat tekintve jól látszik, hogy minden csoporton belül többségben vannak az oltás-pártiak. Az oltások melletti elkötelezettség erősségében vannak ugyanakkor különbségek. A kormánypárti válasz-adók 71 százaléka oltatná be magát. Az ellenzéki szavazók között 12 százalékponttal (59%), a bizonytalanok között pedig 16 százalékponttal kisebb az oltási hajlandóság (55%) a kormánypártiakhoz képest.

48. ábra

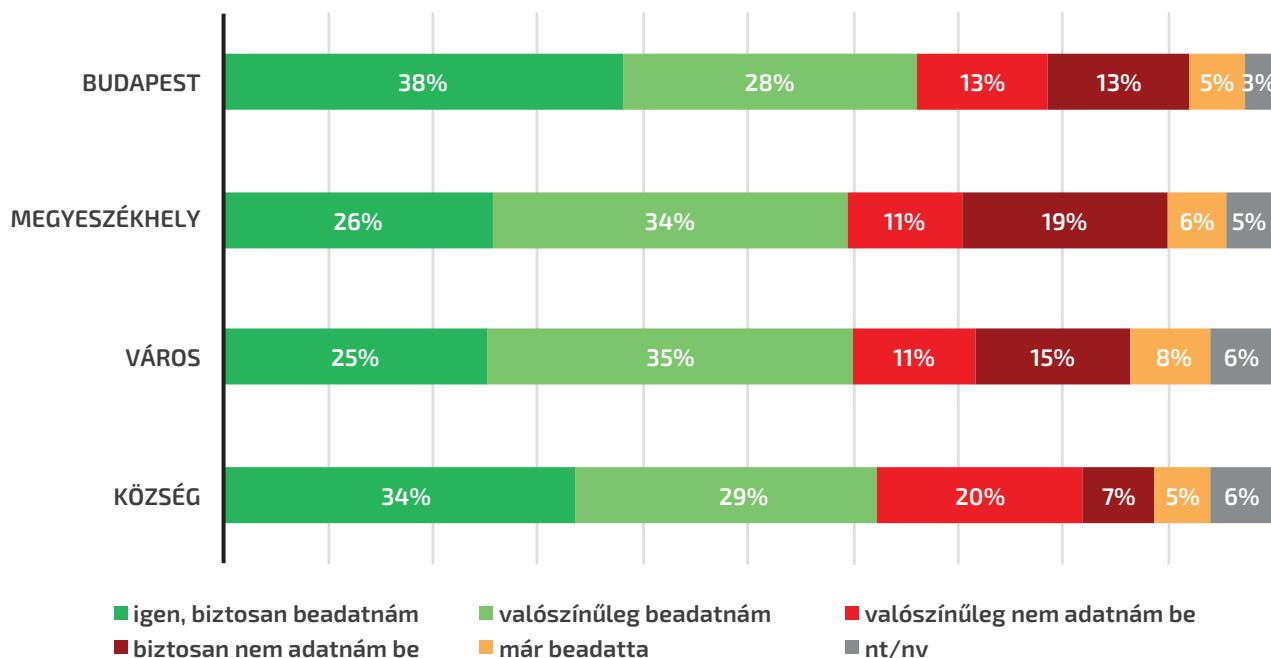
Ön beadtná magának a koronavírus elleni valamelyik védőoltást?

A fővárosban a legmagasabb az oltási hajlandóság (66%), amit a falvak (63%), majd a kisebb városok követnek (60%). A budapesti oltási hajlandóság azért is számít kimagaslónak, mert itt válaszolták a legtöbben, hogy biztosak abban, hogy kérik a vakcinát (38%, 12–13 százalékponttal többen a kisebb városokhoz képest). A falvakban is magas volt a biztosan oltást választó válaszadók aránya (34%, 8–9 százalékponttal az átlag felett). A községek magas oltási hajlandósága mögött állhat a falvak idősebb korfája, valamint a kormánypártiak felülreprezentáltsága. Budapest erős oltáspárti attitűdjeihez hozzájárulhatott a Fővárosi Önkormányzat által indított, oltásnépszerűsítő kampány is.

49. ábra

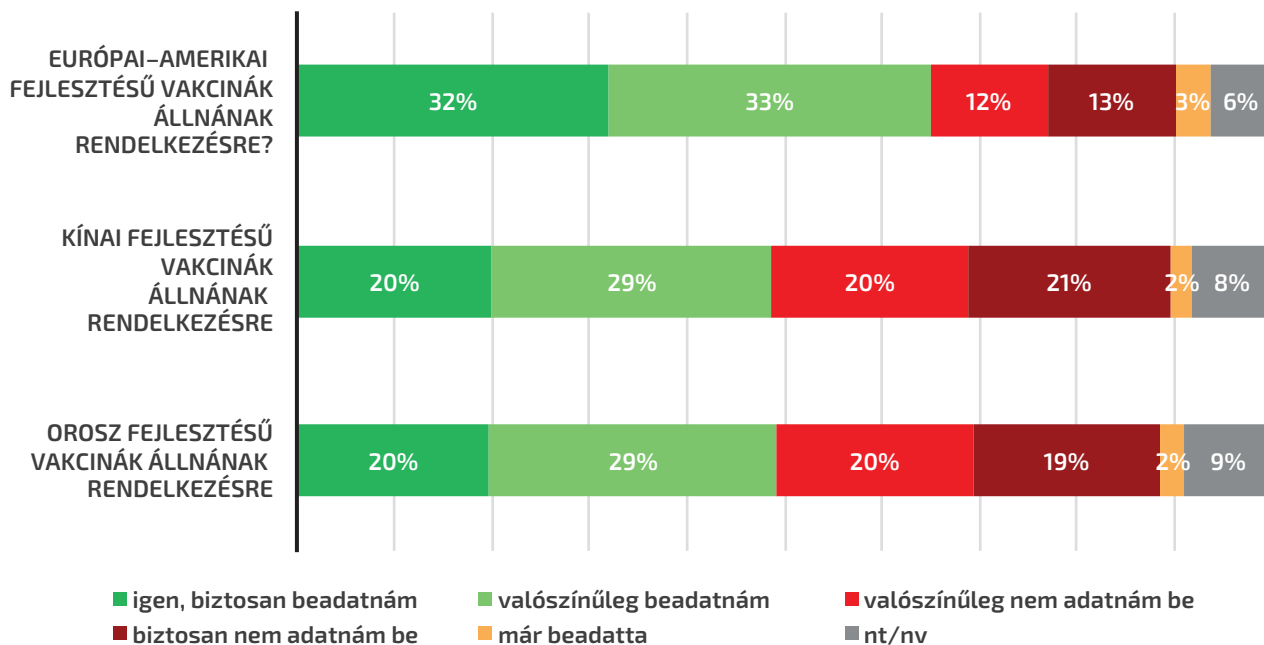
Ön beadná magának a koronavírus elleni valamelyik védőoltást?

A kutatásunk résztvevőit arról is megkérdeztük, hogy hajlandóak lennének-e beoltatni magukat a különböző országokban fejlesztett egyes vakcinatípusokkal, ha csak azok lennének elérhetőek. Egyértelműen látszik, hogy az európai–amerikai fejlesztésű vakcinák a legelfogadottabbak. A válaszadók közel kétharmada elfogadná valamelyik nyugati vakcinát (65%). Ettől jelentősen elmarad (16 százalékponttal) az orosz és kínai vakcinák támogatottsága, de a magyarok fele (49%) ezeket az oltásokat is beadtná, ha más nem lenne elérhető. Ugyanakkor a keleti vakcinák elutasítottsága több mint másfélszer akkora (39%–41%), mint a nyugati vakcináknak (25%).

50. ábra

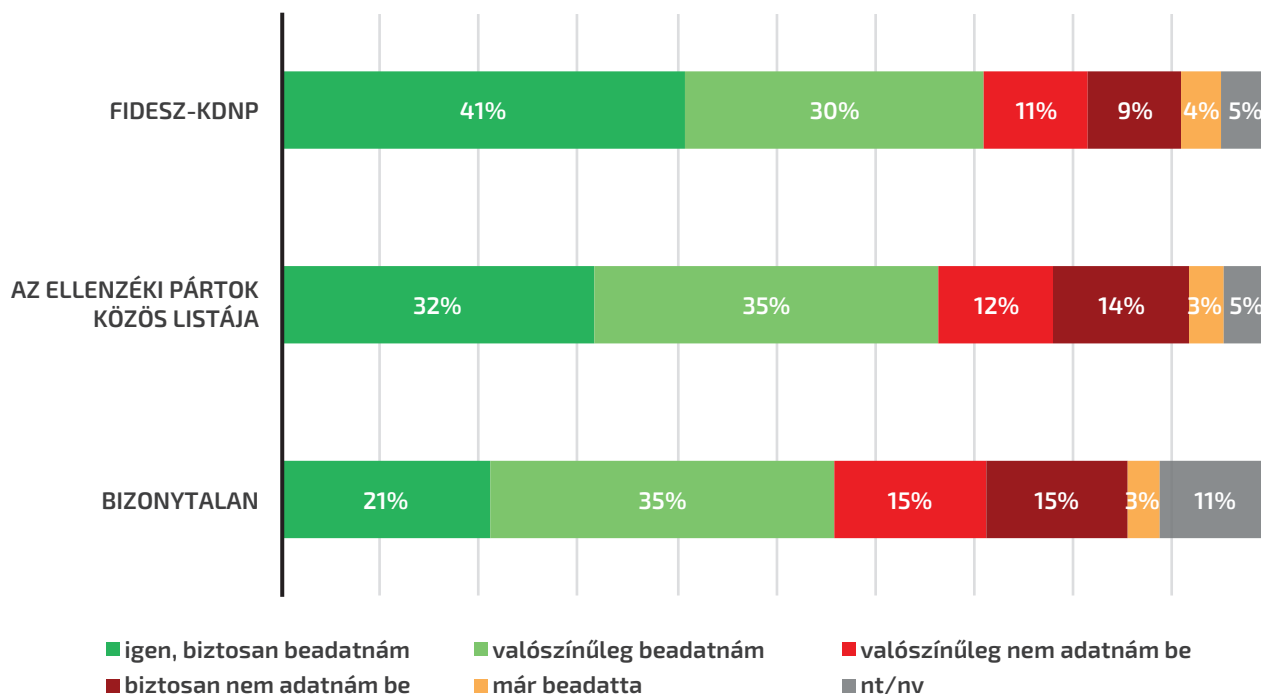
Ön beadtná magának a koronavírus elleni védőoltást, ha csak ...

Az európai–amerikai vakcinák esetén kicsi az eltérés a Fidesz és az ellenzék tábora között, de a bizonytalanok a nyugati vakcinák iránt is jelentősen bizalmatlanabbak. A kormánypártiak 71 százaléka, az ellenzékiek 67 százaléka, míg a bizonytalanoknak csupán 56 százaléka adatná be magának valamelyik nyugati vakcinát.

51. ábra

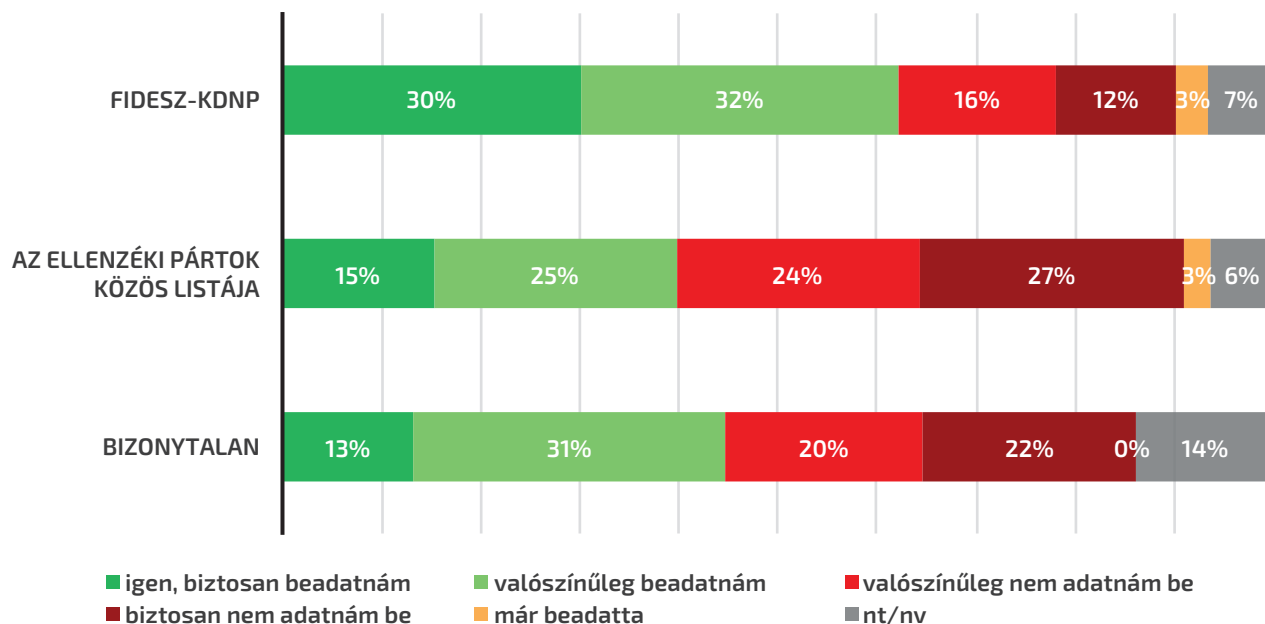
Ha csak európai-amerikai fejlesztésű vakcinák állnának rendelkezésre, beadatná magának a koronavírus elleni védőoltást?

A kínai és orosz védőoltások iránt már jelentősen kisebb az ellenzéki választók bizalma. Az ellenzékiek abszolút többsége (51%) elutasítja a kínai vakcinát, és csak tízből négy ellenzéki adatná be magának azt. A kormánypártiak többsége (62%) a kínai vakcinát is elfogadná, de a nyugati vakcinákhoz képest még a fideszesek között is történik lemorzsolódás: 9 százalékponttal alacsonyabb a kínai vakcina elfogadási aránya. A bizonytalan szavazók között közel azonos a kínai vakcinát elfogadók (44%) és elutasítók aránya (42%).

52. ábra

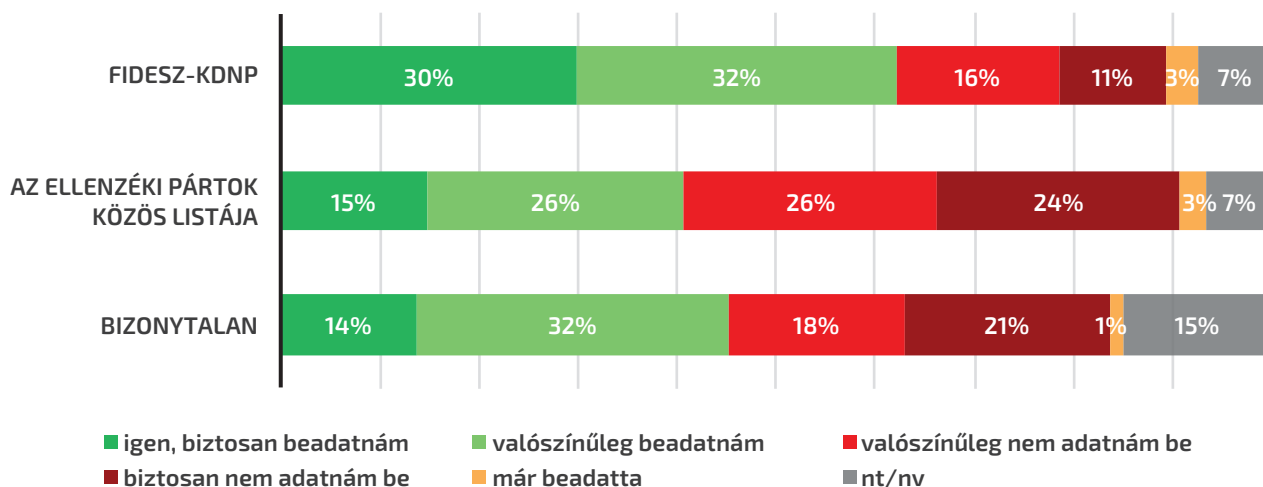
Ha csak kínai fejlesztésű vakcinák állnának rendelkezésre, beadatná magának a koronavírus elleni védőoltást?

Az orosz vakcina fogadtatása nagyon hasonló a kínai fejlesztésű védőoltáshoz. A kormánypártiak 62 százaléka elfogadná, 27% elutasítaná a Szputnyik V vakcinát, ha nem lenne más. Az ellenzékiek 40 százaléka fogadná el, 51 százaléka utasítaná el az orosz védőoltást. A bizonytalan szavazók között az orosz vakcina néhány százalékponttal népszerűbb a kínainál: 46% adatná be, míg 39% utasítja el azt.

53. ábra

Ha csak orosz fejlesztésű fejlesztésű vakcinák állnának rendelkezésre, beadatná magának a koronavírus elleni védőoltást?

Az életkor az összes vakcina esetében meghatározó tényező: minél idősebbek az emberek, annál nagyobb valószínűséggel beadatnák bármelyik oltástípust. A 60 év felettiek 70 százaléka beadatná valamelyik nyugati vakcinát, 59–59 százaléka pedig a kínai és orosz vakcinát is, ha nem lenne más elérhető. Ezzel szemben a 30 év alattiaknak a 60 százaléka oltatna a nyugati vakcinával, és csak 42 százaléka a kínai, 41 százaléka az orosz védőoltással.

A lakóhely típusa szerint volt még szignifikáns eltérés az oltási hajlandóságban. Budapesthez képest a vidéki városokban nagyobb arányban utasítják el az összes vakcinatípust. A megyeszékhelyeken 28% utasítja el a nyugati vakcinát, 44% a kínai vakcinát, 41% az orosz vakcinát (Budapesten ezek az arányok 6 százalékponttal, 5 százalékponttal és 3 százalékponttal alacsonyabbak).

6. Összeesküvés-elméletek elterjedtsége és a vírustagadás büntethetősége

Kutatásunk utolsó részében arról kérdeztük meg a résztvevőket, hogy mennyire hisznek különböző koronavírus-sal és vakcinákkal kapcsolatos összeesküvés-elméletekben. Arra kértük a megkérdezetteket, hogy egy 1-től 10-ig terjedő skálán jelöljék be, mennyire értenek egyet az egyes összeesküvés-elméleteket összefoglaló kijelentésekkel. Az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem ért egyet a válaszadó, a 10-es pedig, hogy teljes mértékben egyetért.

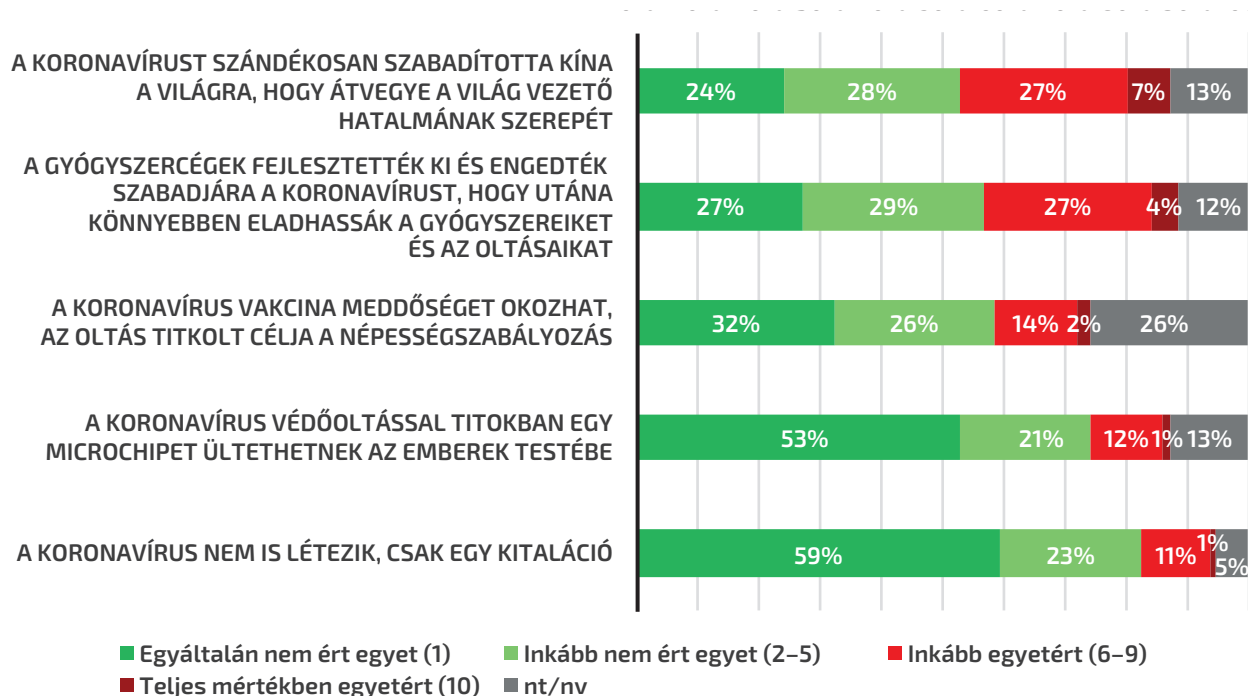
A magyarok többsége inkább vagy egyáltalán nem hisz a felsorolt összeesküvés-elméletekben, ugyanakkor néhány elméletet figyelemreméltóan sokan találnak igaznak. Ilyen az az elmélet, ami szerint a koronavírust Kína szándékosan szabadította a világra, hogy átvegye a világ vezető szerepét. 4,6 volt az erre adott átlagpontszám. A megkérdezetteknek csak a kis többsége (52%) utasította el ezt az elméletet. A válaszadók 7 százaléka teljes mértékben egyetértett ezzel, 27 százalék pedig inkább hajlott arra, hogy igaz ez az állítás. Hasonlóan gondolkoztak a válaszadók arról az elméletéről, amely szerint a gyógyszercégek fejlesztették ki a koronavírust, hogy utána könnyebben eladhassák a gyógyszereiket és oltásaikat. Az állításra adott átlagpontszám 4,2 volt a tízes skálán. A megkérdezettek 56 százaléka egyáltalán vagy inkább nem értett egyet ezzel, de 27% inkább egyetértett, 4% pedig biztos volt benne, hogy igaz ez az elmélet.

A koronavírus elleni védőoltásról szóló összeesküvés-elméletekkel már számottevően kevesebben értenek egyet. Csak 3,2 volt az átlagpontszám, amit arra a kijelentésre adtak a megkérdezettek, miszerint a vakcina meddőséget okozhat és az oltás titkolt célja ezért a népegyeztetés. A válaszadóknak kevesebb mint ötöde értett teljes mértékben (2%) vagy inkább (14%) egyet ezzel az elmélettel. A megkérdezettek 58 százaléka elutasította ezt az elméletet. Ugyanakkor a bizalmatlanság jele, hogy kimagaslóan magas ebben az esetben a válassztagadók aránya (26%). A híres „microchipes” elméletnek, vagyis hogy az oltással egy chipet akarnak beültetni az emberbe, kimagasló ugyanakkor az elutasítottsága. A válaszadók által adott átlagpontszám 2,5 pont. A megkérdezettek abszolút többsége egyáltalán nem hisz ebben (53%), a válaszadók ötöde pedig inkább nem ért ezzel egyet (21%). Csupán 12% hajlik arra, hogy elfogadja ezt az elméletet, és 1% hisz a „chippelésben”.

A legegyszerűbb összeesküvés-elméletnek, miszerint a vírus nem is létezik, a legmagasabb az elutasítottsága. A válaszadók által adott átlagpontszám 2,4 pont. A megkérdezettek 59 százaléka egyértelműen, további 23 százaléka pedig inkább elutasítja ezt az elméletet. A megkérdezetteknek több mint a tizede így is hajlott arra, hogy elfogadja ezt az állítást, de csak 1% volt magabiztos vírustagadó.

54. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (1-től 10-ig terjedő skálán)

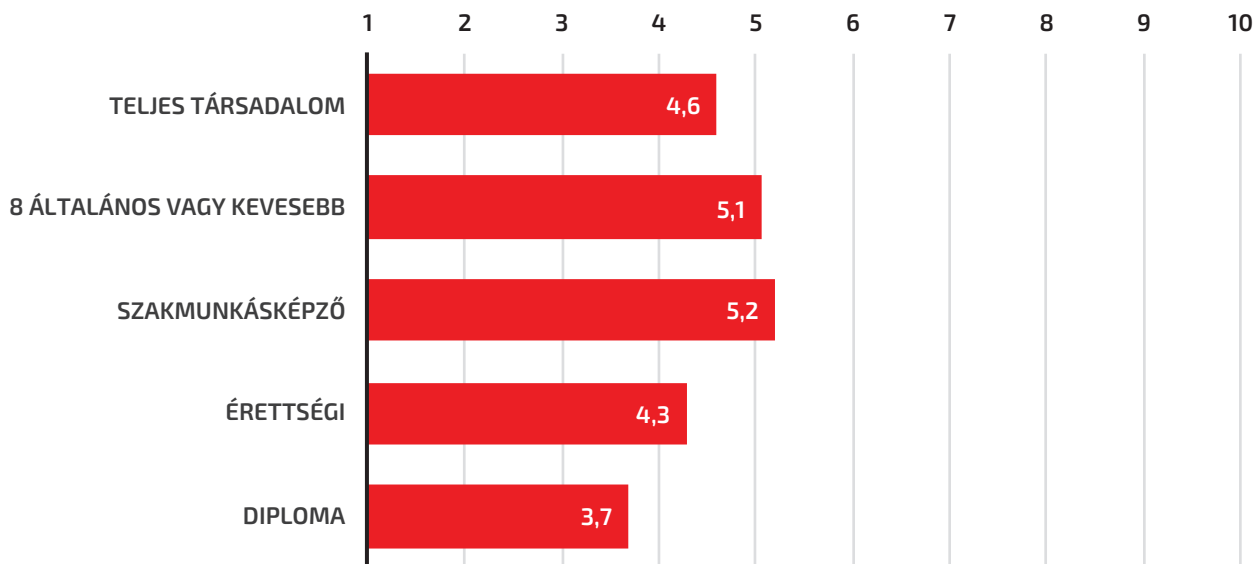

A politikai, gazdasági és más demográfiai változók hatását kiszűrve is szignifikánsan alacsonyabb volt a nők által adott átlagpontszám a férfiakénál a vírustagadás, a gyógyszercégek által kifejlesztett vírus és a chippelés elméleteihez kapcsolódóan. A korábbiakhoz hasonlóan, más hatások kiszűrése után is kevésbé hisznek a diplomások valamint a szakmunkás végzettségűek is a gyógyszercégekhez kapcsolódó elméletben, mint a legfeljebb 8 általánost végzettek.

A Kínához kötődő összeesküvés-elmélet tekintetében a demográfiai változók közül a végzettségi és a lakóhelyi csoportok között volt látványos különbség. Ezek a különbségek a politikai, demográfiai és gazdasági helyzet hatásaira való kontroll után is szignifikánsak maradtak. Az érettségivel nem rendelkező válaszadóknál jelentősen magasabb volt az átlagos egyetértést kifejező pontszám: a legfeljebb 8 általánost végzettek között 5,1 pont (40% egyetért, 45% nem ért egyet), míg a szakmunkás végzettségűek között 5,2 pont (40% egyetért, 48% nem ért egyet). Ezzel szemben az átlagpontszám az érettségizetteknél 4,3 pont (31% egyetért, 56% nem ért egyet) és a diplomásoknál mindössze 3,7 pont (25% egyetért, 65% nem ért egyet).

55. ábra

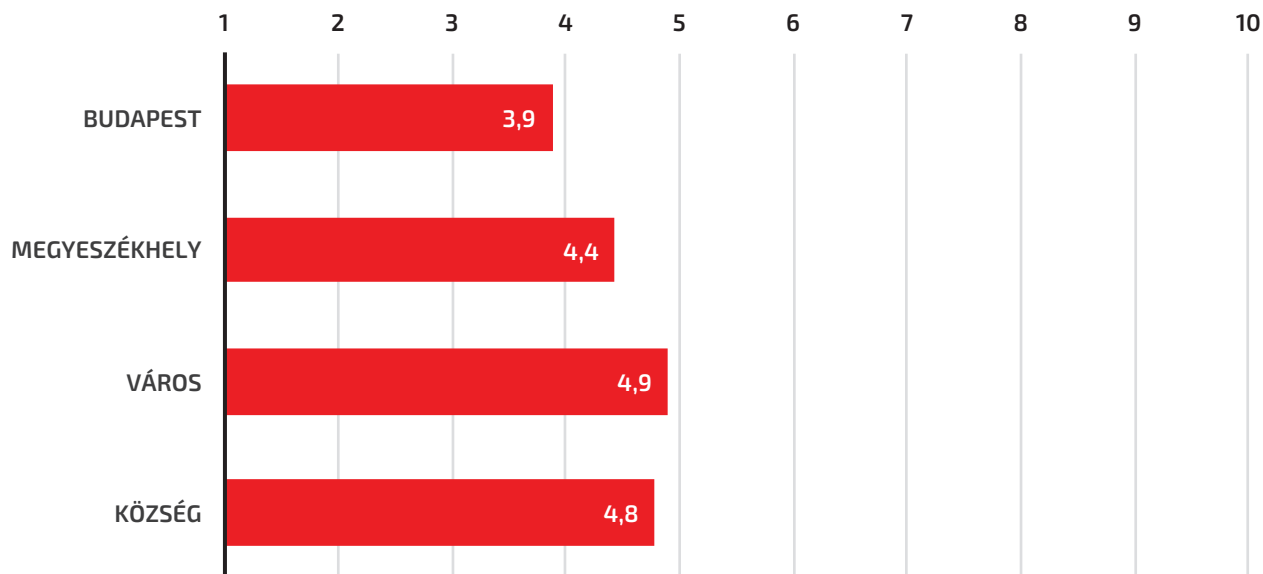
Mennyire ért egyet azzal, hogy a koronavírust szándékosan szabadította Kína a világra, hogy átvegye a világ vezető hatalmának szerepét? (1-től 10-ig terjedő skálán)

Budapesten a legalacsonyabb a Kínához köthető összeesküvésbe vetett hit szintje: 3,9 a válaszadók által adott átlagpontszám (25% egyetért, 54% nem ért egyet). A kistelepüléseken hisznek a legtöbbben ebben az elméletben, a válaszadók átlagpontszáma 4,9 a kisvárosokban (38% egyetért, 50% nem ért egyet) és 4,8 a falvakban (34% egyetért, 48% nem ért egyet). A megyeszékhelyeken 4,4 pont az átlagpontszám (37% egyetért, 54% nem ért egyet).

56. ábra

Mennyire ért egyet azzal, hogy a koronavírus szándékosan szabadította Kína a világra, hogy átvegye a világ vezető hatalmának szerepét? (1-től 10-ig terjedő skálán)

Összeesküvés-elméletekre való általános fogékonyság

Annak érdekében, hogy a politikai, demográfiai, valamint személyes gazdasági helyzet összefüggését az összeesküvés-elméletekbe vetett hittel egyszerűen mérni tudjuk, létrehoztunk egy átfogó, index változót is. Ezt úgy számoltuk ki, hogy minden válaszadónál egyszerűen átlagoltuk a különböző kijelentésekre adott pontszámokat. Így egy mérőszámba sűrítettük az összeesküvés-elméletekbe vetett hit egyéni szintjét. A válaszmegtagadó egyéneknek nem számoltunk ilyen „fogékonyság-index” változót, így ők kimaradnak az alábbiakban bemutatott elemzésből.

Több többváltozós elemzésben azt vizsgáltuk meg, hogy milyen tényezőkkel függ össze az összeesküvés-elméletekre való fogékonyság. Ezekben a modellekben kontrollálunk a fő demográfiai változókra, vagyis az ezekből adódó összetételi hatást ki tudjuk szűrni. Az elemzések alapján elmondható, hogy a településtípus kivételével a fő demográfiai változók szignifikánsan összefüggnek az összeesküvés-elméletekre való fogékonysággal. A legfeljebb 8 általánost végzetekhez képest 0,5 ponttal alacsonyabb a „fogékonyság-indexe” a diplomás válaszadóknak, de a többi végzettségi kategória nem tér el szignifikánsan. A 30 év alattiaktól egyedül a 60 év felettiek különböznek szignifikánsan: utóbbiak esetében 0,5 ponttal alacsonyabb ez a szám. A nőknél 0,3 ponttal alacsonyabb a fogékonysági index, mint a férfiaknál.

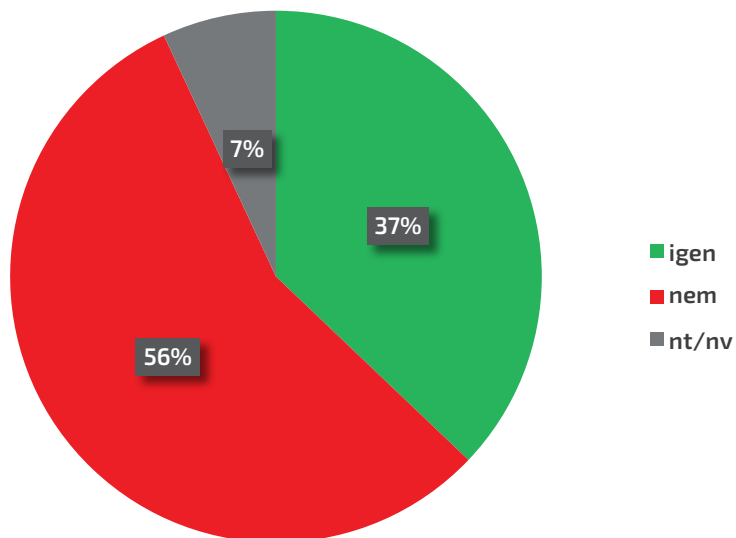
Ezeket az elemzéseket két külön modellben kiegészítettük az egyéni gazdasági helyzet két mérőszámával: romlott-e az egyén anyagi helyzete, illetve hogy elveszítette-e az állását a járvány hatására. Előbbinek nem volt, utóbbinak viszont volt szignifikáns hatása. Azon válaszadók, akik elveszítették az állásukat, 0,8 ponttal fogékonyabbak az összeesküvés-elméletekre. Ebben a modellben az életkor hatása is már jelentősen lecsökkent és elveszítette a szignifikanciáját. Vagyis a 60 év felettiek vélhetően azért kevésbé fogékonyak az összeesküvés-elméletekre, mert kevésbé érintik őket a válság gazdasági és szociális következményei.

Vírusszkepticizmus és cenzúra

A magyarok többsége a szólásszabadság pártján áll, még ha a vírus létezését tagadó, a veszélyeket megkérdőjelező véleményekről is van szó. A megkérdezettek 56 százaléka nem büntetné a vírusszkeptikus vélemények megfogalmazását, és csak 34 százalék támogatja a fellépést a vírustagadással szemben. A válaszadók 7 százaléka nem tudott vagy nem akart véleményt nyilvánítani a kérdésben.

57. ábra

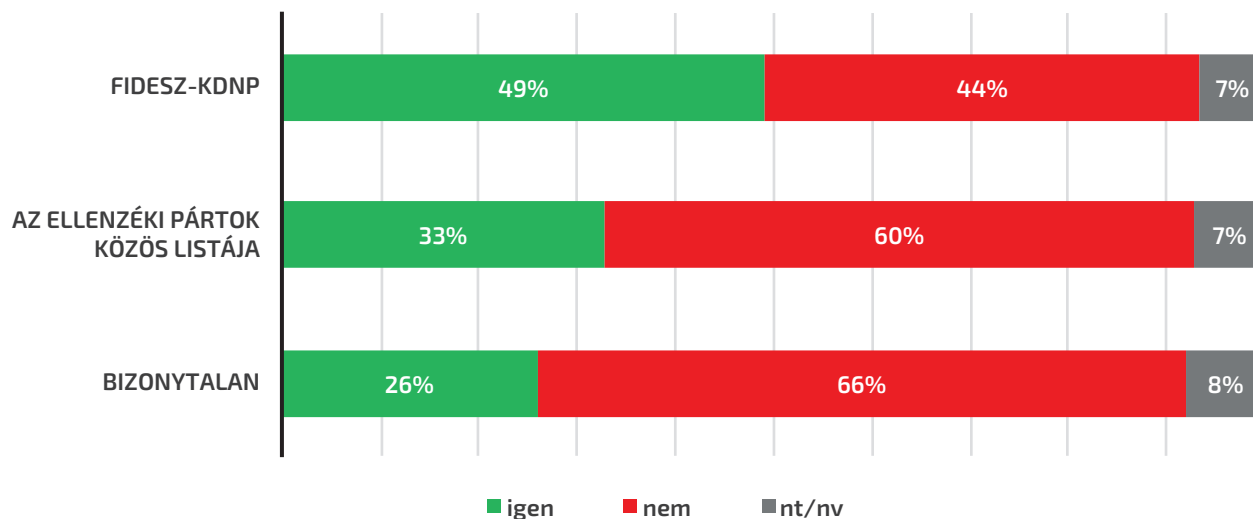
Ön büntetné, ha valaki vírustagadó, a vírus kockázatait megkérdőjelező véleményeket fogalmaz meg a nyilvánosság előtt?

A politikai csoportok között jelentős különbség van a kérdésben. A kormánypártiak közel fele (49%), vagyis a relatív többségük büntetné a vírusszkeptikus vélemények nyilvános megfogalmazását. Ezzel szemben a többi válaszadó abszolút többsége a szólásszabadság pártján áll: az ellenzékieknek csak a harmada (33%), a bizonytalanoknak pedig még kisebb része, mindössze a negyede (26%) támogatná a büntetést.

58. ábra

Ön büntetné, ha valaki vírustagadó, a vírus kockázatait megkérdőjelező véleményeket fogalmaz meg a nyilvánosság előtt?

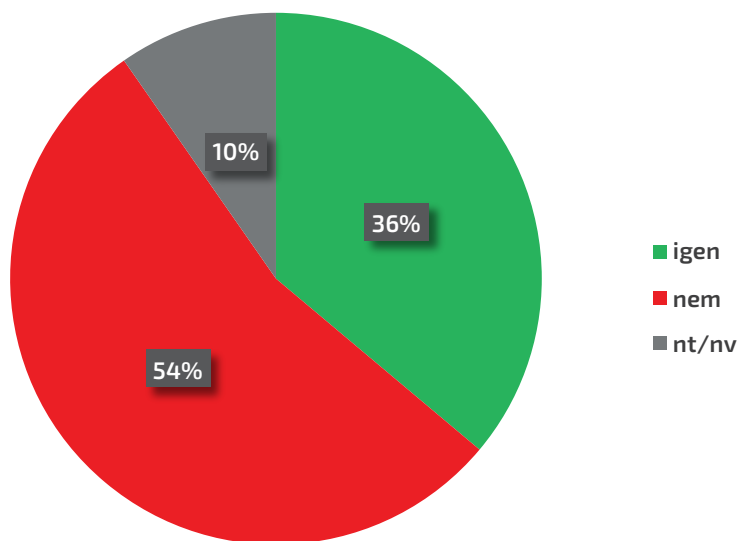

A legidősebb korosztályban a legalacsonyabb a büntetés elutasítottsága, a 60 év felettieknek a fele utasítja el a vírustagadó, vírus relativizáló vélemények elleni szigorú fellépést, és 42 százaléka támogatja azt. A fiatalabb korosztályokban 33–36% a támogatók, 55–61% az ellenzők aránya. Ez a különbség akkor is szignifikáns marad, ha kontrollálunk a politikai és más demográfiai tényezőkre.

A vírusszkeptikus vélemények büntetéséhez hasonlóan gondolkoznak a magyarok ezen vélemények cenzúrájáról a közösségi médiában. A megkérdezetteknek csupán 36 százaléka támogatja, míg 54 százaléka ellenzi a vírus-szkeptikus posztok, kommentek kitörlésének gyakorlatát a közösségi médiaplatformokon.

59. ábra

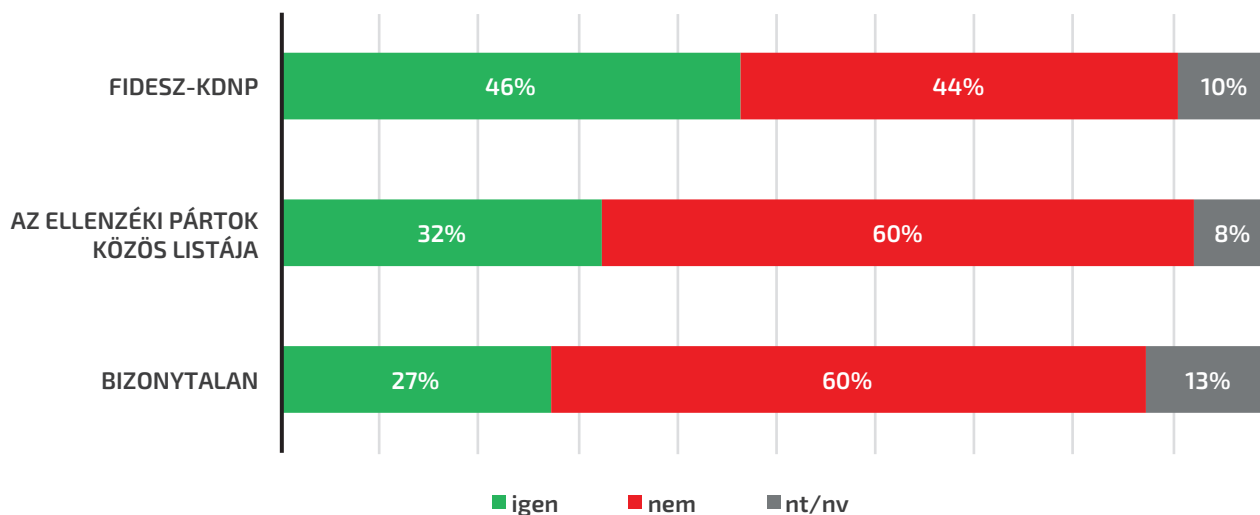
Ön szerint helyes, ha a közösségi médiaplatformok, mint a Facebook, YouTube, letiltják a vírustagadó, a vírus kockázatait megkérdőjelező véleményeket tartalmazó posztokat, hozzászólásokat?

Ebben a kérdésben is vannak különbségek a politikai törésvonalak mentén. A fideszesek nagyjából fele-fele arányban támogatták és elleneztek a vírustagadó és a veszélyeket relativizáló vélemények cenzúráját (46% vs. 44%). Az ellenzékiek többsége ellenezte a gyakorlatot (32% vs. 60%), és ehhez hasonlóan vélekedtek a bizonytalan szavazók is (27% vs. 60%). A politikai csoportok közötti véleménykülönbség a kérdésben akkor is szignifikáns marad, ha kiszűrjük a demográfiai tényezők hatását.

60. ábra

Ön szerint helyes, ha a közösségi médiaplatformok, mint a Facebook, YouTube, letiltják a vírustagadó, a vírus kockázatait megkérdőjelező véleményeket tartalmazó posztokat, hozzászólásokat?

A 60 év felettiek ebben a kérdésben is valamelyest magasabb arányban vannak a szigorú álláspont mellett (39%), ami elsődlegesen a 30 év alattiakhoz képest jelent éles kontrasztot, akik között csak 31% támogatja a közösségi média ilyenfajta moderálását. Fontos viszont hozzátenni, hogy kiugróan sokan voltak az idősök között, akik nem nyilvánítottak véleményt a kérdésben (17%).

A lakóhely szerinti csoportok között találunk még látható különbséget a kérdésben. Alacsony volt a vírusszkeptikus tartalmak kiszűrésének támogatói aránya a fővárosban (30%) és a falvakban (33%), míg magasabb a többi városban (40%). Az ellenzők aránya Budapesten volt kimagasló (61%, 7 százalékponttal az átlag felett), és a megyeszékhelyeken kifejezetten alacsony (49%, 5 százalékponttal az átlag alatt). Az idős és a városi válaszadók egyedi mintázata a demográfiai és politikai változók hatását kiszűrve is szignifikáns marad.

